

Klastr cestovního ruchu Amerika - technicko ekonomická studie

Středočeský kraj

prosinec 2007

Část 1

ANALÝZA

Obsah:

1	Základní charakteristika území.....	3
1.1	Geografické vymezení území.....	3
1.2	Fyzicko-geografické podmínky.....	5
1.3	Základní socioekonomické údaje	6
1.3.1	Obyvatelstvo	6
1.3.2	Ekonomika	6
1.4	Dopravní infrastruktura.....	10
2	Charakteristika území z pohledu cestovního ruchu (analýza nabídky CR).....	11
2.1	Cestovní ruch ve Středočeském kraji a na vymezeném území	11
2.1.1	Základní statistika návštěvnosti	11
2.1.2	Ubytování a stravování	12
2.1.3	Druhé bydlení (objekty individuální rekreace).....	16
2.2	Kulturně historické atraktivity.....	19
2.2.1	Památkově chráněné objekty.....	19
2.2.2	Hrady, zámky a tvrze	20
2.2.3	Sakrální stavby	22
2.2.4	Technické památky a atraktivity.....	22
2.2.5	Muzea, galerie a ostatní kulturní zařízení	24
2.3	Přírodní atraktivity	25
2.4	Podmínky pro turistiku.....	28
2.4.1	Pěší turistika	28
2.4.2	Cykloturistika	29
2.4.3	Vodní turistika	32
2.5	Kongresový cestovní ruch	33
2.6	Ostatní turistické atraktivity a infrastruktura.....	34
2.6.1	Rozhledny a vyhlídkové stavby.....	34
2.6.2	Sportovní zařízení.....	35
2.6.3	Venkovský cestovní ruch a hipoturistika	37
2.6.4	Turistická informační centra (TIC).....	38
2.7	Organizace cestovního ruchu a marketing	38
2.7.1	Organizace cestovního ruchu ve vymezeném území	38
2.7.2	Marketing a marketingová komunikace	40
3	Analýza poptávky - návštěvníci a turisté	41
3.1	Vývoj poptávky dle statistických údajů	41
3.1.1	Počet turistů	42
3.1.2	Délka pobytu turistů	43
3.2	Výstupy z monitoringu návštěvníků v turistickém regionu	45
3.2.1	Shrnutí výsledků šetření za léto 2005.....	45
3.2.2	Shrnutí výsledků šetření za zimu 2005/2006	46
3.2.3	Shrnutí výsledků šetření za léto 2006.....	47
3.3	Vyhodnocení monitoringu	48
3.3.1	Důvod návštěvy a nejlákavější aktivity.....	48
3.3.2	Cílové skupiny	48
3.3.3	Spokojenost se službami a infrastrukturou	48
3.4	Shrnutí silných a slabých stránek dle monitoringu návštěvníků	49
3.4.1	Shrnutí silných a slabých stránek SK (Okolí Prahy) v rámci ČR.....	49
3.4.2	Shrnutí silných a slabých stránek turistických oblastí v rámci SK.....	50
3.4.3	Shrnutí výsledků monitoringu pro vymezené území	50

Seznam použitých zkratek.....	52
Seznam tabulek.....	53
Seznam grafů	53
Seznam map	53

Příloha č. 1 – Vývoj počtu obyvatel v obcích

Příloha č. 2 – Pasporty obcí

1 Základní charakteristika území

1.1 Geografické vymezení území

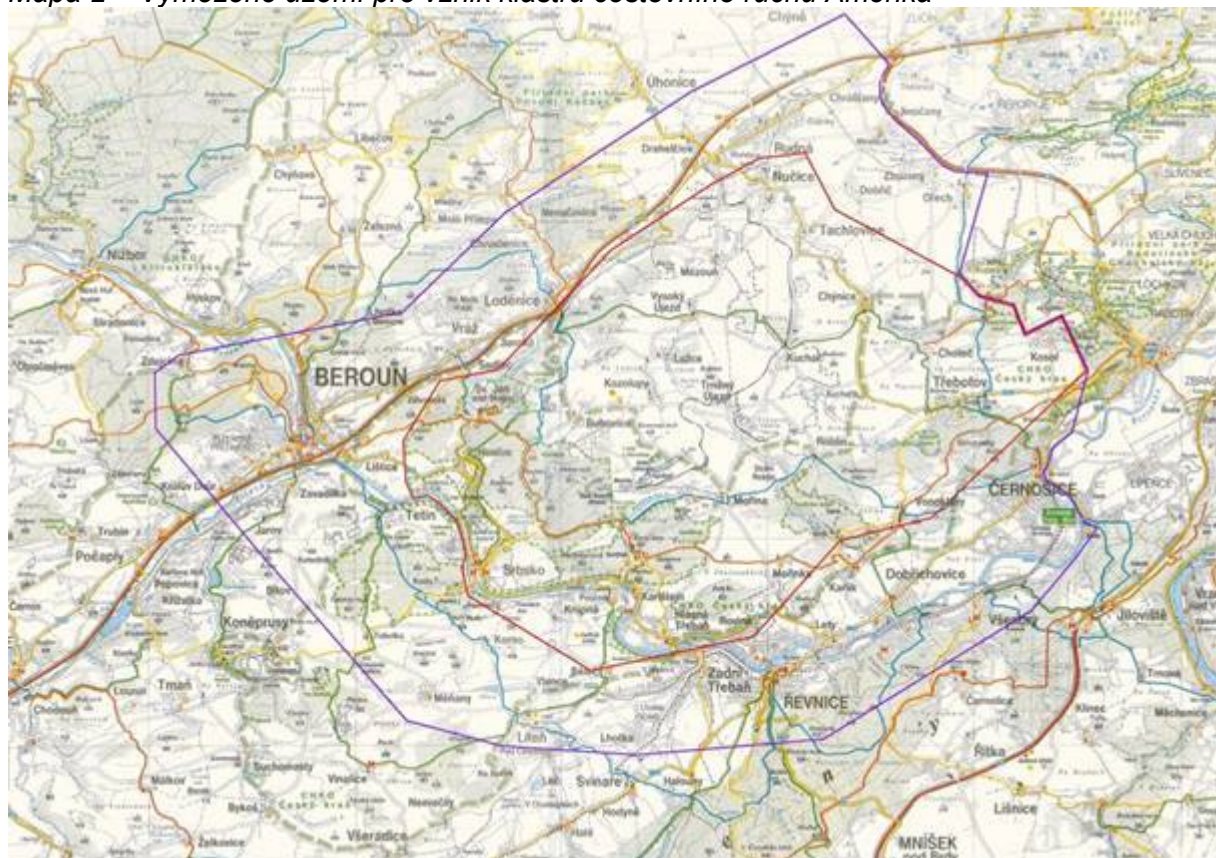
Vymezené území pro vznik klustru cestovního ruchu Amerika (dále v textu jen „vymezené území“ nebo, zejména v tabulkách a grafech, „Amerika“) se nachází ve Středočeském kraji jihozápadně od Prahy a zasahuje do území dvou okresů: Beroun a Praha – západ. Z hlediska členění pro účely cestovního ruchu spadá toto území do turistického regionu Střední Čechy a turistické oblasti Střední Čechy – západ.

Mapa 1 – Mapa Středočeského kraje a orientační vyznačení vymezeného území Amerika

Z pohledu katastrů dotčených obcí se jedná v základní fázi o obce Mořina, Mořinka, Roblín, Lužce, Vonoklasy, Třebotov, Kosoř, Choteč, Chýnice, Tachlovice, Nučice, Mezouň, Vysoký Újezd, Bubovice, Svatý Jan pod Skalou, Beroun-Hostim, Srbsko, Karlštejn, Hlásná Třebaň, v rámci širších vazeb pak navíc o obce Ořech, Dobříč, Zbuzany, Jinočany, Chrášťany, Rudná, Drahelčice, Úhonice, Loděnice, Chrustenice, Vráž, Beroun, Tetín, Měňany, Liteň, Lhotka (část obce Svinaře – především z důvodu statistického zjišťování je v celé studii sledována obec Svinaře jako celek, tedy ne jen obecní část Lhotka), Zadní Třebaň, Řevnice, Lety, Karlík, Dobřichovice, Všenory, Černošice.

Mapa 2 – Vymezené území pro vznik klastru cestovního ruchu Amerika

Tab. 1 – Stručná charakteristika jednotlivých obcí vymezeného území

Název obce	Počet obyvatel (k 1.1.2007)	Rozloha v ha	Statut	Počet částí obce	Administrativní zařízení	
					NUTS 4	ORP
Beroun	17 997	3 131	město	7	BE	Beroun
Bubovice	234	410	obec	1	BE	Beroun
Černošice	5 481	906	město	1	PZ	Černošice
Dobříč	259	349	obec	1	PZ	Černošice
Dobruška	3 047	1 091	město	1	PZ	Černošice
Drahelčice	412	478	obec	1	PZ	Černošice
Hlásná Třebaň	622	408	obec	2	BE	Beroun
Chotěč	308	370	obec	1	PZ	Černošice
Chrást	599	415	obec	1	PZ	Černošice
Chrastice	713	673	obec	1	BE	Beroun
Chýně	312	420	obec	1	PZ	Černošice
Jinčovice	870	375	obec	1	PZ	Černošice
Karlík	382	188	obec	1	PZ	Černošice
Karlštejn	706	1 208	městys	1	BE	Beroun
Kosoř	785	389	obec	1	PZ	Černošice
Lety	1 000	324	obec	1	PZ	Černošice
Liteň	1 007	1 276	městys	4	BE	Beroun
Loděnice	1 619	609	obec	2	BE	Beroun
Lužce	92	301	obec	1	BE	Beroun
Mezouň	458	306	obec	1	BE	Beroun
Měňany	269	815	obec	2	BE	Beroun
Mořina	656	983	obec	3	BE	Beroun
Mořinka	132	703	obec	1	BE	Beroun
Nučice	1 072	596	obec	1	PZ	Černošice

Název obce	Počet obyvatel (k 1.1.2007)	Rozloha v ha	Statut	Počet částí obce	Administrativní zařazení	
					NUTS 4	ORP
Ořech	781	477	obec	1	PZ	Černošice
Roblín	203	561	obec	2	PZ	Černošice
Rudná	3 999	819	město	1	PZ	Černošice
Řevnice	3 008	1 014	město	1	PZ	Černošice
Srbsko	457	656	obec	1	BE	Beroun
Svatý Jan pod Skalou	136	406	obec	3	BE	Beroun
Svináře	345	749	obec	3	BE	Beroun
Tachlovice	546	636	obec	1	PZ	Černošice
Tetín	763	1 030	obec	2	BE	Beroun
Třebotov	1 123	688	obec	3	PZ	Černošice
Úhonice	924	994	obec	1	PZ	Černošice
Vonoklasy	445	303	obec	1	PZ	Černošice
Vráž	908	632	obec	1	BE	Beroun
Všenory	1 515	355	obec	1	PZ	Černošice
Vysoký Újezd	543	1 155	obec	3	BE	Beroun
Zadní Třebaň	646	357	obec	1	BE	Beroun
Zbuzany	675	491	obec	1	PZ	Černošice
Celkem území klastru	56 049	28 047				
Středočeský kraj	1 175 254	1 101 464				
Podíl klastr/kraj v %	4,8	2,5				

Pramen: ČSÚ

1.2 Fyzicko-geografické podmínky

Z hlediska geomorfologického uspořádání je celý Středočeský kraj součástí provincie Česká vysočina (Český masiv). Vymezené území pak spadá do tzv. Poberounské provincie. Z větší části patří sledované území do tzv. Brdské oblasti (konkrétně se jedná o celky Křivoklátská vrchovina s podcelky Zbirožská vrchovina a Lánská pahorkatina, Hořovická pahorkatina s podcelky Hořovická brázda a Karlštejnská vrchovina, Brdská vrchovina s podcelkem Hřebený a Pražská plošina s podcelkem Říčanská plošina).

Území je převážně vápencového původu s množstvím krasových jevů. Reliéf je velmi pestře členěný i když nedosahuje vysoké nadmořské výšky. Porost tvoří z větší části lesy jehličnaté i listnaté, rostou zde smrky, jedle i borovice. Na severovýchodě a částečně na jihozápadním okraji má území rovinatější charakter a je méně zalesněné.

Podstatná část vymezeného území je součástí CHKO Český kras. Nejníže položeným místem území je hladina Berounky při jejím výtoku z okresu Beroun za Zadní Třebaní o nadmořské výšce 211 metrů. Nejvyšším místem je pak vrch Děd (492 m n.m.) západně od Berouna. Kromě toku Berounky protéká územím několik menších potoků (např. Bělečský p., Bubovický p., Jinočanský p., Karlický p., Radotínský p., Stříbrný p. či p. Loděnice, zvaný též Kačák).

Z geologického hlediska patří území převážně ke Středočeskému krasu (Barrandienu), což je vápencová oblast, rozkládající se přibližně kolem toku Berounky v úseku od Berouna k Praze. Je zde vytvořeno mnoho zajímavých přírodních útvarů, a to především skalnaté útesy, lemující břehy Berounky a četné jeskyně. Z nich nejznámější jsou Koněpruské jeskyně s bohatou krápníkovou výzdobou, které však leží mimo vymezené území.

Chráněná krajinná oblast Český kras má rozlohu 128 km² a byla vyhlášena v roce 1972. Jedná se o vápencové území s četnými jeskyněmi s výskytem vzácné teplomilné flóry. Jsou zde také důležitá paleontologická naleziště. Mezi maloplošná zvláště chráněná území této CHKO spadají 2 národní přírodní rezervace, 4 národní přírodní památky, 8 přírodních rezervací a 4 přírodní památky.

1.3 Základní socioekonomické údaje

1.3.1 Obyvatelstvo

Na vymezeném území žilo k 1.1.2007 celkem 56 049 obyvatel, což je 4,8 % z celkového počtu obyvatel Středočeského kraje. Hustota zalidnění ve vymezeném území činila ke stejnému datu 200 obyvatel/km², tedy vyšší než ve SK o 93 obyvatel/km².

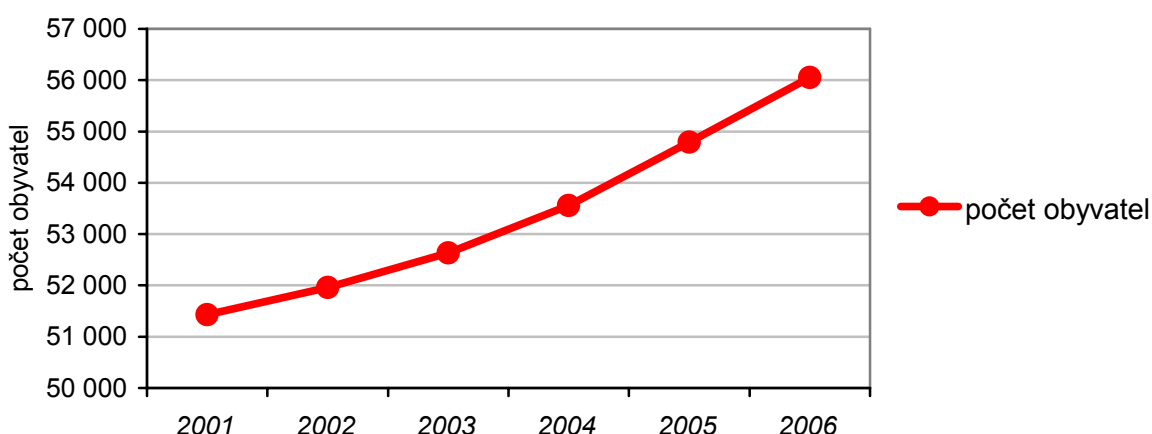
Vývoj počtu obyvatel v letech 2001 až 2006 je zachycen v následující tabulce. V tomto období došlo k nárůstu obyvatel na vymezeném území o 9 % a jedná se o dynamičtější nárůst oproti vývoji ve Středočeském kraji (nárůst o 5%) i České republice (nárůst o 1%). Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích vymezeného území viz Příloha č. 1.

Tab. 2 – Počet obyvatel na vymezeném území v letech 2000 – 2006 (vždy k 31.12.)

2001	2002	2003	2004	2005	2006	Změna 2006/2001 v %
51 427	51 960	52 633	53 557	54 793	56 049	109

Pramen: Veřejná databáze ČSÚ

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel na vymezeném území v letech 2001 - 2006

1.3.2 Ekonomika

Ekonomická situace na vymezeném území se odráží v postavení Středočeského kraje, kde se ukazatel **hrubého domácího produktu** (dále jen HDP) na jednoho obyvatele pohybuje v celkových počtech sice pod průměrem České republiky, při vynechání HDP za Hl. m. Prahu se však dostává na druhé místo, hned za kraj Jihomoravský. HDP v roce 2005 činil ve Středočeském kraji 310 160 mil. Kč, v přepočtu na jednoho obyvatele činil tedy 269 674,- Kč, čímž se zařadil na třetí místo za Hl. m. Prahu a Plzeňský kraj.

Na stavu výkonnosti ekonomiky se silně odráží také **míra nezaměstnanosti**. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla ke konci roku 2006 ve Středočeském kraji 5,32 %, což je po Praze druhá nejnižší míra nezaměstnanosti ze všech krajů ČR. Proti roku 2005 byla v roce 2006 míra registrované nezaměstnanosti v kraji nižší o 0,93 procentního bodu.

K 31. 12. 2006 bylo v rámci okresu Beroun evidováno 1 929 uchazečů o zaměstnání. Registrovanou mírou nezaměstnanosti (4,25 %), se řadí v rámci kraje na 5. místo. Oproti roku 2005 došlo ke snížení, a to ze 4,96 %. Situaci na trhu práce na Berounsku do značné míry ovlivňuje blízkost a dobrá dopravní dostupnost k Hlavnímu městu Praze. V rámci okresu Praha-západ bylo ke stejnému datu evidováno 1 217 uchazečů o zaměstnání, což představuje registrovanou mírou nezaměstnanosti 2,06 %, a je nejnižší mírou nezaměstnanosti v kraji (oproti roku 2005 pokles z 2,62 %).

Tab. 3 – Vývoj registrované míry nezaměstnanosti (k 31.12, v %)

	1995	2000	2005	2006
Česká republika	2,93	8,78	8,88	7,67
Středočeský kraj	2,57	6,80	6,25	5,32
okres Beroun	1,95	4,96	4,96	4,25
okres Praha - západ	0,45	2,82	2,62	2,06

Pramen: ČSÚ

Registrovaná míra nezaměstnanosti v obcích vymezeného území je velmi nízká. Mezi obcemi jsou patrné velké rozdíly, vycházející jak z místní nabídky práce, tak z celé řady předpokladů pro mobilitu pracovní síly. K nim patří především dostatek kapacit pro přechodné ubytování migrujících pracovníků, široce fungující trh s byty (nikoli pouze pro pracovníky s nadprůměrnými příjmy) a zároveň dostatečný rozdíl mezi nabízenou mzdou a stávajícím příjmem pracovníka (uchazeče), který by ho motivoval k pracovní mobilitě. Především v případě mimookresní mobility musí nabízená mzda výrazně převyšovat mzdovou nabídku na místním trhu, aby stimulovala zájemce a mohla tím kompenzovat negativní důsledky spojené s odloučením od rodiny a zvýšené náklady spojené s pobytem mimo trvalé bydliště.

Tab. 4 – Registrovaná míra nezaměstnanosti v obcích vymezeného území

OBEC	31. 12. 2001			31. 12. 2005			30. 6. 2007		
	RMN (%)	Počet uchazečů celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)	RMN (%)	Dosažitelní uchazeči**) celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)	RMN (%)	Dosažitelní uchazeči**) celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)
Beroun	4,26	390	9 161	6,54	599	9 161	5,04	462	9 161
Bubovice	4,32	6	139	3,60	5	139	4,32	6	139
Černošice	1,67	39	2 334	2,19	51	2 334	1,63	38	2 334
Dobříč	2,94	4	136	0,74	1	136	2,21	3	136
Dobřichovice	1,70	25	1 474	2,04	30	1 474	1,22	18	1 474
Drahelčice	3,10	7	226	2,21	5	226	2,21	5	226
Hlásná Třebaň	4,26	11	258	6,98	18	258	6,20	16	258
Choteč	1,80	3	167	1,80	3	167	0,00	0	167
Chrásťany	3,58	10	279	2,51	7	279	2,51	7	279
Chrastenice	2,72	9	331	3,32	11	331	3,32	11	331
Chýnčice	1,46	2	137	3,65	5	137	4,38	6	137
Jinočany	2,07	9	435	2,76	12	435	2,53	11	435
Karlík	5,00	7	140	0,71	1	140	0,71	1	140
Karlštejn	3,96	16	404	5,69	23	404	4,46	18	404
Kosoř	2,87	10	348	2,30	8	348	2,59	9	348
Lety	2,65	12	452	2,43	11	452	1,99	9	452
Liteň	6,57	33	502	5,78	29	502	6,57	33	502
Loděnice	4,16	34	818	4,28	35	818	4,77	39	818
Lužce	4,08	2	49	8,16	4	49	4,08	2	49
Mezouň	2,27	5	220	2,73	6	220	3,18	7	220
Měňany	2,00	3	150	2,67	4	150	4,00	6	150
Mořina	2,02	6	297	4,04	12	297	3,70	11	297
Mořinka	3,17	2	63	3,17	2	63	3,17	2	63
Nučice	0,42	2	479	2,09	10	479	1,67	8	479
Ořech	2,56	9	351	1,71	6	351	1,71	6	351
Roblín	3,57	3	84	3,57	3	84	4,76	4	84
Rudná	2,13	35	1 642	2,92	48	1 642	1,40	23	1 642
Řevnice	2,15	31	1 443	2,49	36	1 443	1,25	18	1 443
Srbsko	4,66	11	236	7,63	18	236	6,36	15	236
Svatý Jan p. S.	1,59	1	63	4,76	3	63	3,17	2	63

OBEC	31. 12. 2001			31. 12. 2005			30. 6. 2007		
	RMN (%)	Počet uchazečů celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)	RMN (%)	Dosažitelní uchazeči**) celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)	RMN (%)	Dosažitelní uchazeči**) celkem	Ekonomicky aktivní celkem *)
Svinaře	7,04	10	142	7,75	11	142	4,93	7	142
Tachlovice	3,04	9	296	2,36	7	296	2,03	6	296
Tetín	8,05	28	348	5,46	19	348	4,02	14	348
Třebotov	2,92	16	548	2,37	13	548	2,01	11	548
Úhonice	3,04	13	428	2,34	10	428	1,17	5	428
Vonoklasy	3,72	7	188	3,19	6	188	2,13	4	188
Vráž	3,90	17	436	4,13	18	436	4,59	20	436
Všenory	2,42	17	703	1,71	12	703	1,00	7	703
Vysoký Újezd	5,20	14	269	4,83	13	269	7,43	20	269
Zadní Třebaň	4,84	14	289	4,84	14	289	3,46	10	289
Zbuzany	1,52	5	328	1,52	5	328	2,74	9	328
Amerika	3,31	887	26 793	4,23	1 134	26 793	3,39	909	26 793
Středočeský kraj	6,47	37819	584 628	6,25	38 499	615 828	4,41	28144	638 616
Česká republika	8,79	461923	5 253 400	8,88	481 071	5 419 285	6,29	346835	5 515 254

Pramen: ČSÚ

*) u obcí dle SLDB - k 1.3.2001, pro kraj a ČR dle VŠPS - klouzavý průměr posledních 3 měsíců. Míra registrované nezaměstnanosti se na úrovni ČR, krajů a okresů počítá na základě výsledků výběrového šetření pracovních sil. Míra nezaměstnanosti v obcích, mikroregionech, ORP a POU se z důvodu nedostupnosti dat o zaměstnaných na úrovni těchto územních celků počítá na základě ekonomicky aktivního obyvatelstva zjištěného ze SLDB.

**)Dosažitelní uchazeči - Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazení na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

Největší nárůst RMN od roku 2005 vykazuje obec Vysoký Újezd, a to o 2,6 % (celkem 7,43 %) a dostává se tím vysoko nad územní průměr. Nejlépe si vede obec Choteč, která dosáhla 0,00 % a obec Karlík, která vykazuje už od roku 2005 0,71 % RMN a ve srovnání s rokem 2001 dosáhla velkého snížení. Největší pokles RMN od roku 2005 dosáhla obec Lužce, u které tato míra klesla na polovinu (z 8,16 na 4,08%).

Dalším důležitým ukazatelem ekonomické úrovně daného území je **počet podnikatelsky činných ekonomických subjektů**. Středočeský kraj měl koncem roku 2006, hned po Hl. m. Praze, nejvyšší počet registrovaných podnikatelských jednotek v České republice, a to 275 787 (absolutní počty jsou relativizovány propočtem na 1 000 obyvatel dané jednotky). Podrobnější přehled je uveden v dokumentu Program rozvoje CR ve Středočeském kraji (srpen 2007).

V rámci okresu Beroun bylo k 31. 12. 2006 zapsáno celkem 18 390 subjektů v registru ekonomických subjektů. Podle převažující činnosti tvoří zemědělství a lesnictví 6,4 %, průmysl 13,4 % a stavebnictví 13% a maloobchod 18 %. V okrese Praha – západ bylo k 31. 12. 2006 v registru ekonomických subjektů zapsáno celkem 28 727 subjektů. Z tohoto počtu tvoří 12,9 % činnosti z odvětví průmyslu, 11,1 % ze stavebnictví, 3,3 % ze zemědělství a lesnictví a 15 % z maloobchodu.

Pro tuto technicko ekonomickou studii je důležitou informací počet ekonomických subjektů členěných podle činnosti OKEČ, a to oddíl 55000 - Ubytování a stravování.

Tab. 5 – Ekonomické subjekty na vymezeném území (Ubytování a stravování - 2001 a 2006)

ZUJ*	Obec	Ubytování a stravování		
		k 31.12. 2001	k 31.12.2006	Rozdíl 2006/2001
531057	Beroun	274	296	22
531103	Bubovice	4	2	-2
539139	Černošice	55	73	18
539180	Dobříč	1	2	1
539198	Dobřichovice	38	50	12
531146	Drahelčice	6	7	1
531171	Hlásná Třebaň	13	13	0
539287	Choteč	5	4	-1
539295	Chrástany	3	4	1
533670	Chrusterice	10	9	-1
513431	Chýnice	3	4	1
539350	Jinočany	9	10	1
599727	Karlík	9	10	1
531316	Karlštejn	40	40	0
539392	Kosoř	10	10	0
539406	Lety	6	6	0
531456	Liteň	11	12	1
531464	Loděnice	23	24	1
534404	Lužce	1	1	0
531537	Mezouň	3	2	-1
531529	Měňany	4	3	-1
531545	Mořina	9	9	0
533912	Mořinka	0	0	0
531618	Nučice	10	11	1
539520	Ořech	11	12	1
571318	Roblín	1	3	2
531723	Rudná	38	39	1
539643	Řevnice	38	44	6
531758	Srbsko	20	21	1
531804	Sv. Jan p./S.	4	2	-2
531812	Svinaře	4	4	0
531821	Tachlovice	4	4	0
531839	Tetín	7	7	0
539759	Třebotov	7	8	1
532991	Úhonice	10	14	4
539830	Vonoklasy	6	7	1
531944	Vráž	7	9	2
539856	Všenory	9	15	6
531961	Vysoký Újezd	6	6	0
531979	Zadní Třebaň	10	8	-2
539872	Zbuzany	2	2	0
Vymezené území celkem		731	807	76
Středočeský kraj		11 261	13 973	2 712
Česká republika		101 783	124 240	22 457

Pramen: ČSÚ

* ZUJ=Základní územní jednotka

Na vymezeném území bylo k 31. 12. 2006 dle členění OKEČ registrováno 807 subjektů zabývajících se ubytováním a stravováním, což je o 76 subjektů více, než v roce 2001. U sedmi obcí však došlo k poklesu sledovaných subjektů. Dle předpokladu je nejvyšší počet registrovaných jednotek ve městě Beroun, který tvoří víc než čtvrtinu celkového počtu. Obcí, na jejímž území nebyl registrován žádný subjekt s činností ubytování a stravování je Mořinka.

1.4 Dopravní infrastruktura

Silniční doprava - Hlavním silničním tahem na vymezeném území je dálnice D5 (Praha – Plzeň), která vede přes území ve směru severovýchod – jihozápad (Chrástany, Drahelčice, Loděnice, Vráž, Beroun). Pro dostupnost vymezeného území má význam také rychlostní silnice R4 z Prahy do Příbrami vedoucí jihovýchodně od sledované oblasti a rychlostní silnice R1 (Pražský okruh) vedoucí podél území na severovýchodě. Ostatní komunikace na vymezeném území jsou silnice II. a III. třídy ve vlastnictví kraje a místní komunikace ve vlastnictví měst a obcí.

Železniční doprava – Vymezeným územím vede trať s nadregionálním významem Praha – Beroun – Plzeň – Cheb (č. 171 a 170). V následujícím přehledu jsou uvedeny jednotlivé železniční stanice a zastávky na vymezeném území na jednotlivých tratích. Na tratích č. 171 a 174 jezdí několikrát do roka historický vlak, tzv. Křivoklátský expres, ze stanice Praha-Braník do stanice Křivoklát a zpět. Na vymezeném území zastavuje v Berouně. Pro výlučně nákladní dopravu slouží trať z Rudné přes Kuchař, Trněný újezd až k lomu v Mořině (odbočka tzv. Kladensko-Nučické dráhy). V minulosti zde byly pokusy rozjet dopravu pro turisty, ale v současné době je trať využívána pouze pro nákladní dopravu.

Tab. 6 – Železniční tratě a stanice na území klastru

Číslo trati	Stanice
122	(Praha hl.n. – Hostivice) – Rudná u Prahy
170	Beroun – (Rokycany – Plzeň – Cheb)
171	(Praha – hl.n.) - Černošice – Černošice-Mokropsy – Všenory – Dobřichovice – Řevnice – Zadní Třebaň – Karlštejn – Srbsko – Beroun
172	Zadní Třebaň – Běleč – Liteň – (Hostomice pod Brdy - Lochovice)
173	(Praha-Smíchov – Praha-Řeporyje) – Zbuzany – Rudná u Prahy – Nučice – Nučice-zastávka – Loděnice – Vráž u Berouna – Beroun-Závodí - Beroun
174	Beroun – Beroun-Závodí – (Hýskov – Křivoklát – Rakovník)

Pramen: České dráhy, a.s.

Poznámka: v závorkách vybrané stanice na dané trati mimo vymezené území

Letecká doprava – nejbližší veřejné mezinárodní letiště je v Praze – Ruzyni, které je vzdálené cca 9km od obce Chrástany. Na vymezeném území se nachází veřejné letiště Bubovice, jehož provozovatelem je Aeroklub Beroun (www.akberoun.cz).

Jedním ze základních cílů dopravní politiky ČR je systematická podpora dopravy přátelské k životnímu prostředí a mezi takové druhy dopravy jednoznačně patří i **cyklistika**, které je blíže věnována kapitola 2.4.2.

2 Charakteristika území z pohledu cestovního ruchu (analýza nabídky CR)

Co se týče potenciálu cestovního ruchu na vymezeném území, dle Atlasu cestovního ruchu České republiky (MMR ČR, 2006) spadá tato oblast pod venkovské krajiny s příznivými předpoklady pro cestovní ruch, přičemž město Beroun patří mezi historická města nadregionálního významu. Na vymezeném území se rozkládá téměř celé území CHKO Český kras a nachází se zde jedna z nejvýznamnějších památek v České republice, hrad Karlštejn.

Informace v následujících kapitolách vycházejí zejména z různých veřejných databází a publikací, ze statistických dat a v neposlední řadě z místních šetření, která byla v rámci zpracování této studie realizována.

Pro **místní šetření** byly vytvořeny tzv. pasporty jednotlivých obcí vymezeného území, které obsahují jednak základní informace ke každé obci, ale především informace týkající se nabídky cestovního ruchu - ubytovací a pohostinské služby, atraktivitu poznávacího cestovního ruchu, sportovní a wellness zařízení, služby v rámci venkovského cestovního ruchu, ostatní služby jako TIC, půjčovny, bankomaty apod. a významné, pravidelně se opakující kulturní a sportovní akce. V první fázi byly informace sbírány z dostupných zdrojů na internetu, z propagačních materiálů, z publikací o cestovním ruchu a také telefonickým zjišťováním. Dále proběhlo šetření v terénu, v rámci kterého se doplňovaly chybějící údaje. Následně se vyplněné pasporty rozeslaly na úřady všech dotčených obcí a měst s žádostí o kontrolu a doplnění chybějících údajů. Protože odezva byla jen minimální, nelze vyloučit, že některé informace nebyly podchyceny, přesto se ale podařilo dát dohromady doposud nejpodrobnější souhrn nabídky cestovního ruchu vymezeného území, který může v případě vzniku klastru cestovního ruchu do budoucna sloužit jako databáze a postupně se doplňovat. Vyplněné pasporty za jednotlivé obce vymezeného území jsou obsaženy v Příloze č. 2.

2.1 Cestovní ruch ve Středočeském kraji a na vymezeném území

Středočeský kraj disponuje potenciálem pro rozvoj různých typů cestovního ruchu. K tomu přispívají jeho geografické podmínky i stávající infrastruktura, která poskytuje možnosti růstu rekreačních pobytů, různých druhů turistiky a venkovského, městského či incentivního cestovního ruchu.

Následující údaje charakterizují cestovní ruch se zaměřením na Středočeský kraj a jeho pozici v rámci České republiky. Pokud to bylo z pohledu dostupnosti statistických dat či místního šetření možné, byly sledovány také menší územní celky - okresy Beroun a Praha-západ a vymezené území.

2.1.1 Základní statistika návštěvnosti

Celková **návštěvnost** tuzemských hostů (rezidentů) i cizinců (nerezidentů), sledovaná podle hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (dále jen HUZ¹), je ve Středočeském kraji pod celostátním průměrem (v roce 2006 celkem 767 477 hostů, z toho 224 215 nerezidentů). Vztaheno k velikosti kraje dané počtem obyvatel a jeho rozlohou se tento kraj řadí k méně navštěvovaným. Z hlediska absolutního počtu hostů je na pátém místě (nepočítáme-li Prahu). Průměrný počet přenocování je ve Středočeském kraji třetí nejnižší po Jihomoravském kraji a Praze, což se odráží i v podprůměrné délce pobytu ve dnech. Průměrný počet přenocování cizinců je ve Středočeském kraji opět třetí nejnižší hned po Jihomoravském a Jihočeském kraji. Podrobnější informace o návštěvnosti HUZ ve Středočeském kraji a v ostatních krajích jsou obsaženy v dokumentu „Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji“.

Co se týče nižších územních celků, návštěvnost HUZ v rozdělení podle regionů NUTS 4 (okresy) ČSÚ již nezveřejňuje, protože v mnoha případech nejsou tato data dostatečně spolehlivá. Na základě žádosti bylo zjištěno, že za okres Beroun jsou data dostatečně spolehlivá a reprezentativní za rok 2005 i 2006 a za okres Praha-západ pouze za rok 2005, proto následující tabulka znázorňuje srovnání za rok 2005. Návštěvnost hostů v HUZ v rámci vymezeného území nebylo možné zjistit.

¹ V rámci metodiky ČSÚ je za hromadné ubytovací zařízení považováno zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Ubytovací zařízení s nižší kapacitou se řadí do kategorie individuální ubytovací zařízení (neboli ubytování v soukromí). Tyto jednotky již nejsou šetřeny od roku 2002.

Tab. 7 – Hosté v HUZ v okresech Beroun a Praha – západ za rok 2005

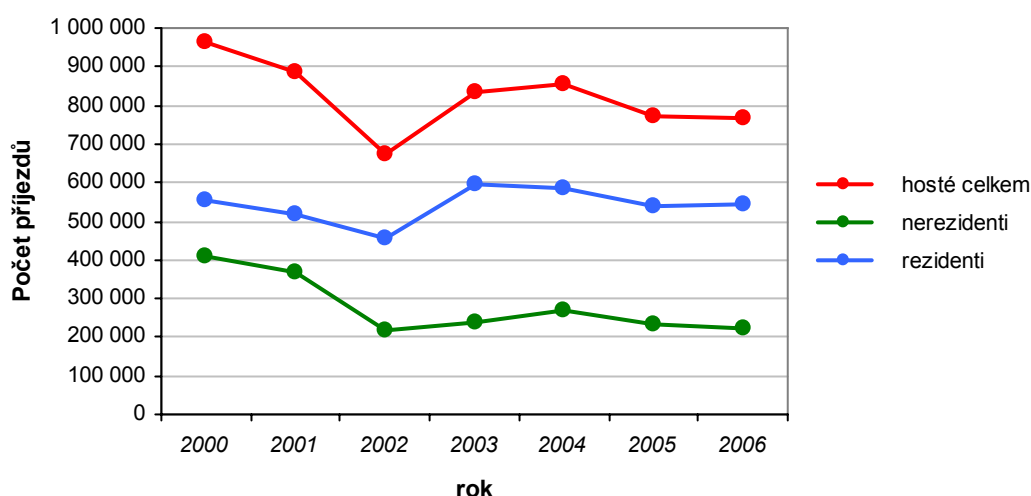
	Počet hostů					Počet přenocování				
	celkem	z toho				celkem	z toho			
		nerezidenti	podíl na celku	rezidenti	podíl na celku		nerezidenti	podíl na celku	rezidenti	podíl na celku
Beroun (BE)	72 807	30 674	42%	42 133	58%	154 994	80 174	52%	74 820	48%
Praha-západ (PZ)	69 035	35 145	51%	33 890	49%	149 361	86 191	58%	63 170	42%
Celkem BE a PZ	141 842	65 819	46%	76 023	54%	304 355	166 365	55%	137 990	45%
Středočeský kraj	770 670	230 857	30%	539 813	70%	2 166 842	587 993	27%	1 578 849	73%
Podíl okresy/SK	18,4%	28,5%		14,1%		14,0%	28,3%		8,7%	

Pramen: ČSÚ

Z tabulky vyplývá, že na rozdíl od Středočeského kraje jako celku je podíl zahraničních a domácích hostů v okresech Beroun a Praha-západ mnohem vyrovnanější. Podíl domácích hostů zde tvoří 54 %, kdežto ve Středočeském kraji jako celku tvoří rezidenti celých 70 %.

Ve Středočeském kraji se od roku 2000 snížil počet zahraničních hostů z původních 411 790 na 224 215 v roce 2006 (pokles o 54,4 %). V roce 2000 byla návštěvnost cizinců nejvyšší a poté došlo k poklesu až na nejnižší hodnotu v roce 2002, což bylo způsobeno řadou faktorů (povodně, celková stagnace mezinárodního CR v důsledku terorismu, situace v Iráku atd.). Dalším vrcholem byl rok 2004 a poté návštěvnost opět klesá. Výsledky za první tři čtvrtletí roku 2007 ukazují, že ve Středočeském kraji trend poklesu u návštěvnosti zahraničních hostů pokračuje i nadále.

Graf 2 - Hosté v HUZ ve Středočeském kraji v letech 2000 - 2006

Co se týče struktury zahraničních hostů z pohledu jejich země původu, v roce 2006 se v hromadných ubytovacích zařízeních ve Středočeském kraji ubytovalo nejvíce hostů z Německa, Slovenska, Nizozemí, Polska a Francie. Kromě Německa se jedná o odlišnou situaci než za ČR jako celek, kde prvních pět míst zaujímají návštěvníci z Německa, Velké Británie, Itálie, USA a Nizozemí. V rámci Středočeského kraje je průměrný počet přenocování, co se týče první desítky, nejvyšší u Nizozemců a Francouzů. Zcela nejvyšší počet přenocování byl zaznamenán u hostů z Malty (17,8) a dále z Japonska (5,5). Podrobnější analýza příjezdů zahraničních hostů do Středočeského kraje je k dispozici v Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

2.1.2 Ubytování a stravování

Ubytovací kapacity jsou ve Středočeském kraji oproti jiným krajům (s přihlédnutím k rozloze) jedny z nejnižších, což je dáno velkými oblastmi turisty málo navštěvovanými. Středočeský kraj v roce 2005

statisticky vykazoval 553 hromadných ubytovacích zařízení s celkovou kapacitou 28 379 lůžek. To je v přepočtu k rozloze kraje nejnižší hustota lůžek na 1 km² v porovnání s ostatními kraji. Podrobnější data o ubytovacích kapacitách v krajích ČR obsahuje Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

V rámci Středočeského kraje je nejvíce hromadných ubytovacích kapacit v okrese Příbram, ale v přepočtu na rozlohu jsou to kapacity zhruba na úrovni krajského průměru. Okres Praha-západ má spolu s okresem Praha-východ relativně nejvíce kapacit, i tam se ale pohybují pod republikovým průměrem. Okres Beroun je v přepočtu na rozlohu pod průměrem kraje.

Tab. 8 – Kapacity HUZ v okresech Beroun a Praha-západ a na vymezeném území

	Počet zařízení	Podíl na SK	Podíl na ČR	Počet pokojů	Podíl na SK	Podíl na ČR	Počet lůžek	Podíl na SK	Podíl na ČR	Počet lůžek na 1 km ²
Okres Beroun	40	7,2%	0,5%	647	6,3%	0,4%	1 564	5,5%	0,4%	2,4
Okres Praha-západ	45	8,1%	0,6%	821	7,9%	0,5%	2 008	7,1%	0,5%	3,4
Celkem BE a PZ	85	15,4%	1,1%	1 468	14,2%	0,9%	3 572	12,6%	0,8%	2,9
Amerika*	77	13,9%	1,0%	1 053	10,2%	0,6%	2 582	9,1%	0,6%	9,2
Středočeský kraj	553	100%	7,3%	10 339	100%	6,3%	28 379	100%	6,5%	2,6
Česká republika	7 608		100%	164871		100%	435993		100%	5,5

Pramen: ČSÚ, vlastní šetření

* výsledky z místního šetření (podzim 2007)

Ubytovací kapacity vykazované pro potřeby Českého statistického úřadu mohou být zatíženy výběrovou chybou, což se zpravidla projeví až při důkladnějším místním šetření. Je pravděpodobné, že reálná nabídka ubytovacích kapacit převyšuje vykazované hodnoty, zejména v kapacitách letního ubytování v nižších cenových kategoriích. Základní rozdíly a závěry tím však s velkou pravděpodobností nejsou zpochybněny, protože metodika a tím i výběrová chyba je vždy stejná. Je však třeba zdůraznit, že data za vymezené území Amerika vycházejí právě z místního šetření, a proto nejsou zcela srovnatelná s ostatními údaji.

Následující tabulka znázorňuje vývoj kapacit hromadných ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji během let 2000 až 2005 a vyplývá z ní, že trend je klesající. Naopak průměrná cena vzrostla oproti roku 2000 o 29,5%.

Tab. 9 – Kapacity HUZ ve Středočeském kraji v letech 2000 - 2005

Rok	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany	průměrná cena v Kč
2000	613	12 447	32 864	5 872	288
2001	631	12 662	33 947	6 101	303
2002	602	11 363	30 683	6 090	336
2003	586	11 322	30 699	6 267	354
2004	560	10 974	30 112	5 935	340
2005	553	10 339	28 379	6 389	373

Pramen: ČSÚ

Z hlediska **struktury ubytovacích kapacit** stojí Středočeský kraj na 4. místě v republice co se týče počtu hotelových kapacit vyššího standardu (čtyř a pěťhvězdičkové hotely). Středočeský kraj má po Jihočeském kraji sice druhý největší počet kempů, ovšem ve většině případů jejich kvalita neodpovídá evropským standardům, což je ovšem problém i ostatních regionů České republiky. Nadprůměrný je také podíl ostatního hromadného ubytování typu turistických ubytoven. Podobnější informace o ubytovacích zařízeních v jednotlivých krajích jsou k dispozici v Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

Tab. 10 - Hromadná ubytovací zařízení podle kategorie k 31.12.2005

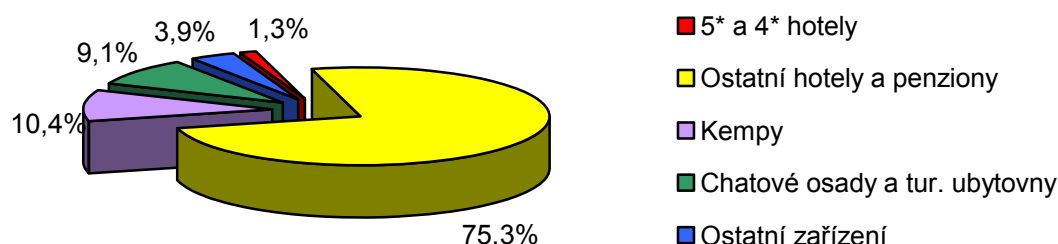
	HUZ celkem	Hotely**** Hotely****		Ostatní hotely a penziony		Kempy		Chatové osady a tur. ubytovny		Ostatní zařízení	
		Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
Okres Beroun	40	1	2,5%	23	57,5%	6	15,0%	7	17,5%	3	7,5%
Okres Praha-západ	45	2	4,4%	26	57,8%	7	15,6%	4	8,9%	6	13,3%
Celkem BE a PZ	85	3	3,5%	49	57,6%	13	15,3%	11	12,9%	9	10,6%
Amerika*	77	1	1,3%	58	75,3%	8	10,4%	7	9,1%	3	3,9%
Středočeský kraj	553	19	3,4%	280	50,6%	66	11,9%	81	14,6%	107	19,3%
Podíl klastr/SK	13,9%	5,3%		20,7%		12,1%		8,6%		2,8%	
ČR celkem	7 608	286	3,8%	3 993	52,5%	499	6,6%	968	12,7%	1 862	24,5%
Podíl klastr/ČR	1,0%	0,3%		1,5%		1,6%		0,7%		0,2%	

Pramen: ČSÚ, vlastní šetření

* výsledky z místního šetření (podzim 2007)

Největší podíl ve struktuře hromadných ubytovacích kapacit Středočeského kraje zaujímá kategorie ostatní hotely a penziony (50,6%) a podobná situace je i v menších územních celcích – v okresech Beroun a Praha-západ tvoří ostatní hotely a penziony přes 57% a na vymezeném území Amerika přes 75%.

Graf 3 - Struktura hromadných ubytovacích zařízení na vymezeném území

Čisté i hrubé **využití lůžek a pokojů** u hotelů a penzionů ve Středočeském kraji nedosahuje republikového průměru, u čistého využití lůžek (tj. u těch, která byla skutečně k dispozici; hrubé využití se vypočítává z celkového počtu stálých lůžek), se kraj v tomto ukazateli řadí na 4. místo. V roce 2001 to bylo místo 9., avšak čisté využití lůžek dosahovalo vyšších hodnot než v roce 2006, a to 38,2%). U nižších územních jednotek nebylo využití lůžek a pokojů zjištěno.

Tab. 11 - Využití lůžek a pokojů u hotelů a podobných ubytovacích zařízení podle krajů, 2006

Kraj	Hrubé využití lůžek v %	Čisté využití lůžek v %	Čisté využití pokojů v %
Hl. m. Praha	50,9	51,8	59,3
Středočeský	29,5	31,1	37,3
Jihočeský	23,3	25,4	30,4
Plzeňský	26,4	28,6	34,4
Karlovarský	43,0	45,3	51,9
Ústecký	19,9	21,8	27,5
Liberecký	23,2	26,2	31,2
Královéhradecký	27,4	30,4	35,6
Pardubický	23,0	25,9	30,6
Vysočina	23,2	24,9	29,9
Jihomoravský	26,8	28,3	37,3
Olomoucký	25,0	26,9	32,5
Zlínský	30,1	32,9	40,1
Moravskoslezský	23,7	25,7	32,3
Česká republika	33,5	35,8	43,0

Pramen: ČSÚ

Průměrné ceny za ubytování dosažené v r. 2005 ukazují, že Středočeský kraj patří mezi cenově dražší (z hlediska celkového průměru 3. nejdražší) – průměrná cena za ubytování činila 373,- Kč. Pomineme-li Prahu, pak průměrná cena za ubytování je ještě vyšší už jen v Karlovarském kraji. Průměrné ceny ovlivňuje vzdálenost od Prahy. V okrese Beroun je průměrná cena za ubytování pod průměrem Středočeského kraje (335,- Kč) a v okrese Praha-západ nad průměrem (443,- Kč).

Individuální ubytovací zařízení neboli ubytování v soukromí není statisticky sledováno. V rámci místního šetření byly zjištěny kapacity ubytování v soukromí, které mají své vlastní webové stránky, nebo jsou prezentovány na stránkách obce, IC apod., na servrech o ubytování v České republice, popřípadě v nabídce cestovních kancelářů. Na vymezeném území bylo zjištěno celkem 17 zařízení ubytování v soukromí s celkovou kapacitou 111 lůžek. Vzhledem k velkému množství chatových oblastí na tomto území (viz kapitola 2.1.3) nebylo možné ani šetřením v terénu podchytit veškerou nabídku ubytování v soukromí a dá se tedy předpokládat, že je mnohem větší než bylo zjištěno.

Vedle ubytovacích možností je pro návštěvníky kraje podstatný též **stravovací servis** v místě ubytování i v dalších zařízeních. Necelá polovina (49,5 %) ubytovacích zařízení v České republice stravování neposkytuje. Ve Středočeském kraji je tento podíl pod celostátním průměrem. Bez stravování je zde pouze 34,7 % ubytovacích zařízení, což je třetí nejnižší hodnota hned po Praze a Karlovarském kraji. Ubytovacích zařízení, která poskytují možnost stravování jak pro ubytované hosty tak i pro pasanty, je více než 45 %, čímž se kraj řadí na 1. místo v republice. Dalších téměř 20 % umožňuje stravování pouze ubytovaným hostům. Tyto údaje nejsou k dispozici za nižší územní celky. Z místního šetření ve vymezeném území Amerika vyplynulo, že z celkového počtu 77 hromadných ubytovacích zařízení jich více než polovina (celkem 41) poskytuje stravovací služby pro ubytované hosty i veřejnost.

Tab. 12 - Podíl HUZ s možností stravování (v %) k 31.12.2005

Kraj	pro veřejnost	pouze pro ubyt. hosty	bez stravování
Hl. m. Praha	41,4	25,5	33,1
Středočeský	45,4	19,9	34,7
Jihočeský	29,9	14,4	55,7
Plzeňský	33,5	19,4	47,1
Karlovarský	40,9	26,0	33,1
Ústecký	40,1	14,8	45,1
Liberecký	19,2	16,9	63,9
Královéhradecký	23,8	20,1	56,1
Pardubický	29,1	14,0	56,9
Vysočina	31,6	15,3	53,1
Jihomoravský	34,4	12,5	53,1
Olomoucký	31,3	14,8	53,9
Zlínský	36,9	23,0	40,1
Moravskoslezský	37,7	15,7	46,6
Česká republika	32,4	18,1	49,5

Pramen: ČSÚ

Údaje o počtu pohostinských zařízení jsou nejnovější z roku 2001, kdy bylo uskutečněno šetření sítě pohostinských provozoven. Hustota sítě pohostinských zařízení vzhledem k počtu zde žijících obyvatel je ve Středočeském kraji nad průměrem České republiky (nejvyšší je v Jihočeském kraji). Méně než polovina z nich však poskytuje stravování, čímž se kraj liší od svých sousedů (kromě Vysočiny a Pardubického kraje, kde je tento podíl ještě nižší). Na druhé straně je ve Středočeském kraji více než v sousedních krajích takových pohostinských zařízení, která poskytují ke stravovacím i další služby. Hustota sítě pohostinských zařízení je v okresech Beroun a Praha-západ vyšší než ve SK a ČR.

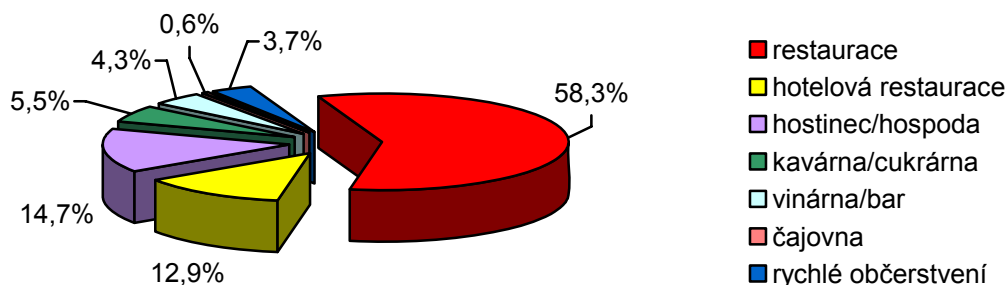
Tab. 13 - Počet pohostinských zařízení v r. 2001

	Celkem	v tom:			Počet na 1000 obyv.
		s podáváním jídel (%)	s podáváním nápojů (%)	s ostatními službami (%)	
Okres Beroun	252	41,7	54,8	3,6	3,31
Okres Praha - západ	279	55,6	40,1	4,3	3,35
Celkem okresy BE a PZ	531	49,0	47,1	4,0	3,33
Středočeský kraj	3 183	42,1	53,5	4,5	2,82
Česká republika	26 125	44,7	50,5	4,8	2,54

Pramen: Ročenka cestovního ruchu, ubytování a pohostinství 2006, místní šetření

Informace k pohostinským zařízením na vymezeném území byly zjišťovány v rámci místního šetření. Následující graf znázorňuje strukturu pohostinských zařízení ve sledovaném území vytvořenou na základě údajů o zjištěných zařízeních (celkem 163 zařízení). Podrobnější informace k pohostinským zařízením obsahují pasporty jednotlivých obcí.

Graf 4 - Struktura pohostinských zařízení na vymezeném území

2.1.3 Druhé bydlení (objekty individuální rekreace)

Významným prvkem, ovlivňujícím ekonomické přínosy z cestovního ruchu v rámci vymezeného území je chataření a chalupaření. Vymezené území je z pohledu počtu chalup a chat vybaveno nadprůměrně, což kromě Atlasu cestovního ruchu České republiky (MMR ČR, Praha 2006) potvrzují i níže uvedené statistiky.

Základem pro srovnání jsou výstupy ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), realizovaného v roce 1991. V rámci tohoto sčítání byly zjišťovány rekreační objekty v obcích, konkrétně počty chat, rekreačních domků, chalup vyčleněných z bytového fondu pro rekreační účely a chalup nevyčleněných, které byly nadále určeny k trvalému bydlení, ale využívaly se pro rekreaci. Toto třídění souviselo s tehdejší platnou legislativou.

Tab. 14 - Rekreační objekty dle SLDB 1991

Tab. 14 - Rekreační objekty dle ÚZEMÍ 1997

Území	Počet objektů individuální rekreace celkem			Rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu
	celkem	z toho		
		počet chat, rekreačních domků	počet rekr. chalup vyčleněných z bytového fondu	
Beroun	272	268	4	48
Bubovice	28	4	24	3
Černošice	1 318	1 318	0	34
Dobříč	0	0	0	16
Dobřichovice	301	296	5	7
Drahelčice	12	12	0	10
Hlásná Třebaň	650	650	0	1
Choteč	45	40	5	23
Chrástany	3	2	1	0
Chrutenice	60	50	10	5
Chýnice	4	2	2	7
Jinočany	1	1	0	1
Karlík	67	66	1	6
Karlštejn	48	26	22	5
Kosoř	63	63	0	10
Lety	341	341	0	22
Liteň	74	64	10	52

Území	Počet objektů individuální rekreace celkem			Rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu
	celkem	z toho		
		počet chat, rekreačních domků	počet rekr. chalup vyčleněných z bytového fondu	
Loděnice	98	98	0	0
Lužce	7	0	7	0
Mezouň	40	0	40	23
Měňany	7	0	7	4
Mořina	78	54	24	15
Mořinka	182	173	9	4
Nučice	164	158	6	10
Ořech	83	83	0	7
Roblín	19	16	3	9
Rudná	14	14	0	31
Řevnice	260	260	0	18
Srbsko	94	94	0	34
Svatý Jan pod Skalou	139	124	15	10
Svinaře	297	253	44	23
Tachlovice	10	6	4	2
Tetín	74	69	5	0
Třebotov	219	208	11	16
Úhonice	25	25	0	24
Vonoklasy	94	89	5	2
Vráž	357	355	2	32
Všenory	445	439	6	12
Vysoký Újezd	8	4	4	47
Zadní Třeboň	522	507	15	0
Zbuzany	0	0	0	15
Území celkem	6 523	6 232	291	588
okres Beroun	6 674	5 801	873	1 875
okres Praha-západ	20 343	20 180	163	1 822
Středočeský kraj	77 015	68 812	8 203	29 984
Česká republika	268 298	214 465	53 833	128 387

Pramen: ČSÚ

Tab. 15 - Počet objektů sloužících k rekreaci (SLDB 1991) na km² a na počet obyvatel

Území	Počet objektů celkem	Počet objektů na 1 km ²	Počet objektů na 100 obyvatel
Území Amerika	7 111	25,40	13,8
okres Beroun	8 549	12,91	11,2
okres Praha-západ	22 165	37,82	26,6
Středočeský kraj	106 999	9,71	9,5
Česká republika	396 685	5,03	3,9

Pramen: ČSÚ, vlastní šetření

Z předchozích výpočtů vyplývá, že zejména vlivem okresu Praha-západ hustota OIR ve sledovaném území mnohonásobně převyšuje jak krajský tak republikový přepočet vztažený nejen k rozloze daného území, ale i k počtu obyvatel daného území.

V roce 2001 již toto sledování nebylo uskutečněno. Ze sčítání 2001 lze zjistit pouze počet domů či bytů, které byly neobydleny z důvodu, že slouží k rekreaci - viz následující tabulky.

Tab. 16 - Neobydlené byty sloužící k rekreaci dle SLDB 2001

Území	Neobydlené byty sloužící k rekreaci v neobydlených domech			Celkem neobydlené byty sloužící k rekreaci		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		v rodinných domech	v bytových domech		v rodinných domech	v bytových domech
Beroun	73	73	0	77	77	0
Bubovice	9	9	0	9	9	0
Černošice	36	36	0	38	37	1
Dobříč	0	0	0	0	0	0
Dobřichovice	28	28	0	32	32	0
Drahelčice	6	6	0	6	6	0
Hlásná Třeboň	38	38	0	39	39	0
Choteč	20	20	0	20	20	0
Chrášťany	1	1	0	1	1	0
Chrustenice	10	10	0	10	10	0
Chýnice	2	2	0	2	2	0
Jinočany	2	2	0	2	2	0
Karlík	9	9	0	9	9	0
Karlštejn	17	17	0	19	19	0
Kosoř	9	9	0	9	9	0
Lety	19	19	0	20	20	0
Liteň	65	65	0	65	65	0
Loděnice	15	15	0	17	17	0
Lužce	0	0	0	0	0	0
Mezouň	8	8	0	8	8	0
Měňany	2	2	0	2	2	0
Mořina	24	24	0	24	24	0
Mořinka	14	14	0	14	14	0
Nučice	9	9	0	11	11	0
Ořech	4	4	0	4	4	0
Roblín	6	6	0	6	6	0
Rudná	38	38	0	38	38	0
Řevnice	62	62	0	69	69	0
Srbsko	14	14	0	14	14	0
Svatý Jan pod Skalou	43	43	0	46	44	2
Svinaře	25	25	0	25	25	0
Tachlovice	15	15	0	15	15	0
Tetín	28	28	0	29	29	0
Třebošov	30	30	0	30	30	0
Úhonice	26	26	0	27	27	0
Vonoklasy	24	24	0	24	24	0
Vráž	32	32	0	37	37	0
Všenory	20	20	0	25	25	0
Vysoký Újezd	30	30	0	30	30	0
Zadní Třeboň	20	20	0	22	22	0
Zbuzany	1	1	0	1	1	0
Území celkem	834	834	0	876	873	3
okres Beroun	2 190	2 190	0	2 254	2 232	20
okres Praha-západ	2 028	2 028	0	2 078	2 066	12
Středočeský kraj	36 824	36 824	0	37 361	37 240	112
Česká republika	171 865	171 865	0	175 225	174 182	978

Pramen: ČSÚ SK

Tab. 17- Počet neobydlených objektů sloužících k rekreaci (SLDB 2001) na km² a počet obyv.

Území	Počet objektů celkem	Počet objektů na 1 km ²	Počet objektů na 100 obyvatel
Území Amerika	876	3,13	1,7
okres Beroun	2 254	3,40	3,0
okres Praha-západ	2 078	3,55	2,5
Středočeský kraj	37 361	3,39	3,3
Česká republika	175 225	2,22	1,7

Pramen: ČSÚ, vlastní šetření

Údaje z let 1991 a 2001 nejsou metodicky srovnatelné. V roce 1991 se jedná o údaje o všech rekreačních objektech, ale už jsou to data poměrně stará a mohlo dojít k významným změnám. Údaje z roku 2001 na druhou stranu zahrnují pouze objekty (domy, byty), které jsou součástí bytového fondu a nezahrnují tedy rekreační objekty vyčleněné z bytového fondu.

2.2 Kulturně historické atraktivity

Středočeský kraj se vyznačuje kulturním dědictvím výjimečné kvality. Právě jeho nedílnou součástí je velké množství **movitých a nemovitých kulturních památek**. K 4. 12. 2007 čítá seznam nemovitých kulturních památek ve Středočeském kraji více jak 4300 položek, po Jihočeském kraji druhý nejpočetnější v České republice. Na vymezeném území se nachází jedna z nejvýznamnějších a nejnavštěvovanějších památek České republiky, hrad Karlštejn (v roce 2006 - 273 200 návštěvníků), který je zároveň jedinou národní kulturní památkou na vymezeném území.

2.2.1 Památkově chráněné objekty

Významný turistický potenciál tvoří památkový fond. Počet památkově chráněných objektů je vzhledem k rozloze Středočeského kraje v pásmu podprůměru České republiky, byť v absolutních hodnotách je jejich počet vysoký. Velkou konkurencí v tomto směru je samozřejmě hl. m. Praha. Podrobnější údaje k památkové péči v jednotlivých krajích jsou uvedeny v Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

Vzhledem k rozloze, ale i v absolutních hodnotách, je ve Středočeském kraji na památky nejbohatší okres Kutná Hora a dále okres Mělník, kde je navíc největší počet objektů v návrhu na ochranu. V okresech Beroun a Praha-západ je v porovnání s ostatními okresy Středočeského kraje nejmenší počet památkově chráněných objektů a také v přepočtu na rozlohu jsou oba okresy v tomto ukazateli pod průměrem Středočeského kraje.

Tab. 18 - Památkově chráněné objekty ve Středočeském kraji podle okresů (k 4.12.2007)

NUTS 4	Počet památkově chráněných objektů	Památkově chráněné objekty na 100 km ²	Počet objektů v návrhu na ochranu
Benešov	392	26,6	6
Beroun	230	34,7	5
Kladno	394	54,7	1
Kolín	333	44,8	19
Kutná Hora	780	85,1	6
Mělník	465	66,3	111
Mladá Boleslav	433	42,3	8
Nymburk	247	29,1	54
Praha - východ	250	33,1	4
Praha - západ	205	35,3	11
Příbram	332	19,6	2
Rakovník	244	27,2	10
Středočeský kraj	4 305	39,1	237

Pramen: Národní památkový ústav

Při pohledu na vymezené území můžeme konstatovat, že s ohledem na rozlohu je území v počtu památkově chráněných objektů nad průměrem Středočeského kraje a také nad průměrem obou okresů Beroun a Praha-západ. Z celkového počtu 116 nemovitých kulturních památek je zde 53 sakrálních

památek, 9 památek typu hrad, zámek a tvrz, 15 památek lidové architektury, 23 památek typu měšťanský dům, vila apod. a 16 památek ostatních, kam spadají zejména místa dávného osídlení (hradiště, jeskyně), kde jsou dnes jen archeologické stopy.

Tab. 19 – Památkově chráněné objekty na vymezeném území (k 4.12.2007)

	Památkově chráněné objekty			Památkově chráněné objekty na 100 km ²	Počet objektů v návrhu na ochranu
	Počet	Podíl na SK	Podíl na ČR		
Okresy BE a PZ	435	10,1%	1,1%	35,0	16
Amerika	116	2,7%	0,3%	41,4	4
Středočeský kraj	4 305	100%	10,7%	39,1	237
Česká republika	40 255		100%	51,0	1 407

Pramen: Národní památkový ústav

Nejvýznamnějšími památkově chráněnými objekty jsou **národní kulturní památky** (NKP), kterých je dnes v České republice celkem 206. Na území Středočeského kraje najdeme 24 nemovitých národních kulturních památek a 1 movitou národní kulturní památku. Na vymezeném území se nachází pouze 1 národní kulturní památka a to již zmiňovaný hrad Karlštejn.

Území, jehož charakter je určován zpravidla větším počtem nemovitých kulturních památek a vztahy mezi nimi a jejich prostředím, příp. mimořádně významnými archeologickými nálezy, prohlašuje vláda za památkové rezervace. Území se zpravidla menším podílem kulturních památek, území s dochovaným historickým prostředím, příp. území s větším počtem archeologických nálezů nebo část krajinného celku vykazujícího významné kulturní hodnoty prohlašuje Ministerstvo kultury za památkové zóny. Památkové rezervace a památkové zóny jsou městské nebo vesnické.

Ve Středočeském kraji jsou 2 **městské památkové rezervace** (Kutná Hora a Kolín) a 34 **městských památkových zón**, přičemž vymezeného území se týká pouze 1 městská památková zóna a to v Berouně.

Jedinečná je lidová architektura ve Středočeském kraji, což se odráží i v její památkové ochraně. V kraji je nadprůměrné množství vyhlášených **vesnických památkových rezervací** (10 z 61 v ČR) a **vesnických památkových zón** (26 z 211), přičemž u dalších je podán návrh na jejich prohlášení Ministerstvu kultury ČR. Nejvíce jich je v severní části kraje. Tato výjimečnost kraje se odráží i v počtu **muzee v přírodě** (skanzenů). Z celkového počtu dvanácti v České republice jsou na území Středočeského kraje čtyři. Z výše jmenovaných jsou na vymezeném území pouze 2 vesnické památkové zóny, a to v obcích Mořinka a Korno (obec Korno však nebyla uvedena v seznamu obcí v rámci zadání této studie).

2.2.2 Hrad, zámek a tvrz

Česká republika oplývá mimořádně velkým bohatstvím kulturních památek. Více než dva tisíce dochovaných hradů a zámků tvoří nejen svým množstvím, ale především umělecko-historickou hodnotou jednu z nejvýznamnějších součástí kulturního dědictví.

Ve Středočeském kraji se díky historickému vývoji nachází značné množství hradů a zámků. V mnoha případech jsou ale často ve špatném stavu nebo slouží pouze svým majitelům a nejsou přístupny veřejnosti.

Dle databáze Národního památkového ústavu MonumNet je v České republice za kulturní památku prohlášeno celkem 1 167 zámků² (včetně jejich pozůstatků), 441 hradů a jejich zřícenin a 490 tvrzí (včetně zřícenin a archeologických stop). Ve Středočeském kraji je za kulturní památku prohlášeno 244 zámků (20,9%), 59 hradů a jejich zřícenin (13,4%) a 127 tvrzí (25,9%). Tato čísla ukazují, že Středočeský kraj je velmi bohatý na takovéto objekty. To ale neznamená, že jsou všechny zpřístupněny, neboť celá řada z nich se využívá pro jiné účely než cestovní ruch (soukromé využití, léčebná zařízení a ústavy, podnikatelské aktivity mimo oblast cestovního ruchu apod.), nebo zatím nejsou využívány vůbec. V

² U některých zámků je chráněna pouze jejich část nebo např. jen zámecká kaple, zámecký park apod.

databázi Středočeského kraje je uvedeno celkem 37 zpřístupněných zámků, hradů, zřícenin popř. tvrzí. Většina zřícenin hradů je volně přístupných.

Na vymezeném území se nachází 1 hrad, 2 zříceniny hradu, 8 zámků a 1 tvrz (přehled v následující tabulce). Ze všech zámků však není zatím ani jediný využitý pro účely cestovního ruchu. Jen příležitostně je zpřístupněn zámek Svinaře, kde probíhá rozsáhlá rekonstrukce celého areálu a na zámku v Dobřichovicích je možné navštívit interiér při koncertech či svatbách, ovšem prohlídkový okruh zde není. V rekonstruované tvrzi v Třebotově také není prohlídkový okruh, ale funguje zde zařízení nabízející širokou škálu doplňkových služeb cestovního ruchu.

Tab. 20 – Přehled zámků, hradů a jejich zřícenin na vymezeném území

Název	Obec	Stručný popis
Státní hrad Karlštejn	Karlštejn	Gotický hrad založený v roce 1348, zaujímá mezi českými hrady zcela výjimečné postavení. Hrad Karlštejn byl vybudován českým králem a římským císařem Karlem IV. jako místo pro uložení královských pokladů, především sbírek svatých relikvií a říšských korunovačních klenotů. Je přístupný celoročně, každý den kromě pondělí.
Zřícenina hradu Karlík	Mořinka	Založen roku 1358 Karlem IV. k ochraně Karlštejna, dobyt v roce 1422, od té doby pustl. Zachovány pouze zbytky základových zdí a uměle překopaný šíjový příkop na východní straně. Údajně zde nocovaly ženské návštěvy Karlštejna, které podle Karlova nařízení nesměly zůstat na Karlštejně přes noc. Pozůstatky hradu se nachází na katastru obce Mořinka na kopci v Karlickém údolí. Celoročně volně přístupná.
Zřícenina hradu Tetín	Tetín	Podle některých pramenů původně dřevěný hrad kněžny Ludmily, která zde byla roku 921 zavražděna, v 11. a 12. století knížecí hrad. Jiné prameny posunují tento hrad západněji, mezi kostely sv. Ludmily a sv. Jana Nepomuckého. Kolem roku 1288, za Václava II., zde vznikl zděný hrad, roku 1321 sídlo královského loviště. Od roku 1322 v držení Štěpána z Tetína a poté jeho synů. Zničen roku 1422 Pražany. Zřícenina v 19. století téměř celá odtěžena, zachovány zbytky zdí brány a paláce. Celoročně volně přístupná.
Zámek Dobřichovice	Dobřichovice	Zámek byl postaven v 16. století na místě původní tvrze. Kaple byla přistavěna roku 1676. Po požáru v 1. polovině 18. století byl zámek přestavěn barokně roku 1779, kdy byla také postavena věž. V současnosti je zámek opět majetkem řádu křižovníků s červenou hvězdou, kteří jej postupně rekonstruují. Konají se zde koncerty, svatby apod., jinak je zámek veřejnosti nepřístupný.
Zámek Svinaře	Svinaře	Na místě stávala tvrz ze 14. století. Antonín Maschek z Maasburgu nechal v roce 1766 postavit barokní zámek a zahradu s parkem. Koncem 19. st. Bachofenové z Echu přistavěli nové křídlo a novou obdélníkovou budovu. Zdevastovaný zámek s areálem v roce 2003 zakoupil Jiří Nosek ze Svinaře a započal rekonstrukci. Zámek není pro veřejnost přístupný mimo akce a předem dohodnuté návštěvy. V plném rozsahu bude zpřístupněn po rekonstrukci.
Zámek Liteň	Liteň	Původně tvrz, na jejímž místě postaven v 18. století barokní zámek, který byl přestavěn v letech 1843 - 1846. Pozdně barokní zámek je vystavěn do čtyřkřídlé patrové stavby s mansardovou střechou ozdobenou hodinovou věžičkou. Není veřejnosti přístupný.
Zámek	Lužce	Augustiáni z kláštera sv. Tomáše v Praze na Malé Straně v 2. pol. 17. stol. postavili barokní zámek s výraznou zámeckou kaplí, vystupující navenek pětibokou věží, procházející přízemím i patrem, který sloužil jako letní sídlo svatotomášského převorovi a také správě statku. Klášter byl v držení zámku až do r. 1948. Dnes značně zchátralý a nevyužívaný. Veřejnosti nepřístupný.
Zámek Hořelice	Rudná	Postaven na přelomu 17. a 18. století barokně, v 1. polovině 18. století byla jeho majitelkou Anna Marie vévodkyně toskánská, která založila místní farní kostel. Upraven v 19. století. Objekt patří soukromé firmě a není veřejnosti přístupný.
Zámek Tetín	Tetín	Obdélná patrová budova na východní straně dvora. Stavba pochází z 2. poloviny 18. století. Zámek obnoven po roce 1980. V každou celou hodinu od 9,00 do 19,00 hod. zahraje zvonkohra části znárodnělé písně "Nad Berounkou pod Tetínem". Zvonkohra je součástí hodin, umístěných na zámku. Celý areál je dnes v soukromém vlastnictví a není veřejnosti přístupný.
Zámek	Všenory	Zámecká obdélná patrová budova staršího původu, v 18. stol. upravena barokně, později přistavěno druhé křídlo. Obdélná patrová budova s mansardovou střechou a věžičkou. Do dnešní podoby upraveno v roce 1909 a v letech 1928-1929. Za zámkem zpustlý park, při hlavní užití fasádě do ulice secesní altánek. Dnes zrekonstruovaný, slouží jako sídlo firmy/rezidence.

Název	Obec	Stručný popis
Zámek	Vysoký Újezd	Poč.18.stol. původní tvrz přestavěna na jednoduchý zámek s kaplí sv. Jana. Koncem 19.stol. upraven v novorenesančním slohu. Roku 1990 v restitučním řízení vrácen původním majitelům. Zatím neobnovený a veřejnosti nepřístupný.
Tvrz Třebotov	Třebotov	Třebotovská tvrz se poprvé písemně uvádí r. 1374. V rekonstruované budově tvrže, která dříve sloužila i jako fara, je dnes nabízena široká škála služeb - kulturní a společenské akce, ubytování, galerie, vinárna, bar, altán s grilem, sport (tenis, petanque, squash), školení a semináře, svatby a rodinné oslavy atd. Celoročně přístupná.

Pramen: Internet, místní šetření

Historii přibližují také **archeologické lokality** jako jsou slovanská hradiště. Na vymezeném území se jedná o těchto pět památkově chráněných lokalit: v Chotči hradiště Na zámkách, v Řevnici hradiště Na Pišťáku, v městské části Beroun-Hostim hradiště V kozlu, v obci Svatý Jan pod Skalou hradiště Svatojánská skála a hradiště v Tetíně. Ve všech případech se jedná o výšinná opevněná sídliště. Tyto lokality mají ovšem význam pouze z pohledu archeologického, nejsou zde žádné viditelné pozůstatky.

2.2.3 Sakrální stavby

Pro sakrální turistiku mají význam především poutní místa, z nichž nejnavštěvovanější je ve Středočeském kraji Svatá Hora v Příbrami (návštěvnost okolo 250 tis. ročně). Na vymezeném území se nachází známé poutní místo **Svatý Jan pod Skalou**, třetí nejnavštěvovanější lokalita v okrese Beroun hned po Karlštejně a Berouně, s kostelem sv. Jana Křtitele a jeskyní sv. Ivana, kaplí Povýšení sv. Kříže a dalšími památkami. Každou poslední červnovou sobotu a neděli (po svátku sv. Jana Křtitele) se v obci koná slavná svatojánská pouť, jejíž tradice sahá až do 15. století. Další poutní místo je **Tetín**, který je spojován s pobytem sv. Ludmily a jejího vnuka sv. Václava. Kostel sv. Jana Nepomuckého a místo původního Ludmilina hrobu v Tetíně patří k nejstarším poutním místům v České republice. Kromě kostela sv. Jana Nepomuckého jsou zde ještě vedle sebe stojící románský kostel sv. Kateřiny a barokní kostel sv. Ludmily.

Z dalších církevních památek v oblasti lze jmenovat kostel sv. Jakuba v Berouně, jehož vznik se datuje do 13. století, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Černošicích, pseudorománský kostel sv. Martina a Prokopa v Karlíku přistavěný k původní románské rotundě z 12. století, raně barokní kostel sv. Kateřiny v Chotči, kostel sv. Palmacia v Karlštejně založený císařem Karlem IV., kostel sv. Petra a Pavla v Litni, barokní kostel sv. Václava v Loděnici, kostel sv. Stanislava v Mořině, kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Ořechu, barokní kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Rudné, barokní kostel sv. Mořice v Řevnicích, barokní kostel sv. Jakuba Většího v Tachlovicích, kostel Zvěstování P. Marie v Úhonicích, kostel sv. Bartoloměje ve Vráži, kostel sv. Václava ve Všemírech a za zmínku stojí také Husův sbor Církve československé husitské v Rudné.

V oblasti se nachází také památky židovské. Jedná se o hřbitovy a to v Berouně (založen roku 1886), velmi dobře zachovalý hřbitov s náhrobky barokního a klasicistního typu v Litni (založený roku 1680) a hřbitov v Mořině (založen v letech 1735–36), kde se dodnes při severní straně hlavní silnice v přestavbách dochovalo osm domků tvořících kdysi malou židovskou čtvrť. Opuštěný židovský hřbitov se nachází v Třebotově. V Berouně, v Litni a v Mořině se zachovaly také budovy synagog, které však dnes slouží jiným účelům.

Celkem bylo na vymezeném území zjištěno 66 objektů sakrálního cestovního ruchu, z toho 53 je památkově chráněných.

2.2.4 Technické památky a atraktivita

Historickým dědictvím a zároveň turisticky atraktivním cílem jsou také **technické památky a zajímavosti**. Z nich jsou nejatraktivnější technické skanzeny, které se ve Středočeském kraji týkají především těžby nerostných surovin. Příkladem jsou:

- Hornické muzeum Příbram – Březové Hory s téměř čtyřmi desítkami objektů dokumentující historii stříbrnorudného hornictví, nabízející prohlídku historických podzemních chodeb v délce okolo 1 km.
- Hornický skanzen Mayrau ve Vinařicích u Kladna věnovaný těžbě uhlí na Slánsku a Kladensku.

- Skanzen Solvayovy lomy provozovaný společností Barbora (Muzeum těžby a dopravy vápence v Českém Krasu).
- Chrutenická šachta – důlní expozice těžby železné rudy.

Poslední dva se nacházejí na vymezeném území Amerika. **Solvayovy lomy** - skanzen, který je vybudován ve zrušeném vápencovém lomu, se nachází mezi obcemi Svatý Jan pod Skalou, Bubovice a Loděnice. K vidění zde jsou strojovna, štola, malodráha, těžní vrátek a další zařízení. Nedílnou součástí je i trvalá expozice „Historie těžby a dopravy vápence v Českém krasu“, umístěná v budově bývalých kanceláří a skladů. **Chrutenická šachta** - železnorudný důl Chrutenice (1861 - 1965) patřila ve své době k největším a nejvýznamnějším dolům Barrandienu. V současné době je zde ve stovkách metrů zpřístupněných chodeb shromážděna řada unikátních exponátů připomínajících slavnou dobu hornictví a lomařství v této oblasti. Před vchodem do podzemí je stálá expozice o lomech Amerika – Mořina.

Vymezené území Amerika je úzce spjato s těžbou vápence. Využívání vápenců Českého krasu má za sebou historii trvající nejméně 4000 let. Ovšem obrovský rozvoj lomařství probíhá až v 19. století, kdy v Českém krasu vznikla řada nových vápencových lomů pro potřeby rozvíjejícího se průmyslu, zejména pak kladenských železáren a oceláren. Dnes už se na většině z nich netěží (největší těžené ložisko v České republice je velkolom Čertovy schody u Koněprus). Na vymezeném území jsou nejznámější **lomy Amerika** u Mořiny, které daly i název celé oblasti v rámci zpracování této studie. Jedná se o soustavu jámových vápencových lomů, které jsou propojené podzemními štolami. Mezi nejznámější patří Velká Amerika, Malá Amerika a Mexiko. Lomy Amerika se již brzy po ukončení těžby staly v 60. letech oblíbeným cílem především pro trampy a nudisty. Místo bylo několikrát využito filmaři, je to významné zimoviště netopýrů, oblast vhodná pro potápění a v neposlední řadě paleontologická lokalita. Přes lokalitu vede žlutá turistická trasa a jsou zde vybudovány vyhlídkové plošiny. Budoucí osud této výjimečné technické a přírodní atraktivity není kvůli komplikovaným střetům zájmů mezi více stranami dosud uspokojivě vyřešen. V lokalitě Amerika je činná vápenka Lomy Mořina, spol. s r.o., která dnes těží ve třech lomech a to v lomu Čeřinka, v lomu Holý Vrch (u Trněného Újezdu) a v lomu Tetín. Z dalších lomů na vymezeném území můžeme jmenovat lom Kosov u Berouna, Tomáškův lom u Srbska (zdejší dochované zbytky závodu na výrobu vápna tvoří unikátní soubor výrobních objektů ve vývojové posloupnosti), lomy Hostim I a II u Srbska (Alkazar a Divadýlko) s několika dochovanými objekty nebo Petzoldův lom u Srbska s dochovanou reflektorovou věží a dalšími objekty.

V souvislosti s těžbou vápence v Českém krasu je třeba se zmínit o **Kladensko-Nučické dráze**. Po výstavbě železáren v Kladně bylo nutné co nejefektivněji vyřešit přísun železné rudy a vápence z dolů a lomů v oblasti Hořelic a Nučic. Stavba dráhy, v režii Pražské železářské společnosti, začala v roce 1857 a již lednu 1858 byl uveden do provozu 22,7 km dlouhý úsek mezi Kladnem a Nučicemi. V listopadu téhož roku byla dokončena 3,8 km dlouhá Tachlovická odbočka. Přepravovala se nejen železná ruda a vápenec, ale do Hořelic také surové železo, které bylo odtud povozy odváženo do Heřmanovy Hutě u Nýřan. V roce 1891 byla Tachlovická větev prodloužena k Trněnému Újezdu k lomům Čížovec a Holý vrch. V roce 1900 dojely první vlaky do Mořiny k lomům Amerika. V souvislosti s omezením těžby nučické železné rudy došlo ke zrušení úseku Kladno – Hořelice, zbylý úsek na Mořinu je v provozu dodnes, prozatím pouze pro nákladní dopravu.

Ve Středočeském kraji se nachází velký počet vodních mlýnů. Mezi nejvýznamnější vodní mlýny patří funkční mlýny z 19. století na Unhoštsku (např. mlýn v Poteplí, Markův - Bočkův mlýn v Unhošti), na Kutnohorsku pak Červený mlýn v Dolních Bučicích, mlýn Budčice, Nový mlýn (Komoráčův) v Kutné Hoře, mlýn Denemark či Wagenknechtův (Obecní) mlýn. Dále lze zmínit mlýn Kasanice (Plešingerův mlýn) u Petrovic II. či Vítův mlýn u Vlašimi. Na vymezeném území jsou dochovány **vodní mlýny na Radotínském potoce a na Švarcavě**. Na Radotínském potoce bývalo svého času na 21 kilometrech 22 mlýnů. Dnes již některé mlýny na potoce nejsou a z některých zbyly jen trosky. Žádný z mlýnů již nemele a mletí je schopen jen mlýn Veselých na Chotči. Ten je zajímavý nejen svojí barokní sýpkou, ale i tím, že po předběžné dohodě může majitel ukázat celou funkční část mlýna. V Úhonicích se dochoval motorový parní mlýn, který je jako jediný v oblasti památkově chráněný. Je zpracován projekt obnovy mlýnů na Radotínském potoce. Na Švarcavě byly postupně čtyři mlýny, všechny objekty jsou dnes v soukromých rukách a veřejnosti nepřístupné.

Z vojenské historie se na vymezeném území dochovalo **opevnění v rámci tzv. Pražské čáry**. Opravené jsou dva objekty v Berouně a v Karlštejně. V Karlštejně fungovalo v objektu B7/13/D2, který se nachází blízko informačního centra, Malé pevnostní muzeum ČS. opevnění, které je v současnosti uzavřené. Okolí je volně přístupné. V Berouně se jedná o pevnůstku B6/51/E, která se nachází u silnice z Berouna

do Vráže ve vzdálenosti cca 700 metrů od železničního přejezdu a byla součástí třetího sledu. Ve dnech kdy je pevnůstka přístupná veřejnosti je v interiéru instalováno původní vnitřní vybavení.

Mezi technické zajímavosti lze zařadit také Automuseum Praga ve Zbuzanech (třetí největší soukromé muzeum na světě v rámci UNESCO, s návštěvností cca 500 návštěvníků ročně) a Veteran Moto Muzeum v Karlštejně. Exkurze s ukázkou výroby nabízí sklárny v Nižboru a v Nenačovicích, které jsou v těsné blízkosti vymezeného území, ale také pivovar Berounský Medvěď.

2.2.5 Muzea, galerie a ostatní kulturní zařízení

Na území Středočeského kraje je velké množství **muzeí a galerií**, která návštěvníkům přibližují život, zvyky a prostředí v minulosti. V absolutních číslech je dle Statistické ročenky Středočeský kraj na 3. místě co do počtu muzeí a galerií (v roce 2005 celkem 130 muzeí a 75 galerií). V přepočtu na rozlohu kraje či počet obyvatel se ale řadí mezi ostatními kraji do pásma průměru. Muzea a galerie na vymezeném území tvoří 7,3% ze všech těchto zařízení ve Středočeském kraji a v přepočtu na rozlohu je území nad průměrem Středočeského kraje i ČR. Je však třeba zdůraznit, že data za vymezené území jsou získána z místního šetření a nejsou tedy zcela srovnatelná s údaji z ČSÚ.

Tab. 21 – Počet muzeí a galerií na vymezeném území a ve vyšších územních celcích

	Muzea	Galerie	Celkem	Podíl na SK	Podíl na ČR	Počet muzeí a galerií na 100 km ²
Beroun	15	7	22	10,7%	1,2%	3,3
Praha-západ	5	4	9	4,4%	0,5%	1,5
Okresy BE a PZ	20	11	31	15,1%	1,6%	2,5
Amerika	11	4	15	7,3%	0,8%	5,3
Středočeský kraj	130	75	205		10,9%	1,9
ČR celkem	862	1 018	1 880			2,4

Pramen: ČSÚ – Statistická ročenka Středočeského kraje – stav k 31.12.2005, místní šetření

*data za vymezené území jsou čerpána z místního šetření (podzim 2007)

Tab. 22 – Přehled muzeí a galerií na vymezeném území

Muzeum	Obec
Muzeum Českého krasu	Beroun
Chrutenická šachta	Chrutenice
Muzeum betlémů	Karlštejn
Muzeum voskových figurín	Karlštejn
Dům hodin	Karlštejn
Veteran Moto Muzeum	Karlštejn
Muzeum Svatopluka Čecha a Jarmily Novotné	Liteň
Místní muzeum	Nučice
Muzeum těžby a dopravy vápence v Českém krasu (Solvayovy lomy)	Svatý Jan pod Skalou
Tetínské muzeum	Tetín
Automuseum Praga	Zbuzany
Městská galerie Beroun (Duslova vila)	Beroun
Galerie Holandský dům	Beroun
Výstavní síň Jiřího Jeníčka v Pražské bráně	Beroun
Galerie Salon No 1	Řevnice

Pramen: místní šetření

Středočeský kraj je zřizovatelem celkem 19 kulturních institucí, mezi které patří také Muzeum Českého krasu v Berouně, které má sídlo v nejstarším měšťanském domě v Berouně (Jenštejnský dům). Muzeum má expozice kromě Berouna také v Hořovicích a v Žebráku. Návštěvnost expozic v Berouně se pohybuje kolem 15 tisíc návštěvníků ročně plus dalších 20 tisíc návštěvníků, kteří muzeum navštíví v době konání velkých akcí (Hrnčířské trhy). Středočeský kraj je také nositelem projektu Keltská Evropa, v rámci kterého vzniklo Informační centrum keltské kultury na zámku v Nižboru, tedy v těsné blízkosti vymezeného území.

Vedle muzeí mohou být turistickým cílem **památníky** významných osobností, jejichž život se váže k dané oblasti, **pamětní síně** nebo **pomníky** slavných bitev. Na vymezeném území se jedná o pomníky obětem 1. a 2. světové války (Dobříč, Chýnice, Nučice, Zbuzany).

Dalšími kulturními institucemi majícími reálný nebo potenciální dopad na cestovní ruch v kraji jsou nejrůznější umělecké soubory (hudební, divadelní, folklorní apod.) a vystoupení jimi pořádaná. Ve Středočeském kraji působí celá řada divadelních souborů, profesionálních i amatérských. Dramatickému umění se v kraji věnuje více než osm desítek souborů. Přehled nejnavštěvovanějších **divadel** ve Středočeském kraji nabízí Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji. Žádné z nich se nenachází na vymezeném území, kde bylo zjištěno pouze 1 divadlo a to Lesní divadlo v Řevnicích, ve Středočeském kraji ojedinělé, které je domovskou scénou ochotnického divadelního souboru Řevnice. V srpnu se zde koná divadelní festival Lesní slavnosti divadla. V Berouně se v roce 2007 konal první ročník Berounského divadelního festivalu.

Folklor, umožňující poznat region také ze strany starých zvyků, lidových tradic a přibližující způsob života zdejších lidí v minulosti, není v kraji příliš rozvíjen. Ve Folklorním sdružení ČR je v současné době (prosinec 2007) 386 souborů či skupin, přičemž ve Středočeském kraji je 13 z nich, tj. 3,4 %. Na vymezeném území fungují 3 folklorní soubory. Jsou to:

- Dětský taneční folklorní soubor Klíček, Řevnice
- Dětská lidová muzika Notičky, Řevnice
- Dětský folklorní soubor Pramínek, Černošice.

Z více než 70 folklorních festivalů uskutečňovaných pravidelně v České republice se 4 konají ve Středočeském kraji. Vymezeného území se týká pouze jediný a to Poberounský folklorní festival Staročeské máje, který se koná vždy v květnu v několika obcích regionu Dolní Berounka (Lety, Černošice, Zadní Třebaň, v roce 2007 poprvé Mníšek pod Brdy).

Potenciál folklorních aktivit pro cestovní ruch je ve vymezeném území, stejně tak ve Středočeském kraji jako celku, omezený. K příjezdu ale návštěvníky motivují jiné velké **akce** a **festivally**. Co se týče vymezeného území patří sem např. Karlštejnské vinobraní, Hrnčířské trhy v Berouně, filmový Trilobit Beroun, Dobřichovické vinařské slavnosti, setkání skupin historického šermu Černošická Alotria, Sochařské symposium „Cesta mramoru“ v Dobřichovicích, setkání mistrů cechu kovářského a podkovářského Svinařské řetězení, Černošický Oktoberfest či recesistická akce Svinařský Čochtán. Z hudebních festivalů lze jmenovat folk-rockový festival Berounské Letorosty, řevnické festivaly Rockový slunovrat, Dixieland, Řev Řevnice a Festival Cesty, dále Černošické bigbeatové dunění a nejdelší tradici má podzimní festival vážné hudby Talichův Beroun (v roce 2007 se konal již XXV. ročník).

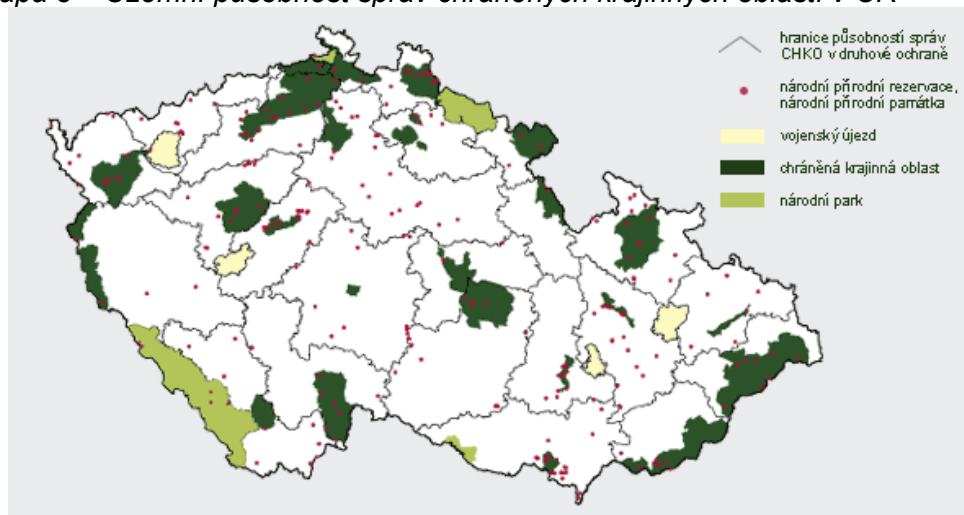
V mnoha obcích dodržují různé lidové tradice jako jsou masopusty, posvícení, pálení čarodějnic apod. Ve Svatém Janu pod Skalou se každou poslední červnovou sobotu a neděli koná Svatojánská pouť, jejíž tradice sahá až do 15. století. V Černošicích se v srpnu koná velká mariánská pouť a v Tetíně v září pouť ke sv. Ludmile.

Ze sportovních akcí můžeme jmenovat tradiční Běh přes Městskou horu v Berouně, Vodácký maraton na řece Berounce, Berounský BikeMaraton, závody dračích lodí na řece Berounce Berounský Drak, Velká cena města Berouna ve sportovním tanci či závod v běhu mimo dráhu Nučická stezka. Dlouholetou tradici má také závod historických motorových vozidel Tachlovický trojúhelník.

2.3 Přírodní atraktivita

Na území Středočeského kraje se nachází nebo do něj zasahuje pět velkoplošných zvláště chráněných území, kterými jsou CHKO Blaník, **Český kras**, Kokořínsko, Křivoklátsko a Český ráj (z celkového počtu 25 v ČR). To do jisté míry limituje realizaci některých záměrů v turistické infrastruktuře, na druhé straně však činí právě tyto oblasti turisticky atraktivními. Národní parky na území kraje nejsou, atraktivitu Středočeského kraje ale zvyšují v různých oblastech mnohá maloplošná zvláště chráněná území. Na území Středočeského kraje leží zcela nebo z části 222 maloplošných zvláště chráněných území, z nichž 145 je v působnosti kraje a dalších 77 je v působnosti Ministerstva životního prostředí nebo správ chráněných krajinných oblastí.

Mapa 3 – Územní působnost správ chráněných krajinných oblastí v ČR

Poznámka: mapa převzata z AOPK ČR

Pozici Středočeského kraje v rámci České republiky dokumentují následující tabulky opírající se o údaje Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Je v nich použita u nás obvyklá kategorizace zvláště chráněných území na velkoplošná a maloplošná v následující struktuře:

V-ZCHÚ – Velkoplošná zvláště chráněná území, tj.	NP	– Národní parky
	CHKO	– Chráněné krajinné oblasti
M-ZCHÚ – Maloplošná zvláště chráněná území, tj.	NPR	– Národní přírodní rezervace
	NPP	– Národní přírodní památky
	PR	– Přírodní rezervace
	PP	– Přírodní památky

Chráněná krajinná oblast (CHKO) je určená k ochraně rozlehlějších území nebo celých geografických oblastí s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristickým reliéfem a převahou přirozených, resp. polopřirozených ekosystémů. Významnými estetickými hodnotami takových krajin bývají i dochované památky historického osídlení. Ochrana těchto oblastí je odstupňována zpravidla do 4 zón, jimiž se určují limity hospodaření a jiné využívání přírodního potenciálu.

Tab. 23 - Velkoplošná zvláště chráněná území ve Středočeském kraji

V-ZCHÚ	NUTS 4	Rozloha (ha) na území kraje	Rok vyhlášení	Počet M-ZCHÚ
CHKO Blaník	BN	4 029,20	1981	5
CHKO Český kras	PHA, BE, PZ	12 712,02	1972	18
CHKO Kokořínsko	ME, MB, CL, LT	13 078,50	1976	22
CHKO Křivoklátsko	BE, KL, RA, PS, RO	53 150,87	1978	24
CHKO Český ráj	MB, JC, SM, JN	4 490,95	1955	23

Pramen: AOPK ČR - Ústřední seznam ochrany přírody

CHKO Český kras: Rozkládá se jihozápadním směrem od Prahy k Berounu. Vápencový podklad, který zde tvoří převážnou část geologické stavby, je rozryt krasovými kaňony a roklími, provrtán mnoha jeskyněmi (zpřístupněny Koněpruské) a na svém temeni nese porosty dubových hájů s neobvyklou bohatostí bylinného patra. Kromě krajinářských a estetických hodnot má toto území i značný přírodovědný význam a právě přírodovědci jej začali nazývat Českým krasem. Chráněná krajinná oblast byla vyhlášena v roce 1972 na téměř celém území. Na geologické stavbě Českého krasu se z prvohorních útvarů podílí především silur a devon, které jsou zastoupeny hlavně mořskými usazeninami břidlic, vápenců a vápnitých břidlic se světově významnými nálezy zkamenělin a stratigrafickými profily. Lesy s přirozenou skladbou a původním bylinným patrem jsou ceněny pro svou druhovou bohatost. Některé druhy jsou v rámci České republiky endemity. Velmi zajímavé jsou na suchých, jižně orientovaných stráních se vyskytující rozvolněné šípákové doubravy s prolínajícím se stepním bylinným společenstvem, ve kterých najdeme například třemdavu bílou, vstavač nachový a kavyl Ivanův. Fauna je zastoupena druhy vázanými na krasové prostředí. Deset druhů vápenců a netopýrů, významné je

zastoupení měkkýšů. O zachovalém stavu přírodního prostředí svědčí výskyty některých druhů plazů a obojživelníků (užovka hladká a podplamatá, ještěrka zelená, mlok skvrnitý) a velká pestrost hmyzu. Jen motýlů zde lze najít 1390 druhů.

Maloplošná zvláště chráněná území (dále také M-ZCHÚ) zahrnují národní přírodní rezervace (NPR) a národní přírodní památky (NPP), dále pak s nižším stupněm ochrany přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP). Zejména přírodních památek je na území Středočeského kraje velké množství. Přibližně je zde 10 % všech maloplošných zvláště chráněných území, rozlohou představují podíl 13,1% z plochy všech M-ZCHÚ v republice. Větší rozlohu mají M-ZCHÚ už jen v Jihočeském kraji, zhruba stejnou v Královéhradeckém kraji.

Přírodně nejceněnější a také nejvíce chráněná je oblast Křivoklátsko a **Český kras** (velké NPR Karlštejn, Koda a Týřov). V Českém krasu je největší krasový jeskynní systém v Čechách v nitru kopce Zlatý kůň, jímž jsou **Koněpruské jeskyně**, znovuobjevené r. 1950 a zpřístupněné r. 1959. Tento systém obsahuje tři patra chodeb s výškovým rozdílem 70 m a je pozoruhodný krápníkovou výzdobou, sintrovými jezírky a rozlehlými dómy.

Následující tabulka představuje přehled M-ZCHÚ ve vymezeném území Amerika, vč. přehledu obcí, do jejichž katastrů tato chráněná území zasahují.

Tab. 24 – Maloplošná zvláště chráněná území na vymezeném území

M-ZCHÚ	Název	Rozloha v ha	Obce
NPR	Karlštejn	1 546,99	Beroun, Bučovice, Hlásná Třebaň, Karlštejn, Mořina, Srbsko, Svatý Jan p/S.
	Koda	463,64	Tetín, Měňany, Korno, Srbsko
NPP	Černé rokle	10,76	Kosoř
PR	Karlické údolí	214,11	Dobřichovice, Mořinka, Vonoklasy
	Kobyla	0,00	Měňany
	Tetínské skály	18,08	Tetín
	Voškov	29,87	Karlštejn, Liteň
	Kulivá hora	22,23	Třebotov
	Radotínské údolí	6,53	Kosoř
	Branžovy	0,23	Loděnice
PP	Krásná stráň	20,20	Karlík
	Lom Kozolupy	2,00	Vysoký Újezd
	Špičatý vrch-Barrandovy jámy	2,80	Loděnice
Celkem		2 337,44	

Pramen: Agentura ochrany přírody a krajiny

Následující tabulka uvádí přehled počtu M-ZCHÚ na vymezeném území ve srovnání s vyššími územními celky. Z tohoto přehledu jednoznačně vyplývá, že vymezené území Amerika je na přírodní zajímavosti bohaté. Podíl rozlohy M-ZCHÚ na celkové rozloze území zde vysoko převyšuje podíly, které jsou ve vyšších územních celcích.

Tab. 25 - Počet maloplošných zvláště chráněných území

	Národní přírodní rezervace	Národní přírodní památka	Přírodní rezervace	Přírodní památka	počet M-ZCHÚ celkem*	počet M-ZCHÚ / 100 km ²	rozloha M-ZCHÚ (km ²)	rozloha M-ZCHÚ / rozloha území
Okresy BE a PZ	4	5	11	16	36	2,9	29,67	2,39%
Amerika	2	1	6	4	13	4,6	23,37	8,33%
Středočeský kraj	16	15	78	113	222	2,0	123,43	1,12%
Česká republika	112	104	780	1 194	2 190	2,8	941,48	1,19%

Pramen: Agentura ochrany přírody a krajiny

Na vymezeném území se nachází také 27 **památných stromů**. Jednoznačně nejvíce je zde zastoupen dub (16 ks) a lípa (5 ks).

Pro doplnění přehledu přírodních hodnot jsou uvedeny ještě přírodní parky. **Přírodní parky** jsou vyhlášeny k ochraně území (které není zvláště chráněným územím), kde je třeba chránit místní krajinný ráz a soustředěné estetické a přírodní hodnoty. Ve Středočeském kraji je přírodních parků 16 a existuje 17 dalších nových návrhů. Od 1. 1. 2003 je vyhlášení přírodních parků v působnosti krajských úřadů, které zároveň zajišťují péči o tato území. Vymezeného území se týká rozsáhlý přírodní park **Povodí Kačáku**, který zde zasahuje do katastrů obcí Chrustenice a Úhonice.

Podrobný přehled všech M-ZCHÚ ve Středočeském kraji je uveden v materiálu Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

2.4 Podmínky pro turistiku

2.4.1 Pěší turistika

Pro **pěší turistiku** jsou ve Středočeském kraji podmínky v oblastech, které jsou přitažlivé svými přírodními dispozicemi (jak vyplývá z výše uvedených charakteristik). Značení turistických tras a jejich údržbu zabezpečuje Klub českých turistů (KČT) jako jednu ze svých nejvýznamnějších aktivit vůči veřejnosti. Od roku 1889 vytvořená síť pěších značených cest je svou hustotou, kvalitou a tím, že pokrývá beze zbytku celé území České republiky, jednou z nejlepších v Evropě.

Evidence turistických tras ve Středočeském kraji je vedena společně s Prahou, kde je vyznačeno cca 210 km turistických tras. Hustota sítě značených turistických tras je ve Středočeském kraji na úrovni průměru České republiky, řadí se na 7. místo v republice a ze sousedních krajů jej výrazněji předstihují jen kraje Královéhradecký a Liberecký. Tohoto stavu bylo dosaženo i přes existenci velkých zemědělských oblastí, které nejsou pro pěší turistiku příliš přitažlivé.

Co se týče vymezeného území, vybavenost značenými pěšími turistickými trasami je dobrá v přírodně atraktivních oblastech CHKO Český kras. Přesný počet km na tomto území zjištěn nebyl.

Tab. 26 - Rozsah značených turistických tras podle krajů (stav k 1. 1. 2007)

Kraj	Délka v km	Hustota (km tras na 100km ²)
Středočeský + Praha	5 875	51,0
Jihočeský	5 186	51,6
Plzeňský	4 031	53,3
Karlovarský	1 359	41,0
Ústecký	2 568	48,1
Liberecký	2 560	80,9
Královéhradecký	3 096	65,1
Pardubický	1 972	43,6
Vysočina	2 810	41,3
Jihomoravský	2 863	39,8
Olomoucký	2 643	50,2
Zlínský	2 411	60,8
Moravskoslezský	2 828	52,1
Česká republika	40 202	51,0

Pramen: Klub českých turistů

Mezi pěší trasy lze zařadit i **naučné stezky** vedoucí přes přírodně cenná území, doplněné zastávkami s vysvětlujícím textem. V České republice počet naučných stezek každým rokem roste a podle odhadů Šternberkova přírodovědného muzea je jich dnes více než 400. Údržba a popis naučných stezek jsou na rozdílné úrovni a jejich přesné zmapování je velmi obtížné. S využitím databáze Šternberkova přírodovědného muzea a dalších zdrojů bylo ve Středočeském kraji zjištěno více než 80 naučných stezek různého zaměření (a různé kvality). Hodně je jich v oblasti Křivoklátska a Českého krasu a v okolí Prahy. Ve vymezeném území bylo zjištěno celkem 6 naučných stezek.

Tab. 27 - Zjištěné naučné stezky na vymezeném území

Název naučné stezky	km	poč. zast.	zaměření	poznámka
Naučná stezka NPR Karlštejn	10,3 (+4)	12 (+5)	geologie, fauna a flóra	Má dvě výchozí místa – Srbsko a Karlštejn (napojovací trasa na hlavní okruh) a končí v Srbsku.
Vodácká naučná stezka Berounka	62	14	hydrogeologie, geologie, flóra, fauna řeky a okolí	Začíná v CHKO Křivoklátsko a na území CHKO Český kras končí. Její zastávky jsou v Berouně a dále na levém břehu řeky.
NS Svatojánský okruh	4	10	geologie, fauna a flóra	Začátek i konec u kláštera ve Svatém Janě pod Skalou.
Naučná geologická stezka západní části Českého krasu		17	geologie, mineralogie, paleontologie	Jednotlivé zastávky na sebe tématicky nenavazují, proto si může každý určit pořadí a počet navštívených zastávek.
Dobřichovická naučná stezka		11	historie	Trasa začíná a končí v Dobřichovicích. Zastávky jsou kromě Dobřichovic v obci Karlík.
Školní NS Brdatka-Talichovi údolí	3	20	flóra a fauna a geologie okolí Berouna	Vede údolím mezi vrchy Děd a Ostrý. Začíná a končí na severním okraji Berouna u silnice do Zdejciny.

Pramen: databáze Šternberkova přírodovědného muzea (www.stezka.cz), publikace Naučné stezky a trasy, Praha a Středočeský kraj (K. Drábek) a místní šetření

Poznámka: u některých NS uváděly jednotlivé zdroje odlišné informace o délce stezky a počtu zastavení

Naučné stezky a jiné okružní trasy by měly být z pohledu cestovního ruchu součástí komplexně nabízených turistických produktů, např. v rámci větších projektů tzv. zelených stezek (greenways), které obsahují kromě turistických cílů i nezbytnou síť služeb.

2.4.2 Cykloturistika

Výrazným fenoménem dnešní doby je **cykloturistika**, která se silně podílí na návštěvnosti oblastí vhodných pro tento typ cestovního ruchu. Rozvoj cyklistické dopravy je podporován na mezinárodní úrovni a stal se součástí Charty o dopravě, životním prostředí a zdraví přijaté Světovou zdravotnickou organizací. Proto je součástí dopravní politiky České republiky i cyklistická doprava a budování cyklistických tras a stezek jako nedílná součást dopravního systému. Cyklistická doprava má být rozvíjena jako součást zdravého životního stylu šetrného k životnímu prostředí.

Podpora cykloturistiky patří mezi priority Středočeského kraje v rámci dlouhodobých rozvojových strategií. Středočeský kraj každoročně podporuje projekty na budování cyklostezek. V roce 2003 si nechal vypracovat Generel cyklistických tras a cyklostezek, který je koncepčním podkladem pro další rozvoj cyklistické sítě na území kraje, jehož aktualizace bude dokončena do konce roku 2007.

Cyklistické trasy dělíme na cyklotrasy a cykloturistické trasy. Cyklotrasy jsou ty, které vedou po silnicích, dobrých místních a účelových komunikacích. Jejich značení je podobné jako u silničního značení pro motorová vozidla. Cykloturistické trasy jsou ty, které vedou většinou po horších polních či lesních cestách nebo terénu. Jsou vyznačeny pásovými (malovanými) značkami o rozměru 14x14 cm a směrovkami. Garantem cyklistického značení na území ČR je stejně jako u turistických tras Klub českých turistů.

Do kategorie cyklotras nepatří místní cyklostezky a cyklistické okruhy, jejichž zřizování není koordinováno centrálně a je v kompetenci místních orgánů (se snahou využít lokální možnosti, vč. napojení na cyklotrasy). Mezi těmito pojmy je nutno rozlišovat. *Cyklostezka* je komunikací speciálně určenou pro cyklisty, příp. pěší, s vyloučením automobilového provozu.

Pro cykloturistiku jsou ve Středočeském kraji příhodné podmínky, avšak hustota vyznačených cyklotras je jedna z nejnižších v republice. Podle databáze Klubu českých turistů bylo v České republice k 1. 1. 2007 evidováno 29 936,5 km vyznačených cyklistických tras, z toho je 27 236 km cyklotras a 2 700,5 km

cykloturistických tras. Ve Středočeském kraji (vč. Prahy) bylo ke stejnému datu vyznačeno 3 294,5 km cyklotras a 120 km cykloturistických tras. Oproti stavu v roce 2002 je to nárůst o téměř 160%. V absolutních číslech je v tomto regionu vyznačeno nejvíce km cyklotras hned po Jihočeském kraji, avšak hustotou cyklotras se řadí na 11. místo v republice (28,6 km tras na 100 km²). V porovnání se sousedními kraji je srovnatelně hustá síť cyklotras v Královéhradeckém kraji. Středočeský kraj silně zaostává za Pardubickým a Jihočeským krajem. V rámci kraje je největší hustota cyklotras na Mladoboleslavsku, Mělnicku, Benešovsku a **Berounsku**, nejnižší pak na Kladensku a Nymbursku.

Tab. 28 - Rozsah cyklotras ve Středočeském kraji včetně Prahy podle okresů (k 1.1. 2007)

Okres	Délka (v km)	Hustota (km tras na 100 km ²)
Praha a okolí (AB, PH, PZ)	551	33,1
Benešov	617,5	40,5
Beroun	267	40,3
Kladno	60	8,7
Kolín	203	24,0
Kutná Hora	200	21,8
Mělník	297	41,7
Mladá Boleslav	451	42,6
Nymburk	107	12,2
Příbram	324	19,9
Rakovník	217	23,3
Celkem	3 294,5	28,6

Pramen: Klub českých turistů

Na vymezeném území Amerika je hustota cyklotras necelých 27 km na 100km², tedy pod průměrem Středočeského kraje a České republiky. Zpravidla procházejí po úzkých komunikacích II. a III. tříd, které nejsou ve dobrém technickém stavu.

Tab. 29 – Rozsah cyklotras na vymezeném území

Území	Délka (v km)	Hustota (km tras na 100 km ²)
Amerika	73,7	26,3
Středočeský kraj	3 294,5	28,6
Česká republika	27 236	34,5

Pramen: Klub českých turistů, Cykloatlas Česko

Cyklotrasy jsou v České republice kategorizovány do čtyř tříd, přičemž cyklotrasy I. třídy mají mezinárodní význam s propojením velkých měst s vazbou na evropská velkoměsta, cyklotrasy II. třídy nadregionálního významu propojují významné cíle ze vzdálenějších oblastí, cyklotrasy III. třídy propojují regionální cíle a cyklotrasy IV. třídy pak zajišťují lokální propojení (pouze cyklotrasy této nejnižší kategorie mohou vést i po nezaplněných cestách).

Následující tabulka zahrnuje cyklotrasy, které vedou přes vymezené území. Jedná se o 1 cyklotrasu I. třídy a 4 cyklotrasy IV. třídy. Původně KČT čísloval cyklotrasy IV. třídy ve Středočeském kraji s počáteční číslicí nula. Pro lepší rozlišení od značení tras I.-III. třídy začal KČT od určitého momentu používat čtyřčíslí začínající osmičkou místo nuly. Tučně vyznačené jsou obce spadající do vymezeného území.

Tab. 30 – Cyklotrasy vedoucí vymezeným územím Amerika

Evidenční číslo	Průběh trasy	Délka trasy v km	Délka na vym. území v km
3	Cyklotrasa Praha-Plzeň-Regensburg (Eurovelo 4): Praha - Černošice - Všenory - Dobřichovice - Lety - Řevnice - Zadní Třeboň - Svinaře - Plzeň - Všeruby (CZ/D)	183	16,5
0013	Cyklotrasa Praha - Karlštejn: Luka - Řeporyje - Ořech - Chýnice - Kuchař (Vysoký Újezd) - Mořina - Karlštejn	19	19,4

Evidenční číslo	Průběh trasy	Délka trasy v km	Délka na vym. území v km
0052	Beroun – Zdejcina – Hudlice – Kolná, rozc. – Kublov – M. Louka	26	4,7
8100	Cyklotrasa Pražské kolo: Klecany, přívoz – Říčany – Zbraslav – Černošice - Roblín - Třebotov - Choteč - Ořech - Zbuzany - Jinočany - Chrástany - Kněževs - Únětice - Roztoky - Klecany, přívoz	135	17,1
8176	Městečko – Bratronice – Chrbiny – Loděnice – Mořina – Dobřichovice	*	cca 16,0

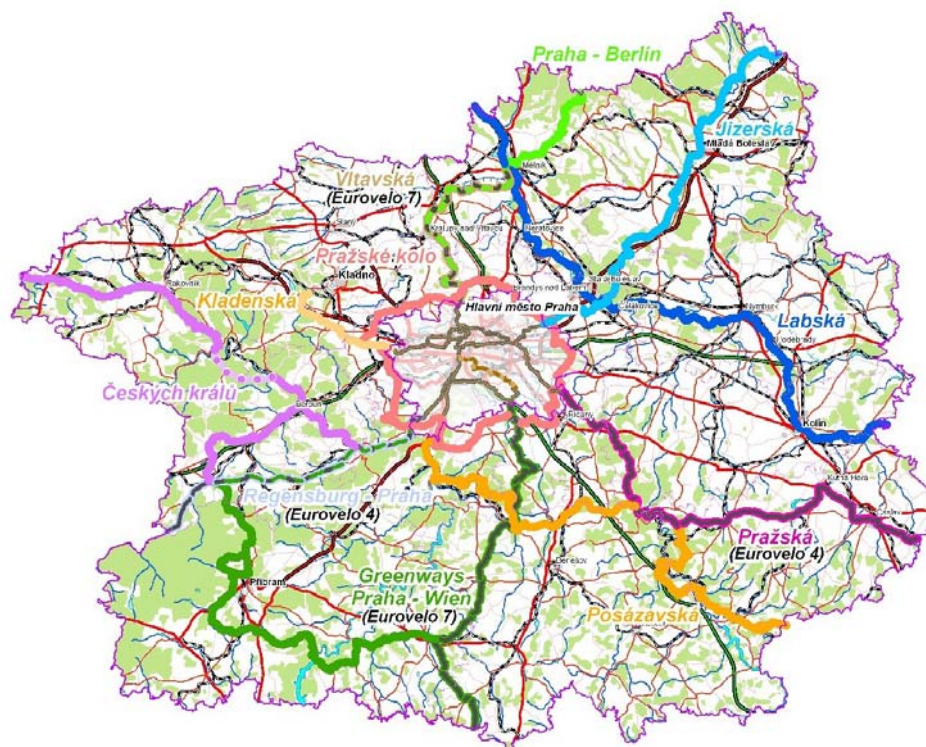
Pramen: Klub českých turistů

* k 1.1.2007 nebyla v terénu vyznačena

Nejvýznamnější a z pohledu rozvoje cykloturistiky ve Středočeském kraji klíčové jsou tzv. **páteřní cyklostezky**. Zajištění bezpečného a pohodlného průjezdu těchto tras i jejich vybavení doprovodnou infrastrukturou je hlavní prioritou kraje v oblasti rozvoje cykloturistiky.

Navrhované páteřní cyklostezky Středočeského kraje navazují na dálkové trasy ČR a evropskou síť EUROVELO. Vymezeného území se týká Eurovelo č. 4, jejíž západní část je mezinárodní cyklotrasa Regensburg – Plzeň – Praha, od května 2007 také Panevropská trasa. K těmto mezinárodním cyklotrasám vzniká paralelní tzv. cyklostezka „Po stopách českých králů“, která se v Zadní Třebáni odděluje od výše uvedených tras a pokračuje samostatně v úsecích: Zadní Třebáň - Karlštejn – Beroun – Králův Dvůr – Žebrák a Točnick – Hořovice, s přípojkou Křivoklát – Rakovník - (Jesenice). Do sítě páteřních cyklostezek patří i Pražské kolo. Následující mapa znázorňuje navržené páteřní cyklostezky na území Středočeského kraje.

Mapa 4 – Návrh páteřních cyklostezek Středočeského kraje

Poznámka: mapa převzata z KÚ Středočeského kraje

Pro bezpečnost v cyklistické dopravě, zejména ve městech a na frekventovaných silničních komunikacích, hraje významnou úlohu budování **cyklostezek**. Prioritou 1 Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy v České republice je Rozvoj cyklistiky jako rovnocenného prostředku dopravní obsluhy území, jejímž cílem je vybudovat hustou síť bezpečných cyklostezek v sídlech i v krajině po celém území České republiky včetně související infrastruktury (zeleň apod.). Jedním ze 3 prováděcích projektů,

prostřednictvím kterých je zajišťována realizace cyklostrategie, je projekt CYCLE21 - Analýza potřeb budování cyklistické infrastruktury v ČR. Jedním z výstupů tohoto projektu je vytvoření databáze vybudovaných cyklistických komunikací s členěním na stezky budované uvnitř, na stezky budované mimo zastavěné území, podle jednotlivých krajů, měst a obcí. Z databáze vyplývá, že v absolutním počtu má Středočeský kraj nevíce km vybudovaných cyklistických komunikací, avšak hustotou cyklistických komunikací se blíží průměru za celou Českou republiku. Ve srovnání s ostatními kraji (mimo Prahu) je v tomto ukazateli na 6. místě. Bližší informace jsou k dispozici v Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

Cyklisté (ale i turisté) mohou na některých místech Středočeského kraje využít pravidelné linky **cyklobusů a cyklovlaku**. Do Českého krasu žádné cyklobusy nejezdí, protože zde tuto úlohu zastávají vlaky. České dráhy, a.s. všeobecně umožňují, s výjimkou některých vlaků, přepravu jízdních kol jako spoluzavazadlo. Ovšem na tratích s vyšší cyklistickou frekvencí je dle provozních možností v sezoně kapacita pro přepravu jízdních kol rozšířena, ve Středočeském kraji např. právě na trati č. 173 Praha - Beroun. Vymezené oblasti se týká pouze jeden cyklobus PID (Pražská integrovaná doprava) jezdící o víkendech a svátcích od dubna do října na trase Dobřichovice – Černolice – Řitka – Mníšek pod Brdy - Kytín (v Dobřichovicích navazuje na vlaky na trati Praha-Beroun), který však dováží zájemce do výše položených cyklisticky atraktivních oblastí Brd, tedy do jiné lokality.

2.4.3 Vodní turistika

Vodní turistika má ve Středočeském kraji ve srovnání s ostatními kraji ČR nadprůměrně dobré podmínky, dané zejména nabídkou sjízdných řek. Velkou tradici má vodní turistika zejména na Berounce a Sázavě, sjízdné jsou samozřejmě i Vltava a Labe a také menší přítoky těchto čtyř řek, ovšem některé jen při zvýšeném průtoku (obvykle na jaře a po vydatných deštích).

Berounka

Vymezeným územím protéká řeka Berounka od Berouna až do Černošic a v tomto úseku dlouhém cca 30 km (celková délka sjízdného toku je 139 km) se jedná o dolní tok řeky. Berounka je v dolním toku sjízdná většinou celoročně a je vhodná pro všechny typy lodí i pro začátečníky. Z vodáckého pohledu se jedná o nenáročnou odpočinkovou řeku, která má mnoho jezů bez propustí. Tam, kde protéká územím CHKO, není povoleno volné táboření a musí se využít oficiálních kempů a tábořišť. Její přítoky Loděnice, Litavka a Rakovnický potok jsou sjízdné s větší obtížností jen při vyšším průtoku vody většinou na jaře nebo po vydatných deštích.

Podél Berounky jsou vodákům k dispozici tábořiště a kempy. Seznam těchto míst na úseku mezi Berounem a Dobřichovicemi obsahuje následující tabulka.

Tab. 31 – Tábořiště a kempy na Berounce

Říční km	Název	Lokalita	Provozní doba	Vybavení
37,6	Aurokemp Plešivec	Beroun	1.5.-30.9.	autokemp, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, restaurace, společenská místnost, kuchyňka, možnost ubytování v chatkách
35,4	Autokemp Na Hrázi	Beroun	celoroční	autokemp, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, bufet nebo kiosek, kuchyňka, možnost ubytování na ubytovně nebo v chatkách
30,9	Nouzové vodácké tábořiště Alkazar	bývalý vápencový lom, vlevo 400 m před vyústěním říčky Loděnice		žádné vybavení
29,6	Vodácké tábořiště Srbsko	Srbsko	1.6.-15.9.	pitná voda, suché WC, žlaby na nádobí
29,5	Veřejné tábořiště U Náplavy	Srbsko		autokemp a tábořiště, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, bufet, restaurace

Ríční km	Název	Lokalita	Provozní doba	Vybavení
26,1	Autokemp Karlštejn	Karlštejn	15.3.-30.9.	autokemp, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, bufet nebo kiosek, prostor pro praní prádla, možnost ubytování v chatkách
21,3	Autokemp Zadní Třeboň - Ostrov	Zadní Třeboň	15.4.-15.10.	autokemp, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, restaurace, kuchyňka, možnost ubytování v chatkách
19,4	Autokemp a chatová osada Řevnice	Řevnice	1.3.-31.10.	autokemp, pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, restaurace, kuchyňka, prostor pro praní prádla
16	Veřejné tábořiště a chatová osada Dobřichovice		15.5.-30.9.	pitná voda, teplá voda, WC, sprcha, elekt. přípojka, restaurace, parkoviště, možnost ubytování v chatkách

Pramen: www.raft.cz

Loděnice

Loděnice (Kačák) je úzká říčka pramenící severně od Řevničova na Křivoklátsku. Délka sjízdného toku je 30 km (od Dolního Bezděkova po ústí), přičemž vymezeného území se týká dolní tok říčky, tedy 10km dlouhý úsek od Chrustenic k ústí do Berounky. Sjízdná je pouze krátce z jara nebo po vydatných deštích. Je vhodná spíše pro znalé vodáky. Za nejhezčí je považován úsek ze Svatého Jana pod Skalou k ústí do Berounky. Podél toku jsou vodákům k dispozici kemp v Chrustenicích (Caravan Camp Valek, otevřený od 1. května do 30. září) a nouzové tábořiště v bývalém lomu Alkazár.

Co se týče infrastruktury, ve Středočeském kraji funguje řada zařízení nabízejících služby pro vodáky (vodácká centra, půjčovny lodí a vybavení pro vodáky apod.). Na vymezeném území Amerika funguje pouze jedna půjčovna lodí a vodáckého vybavení a to půjčovna U Lávky v Dobřichovicích. Kromě půjčování lodí zajišťují také jejich dopravu na Berounku a Sázavu a pořádají jednodenní výlety na Berounce na trasách: Beroun - Dobřichovice (17 km), Srbsko - Dobřichovice (14 km) a Dobřichovice - Radotín (14 km).

2.5 Kongresový cestovní ruch

Kongresový cestovní ruch je ovlivněn blízkostí Prahy, která nabízí mnoho možností. Ve Středočeském kraji jsou nejvýznamnějším centrem Lázně Poděbrady, a. s. (Kongresové a kulturní centrum Lázeňská Kolonáda s kapacitou cca 550 míst ve dvou velkých sálech, plus menší salonky). Dále lze jmenovat kongresové a vzdělávací centrum Floret v Průhonicích (celková kapacita 500 osob), konferenční centrum v hotelu Zámek Štířín, hotel S.E.N. v Senohrabech, Academic Hotel & Kongresové centrum v Roztokách u Prahy, CMC Residence & Conference Inn v Čelákovících, Seminární hotel AKADEMIE Naháč či zámecký hotel Golf Resort Konopiště v Tvoršovicích. Pro konferenční, vzdělávací či jiné akce v rámci incentivní turistiky lze ovšem využít služeb mnoha dalších hotelů, penzionů či rekreačních zařízení v kraji.

Z pohledu vymezeného území je pro tuto formu cestovního ruchu několik vhodných kapacit. Pro pořádání větších konferencí a seminářů je vhodných 6 zařízení, které mají rovněž dostatečnou kapacitu ubytovací. Pro firemní akce menšího druhu je na vymezeném území vhodná řada dalších zařízení. Viz následující tabulky.

Tab. 32 – Zařízení nabízející konferenční služby většího rozsahu

Obec	Název zařízení	Konferenční prostory	Kapacita ubyt. počet pokojů /počet lůžek
Beroun	Best Western Hotel Grand	4 salonky pro 14, 40, 40 a 60 osob a konferenční sál pro 100 osob.	106/212
	Hotel Na Ostrově	2 sály (150 a 90 osob) a 4 salonky (50, 30, 10 a 6 osob) včetně technického vybavení.	110/200
Karlík	Hotel Karlík	Hotel se specializuje zejména na kongresovou turistiku - celkem 6 salonků s kapacitou 12 až 80 osob, internetová přípojka v učebnách, možnost zapůjčení veškerého konferenčního vybavení.	31/54
Karlštejn	Romantický hotel Mlýn Karlštejn	Konferenční služby: konferenční sál s terasou a přilehlou restaurací s kapacitou až 120 osob.	21/49
	Hotel Koruna	Konferenční služby: tři stylové salónky s celkovou kapacitou 220 osob.	14/40
Rudná	Hotel Atol	Pro pořádání konferencí a podobných akcí má hotel 1 konferenční sál pro 120 i více osob a technické vybavení pro přednášejícího, dále salonky pro 50 a 30 osob.	195/347

Pramen: místní šetření

Tab. 33 – Výběr zařízení nabízející konferenční služby menšího rozsahu

Obec	Název zařízení	Konferenční prostory	Kapacita ubyt. počet pokojů/ počet lůžek
Beroun	Hotel AD PUK	konferenční a školící místnost (do 20 osob)	7/16
	Hotel Parkán	konferenční místnost s kapacitou do 24 osob	12/24
Černošice	Hotel Slánka	secesní sál vhodný ke konferencím	22/56
Dobřichovice	Penzion U Tuláka	možnost pořádání seminářů, školení	5/10
	Hotel Pod Vinicí	Možnost pořádání školení apod.	8/12
Karlštejn	Penzion Karlštejn	konferenční služby: možno využít restaurace pro 60 osob	9/24
Loděnice	Restaurace & Penzion "Ve Století"	3 salonky s kapacitou každý cca 20 míst	9/20
Řevnice	Hotel Grand	pro konference a školení jsou k dispozici salonek (25 osob) a vinárna (55 osob) včetně technického vybavení	19/45
Třebotov	Tvrz Třebotov		3/10

Pramen: místní šetření

2.6 Ostatní turistické atraktivity a infrastruktura

Do nabídky cestovního ruchu patří také místa dalekých rozhledů, služby pro venkovský cestovní ruch, možnosti pro sportovní vyžití, turistická informační centra apod. Sportovní možnosti jsou ve Středočeském kraji značně různorodé (hodně záleží na úrovni podnikatelských aktivit v daném místě). Nabídka zpravidla nepřesahuje úroveň obvyklou jinde v republice. Výjimkou je např. golf, pro který jsou ve Středočeském kraji jedny z nejlepších podmínek.

2.6.1 Rozhledny a vyhlídkové stavby

Rozhledny a vyhlídkové stavby se v posledních letech staly jedním z nejatraktivnějších cílů a jejich počet každým rokem roste. Přesný počet rozhleden na území České republiky je těžké určit. Dle různých zdrojů jich je více než 200. Co se týče Středočeského kraje, jsou rozptýleny především v jeho jižní a západní části a bylo jich zjištěno celkem 23. Na vymezeném území se nachází pouze dvě rozhledny a to

v Berouně. Na vrchu Děd severozápadně od Berouna stojí 12 m vysoká cihlová rozhledna z roku 1893. Druhou stavbou je pak rozhledna na Městské hoře v Berouně, která je součástí městského vodojemu z r. 1936 a vyhlídkovou plošinu má ve výšce 11 m.

2.6.2 Sportovní zařízení

Středočeský kraj se, co se týče počtu sportovních zařízení, řadí v absolutních číslech na 3. místo mezi kraji ČR. V přepočtu na počet obyvatel se ale v porovnání s ostatními kraji řadí až na 11. místo, stejně jako v přepočtu na rozlohu.

V okresním měřítku, vzhledem k rozloze, je nejvíce sportovních zařízení za Středočeský kraj v okresech Kladno, **Praha – západ**, **Beroun** a Praha – východ. Pod průměrem, jsou v tomto ukazateli okresy Benešov, Rakovník, Příbram a Kutná Hora. V přepočtu na počet obyvatel jsou na tom nejlépe okresy **Beroun** a Rakovník, nejhůře okresy Kladno a Praha – východ. Podrobný přehled a výčet sportovních zařízení za Středočeský kraj je uveden v materiálu Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

Co se týká srovnání sledovaných oblastí, je ve vybavenosti sportovními zařízeními vymezené území Amerika v přepočtu na 1 000 obyvatel nejen pod průměrem SK kraje, ale i pod průměrem republikovým.

Tab. 34 – Sportovní zařízení na území Amerika v porovnání s vyššími územními celky

Sportovní zařízení	Okres Beroun	Okres Praha-západ	Okres BE a PZ celkem	Území Amerika	Celkem SK	Celkem ČR
Aquaparky, koupaliště, bazény	8	1	9	3	81	1 216
Nekrytá sportoviště, vč. fotbalových hřišť	90	78	168	44	1 078	6 479
Krytá sportoviště	47	45	92	7	529	5 108
Stadiony a ostatní krytá i nekrytá sportovní zař.	14	17	31	10	189	1 156
Sportovní zařízení celkem	159	141	300	64	1 877	13 959
Počet zařízení na 1 000 obyvatel	2,01	1,41	1,67	1,14	1,60	1,36

Pramen: ČSÚ – veřejná databáze 2006, místní šetření

Přehled zjištěných sportovišť a sportovních zařízení na vymezeném území nabízí následující tabulka. V přehledu nejsou neuváděna fotbalová hřiště z důvodu nízké důležitosti pro cestovní ruch. Tato sportoviště jsou využívána především místními fotbalovými kluby a občany.

Tab. 35 - Přehled sportovních zařízení na území Amerika

Město/obec	Sportoviště, sportovní areály	
Beroun	Městský plavecký areál - Tipsport Laguna	aquapark krytý
	Venkovní plavecký bazén na Velkém sídlišti	koupaliště
	Sportcentrum Lokomotiva Beroun	kryté sportoviště
	Sportovní centrum Fitness Tyran	kryté sportoviště
	Family Spinning	kryté sportoviště
	Trampolíny Beroun	nekryté sportoviště
	Zimní stadion Beroun	stadion
	Městské školní hřiště	nekryté sportoviště
	Tenisové kurty TJ Lokomotiva Beroun	nekryté sportoviště
	Minigolfový areál	nekryté sportoviště
	Dětské hřiště s umělou trávou	nekryté sportoviště
	TJ Sokol Beroun	kryté i nekryté sportoviště

Město/obec	Sportoviště, sportovní areály	
	Sport Eden Beroun	kryté i nekryté sportoviště
	S-Studio	kryté sportoviště
Bubovice	Letiště Bubovice	sportovní letiště
Černošice	Sportovní klub Černošice - zimní stadion	stadion
	Sportpark Kazín	nekryté sportoviště
	Hřiště Husova	nekryté sportoviště
	Městská pláž	nekryté zábavně-sportovní zařízení
	Areál TJ Sokol Černošice	krytá tělocvična a venkovní hřiště
	Areál SK Černošice – Dolní Černošice	nekrytý sportovní areál
	Tenisové kurty Opolská ulice	nekryté sportoviště
Dobřichovice	Areál TJ Sokol Dobřichovice	kryté i nekryté sportoviště
Chrastenice	Koupaliště Chrastenice - Caravan camp Valek	koupaliště
Karlštejn	Golf Resort Karlštejn - golfové hřiště	nekryté sportoviště
	TJ Karlštejn	nekryté sportoviště
Lety	TK Millenium Lety	kryté sportoviště
	Hřiště na minifotbal	nekryté sportoviště
Mezouň	Hřiště na nohejbal	nekryté sportoviště
Měňany	Tenisové hřiště	nekryté sportoviště
Mořinka	Nohejbalové hřiště	nekryté sportoviště
Nučice	TJ Sokol Nučice	kryté a nekryté sportoviště
Ořech	Lanové centrum	nekryté sportoviště
	TJ Sokol Ořech	kryté i nekryté sportoviště
Roblín	Areál SKOK	nekryté sportoviště a dětské hřiště
Rudná	Relax Sport Rudná	kryté sportoviště
	LTC Rudná – sportovní areál	nekryté sportoviště
Řevnice	LTC Řevnice – tenisové kurty	nekryté sportoviště
	TJ Sokol Řevnice	kryté i nekryté sportoviště
Srbsko	Hřiště	nekryté sportoviště
Svinaře	TJ SOKOL Svinaře	nekryté sportoviště
Třebotov	Tvrz Třebotov	nekryté sportoviště
Všenory	Sportovní centrum Olympia Wellness	kryté sportoviště
Zbuzany	Sportovní areál	nekryté sportoviště a dětské hřiště

Pramen: místní šetření

Ostatní sportovní možnosti

Golf zažívá v České republice v posledních letech velký boom. Se vzrůstající oblibou každým rokem také narůstá počet golfových hřišť. V loňském roce dokonce Česká republika získala prestižní ocenění „Neobjevená golfová destinace roku 2006“. Golf se stává významnou součástí cestovního ruchu.

Ve Středočeském kraji jsou podmínky pro golfovou turistiku jedny z nejlepších. V dubnu 2007 evidovala Česká golfová federace v České republice 69 znormovaných golfových hřišť, z toho 2 třicetisestijamkové, 2 dvacetisedmijamkové, 20 osmnáctijamkových a 45 devítijamkových hřišť. Dalších 6 hřišť je nenormovaných a téměř 20 hřišť je indoorových. Ve Středočeském kraji je 11 znormovaných golfových hřišť, z nichž jedno se nachází v Karlštejně a to 18-ti jamkový **Golf Resort Karlštejn**, který nabízí jedny z nejlepších podmínek v České republice. Raritou Karlštejnského 130 ha hřiště je 86 pískových překážek (bunkerů).

Na vymezeném území Amerika se připravují další dvě golfová hřiště. V Berouně se staví 18jamkové golfové hřiště „Na Veselé“ **Private Golf Clubu Beroun**, které bude prvním skutečně soukromým hřištěm u nás, které je současně prostřednictvím svého klubu členem České golfové federace. V realizaci je dále 18jamkové **golfové hřiště Albatross** na ploše 80 hektarů ve Vysokém Újezdu.

Mezi další sportovní aktivity, které lze v kraji provozovat, patří **sportovní létání** a s nimi související vyhlídkové lety. Ve Středočeském kraji je hned několik letišť a klubů a leteckých společností, které tyto služby nabízejí. Ve vymezené oblasti nabízí sportovní létání a školu pilotů kluzáků Aeroklub Beroun – **Letiště Bubovice**.

Pro milovníky **horolezectví** jsou ve Středočeském kraji příležitosti jak v terénu, tak na umělých stěnách. Z horolezeckých lokalit v přírodě lze jmenovat Čertovy skály u Černolic, rozsáhlý Hornopožárský les rozkládající se jihovýchodně od města Jílové u Prahy, Jindřichovu skálu nedaleko obce Malá Víska či Vraní skálu u obce Svatá na Berounsku, vrch Klepec nedaleko Českého Brodu, skálu Mařenka na pravém břehu Vltavy v blízkosti obce Teletín, Přílepskou skálu na Rakovnicku, **vápencové skály v okolí Srbska a obce Svatý Jana pod Skalou v Českém krasu**, Vltavskou žulu - žulové stěny v údolí Vltavy severně od Kamýka nad Vltavou. Lezení na umělých stěnách nabízí **TJ Lokomotiva Beroun**.

Zimní turistika a **zimní sporty** nemají ve Středočeském kraji a ani na vymezeném území Amerika příhodné podmínky. Také běžecké lyžování lze provozovat jen výjimečně v některých vrchovinných oblastech za aktuálně dobrých sněhových podmínek.

2.6.3 Venkovský cestovní ruch a hipoturistika

Dle Výkladového slovníku cestovního ruchu (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002) je **venkovský cestovní ruch** definován jako „souborné označení pro druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově (procházky a pěší turistika, projížďky na kole nebo na koni, pozorování péče o domácí zvířata, konzumace podomácku vyrobených potravin atd.), s ubytováním v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních“. Venkovský cestovní ruch může mít různé formy. Patří sem např. agroturismus, ekoagroturismus, ekoturismus.

Ve vymezeném území není tento druh cestovního ruchu zatím rozvinutý a z existující infrastruktury odpovídá výše uvedené definici v podstatě pouze jeden penzion s jízdárnou (Hájovna U Dubu v Karlštejně), ačkoli krajina a venkovský charakter tohoto území jsou pro rozvoj venkovského cestovního ruchu příznivé.

Jednou z forem cestovního ruchu je **hipoturistika** (též jezdecký cestovní ruch), která může tvořit základ pro rozvoj venkovského cestovního ruchu. Trávení volného času v koňském sedle je jedním z vyhledávaných a stále více oblíbených způsobů relaxace. Rekreační ježdění a jezdecká turistika má pozitivní vliv na zdravotní stav osob, a to jak po fyzické, tak i psychické stránce.

Terény vhodné pro hipoturistiku jsou v mnoha oblastech Středočeského kraje, koňské stezky však zatím nejsou ve větším rozsahu vybudovány a vyznačeny. V současnosti běží projekt, v rámci kterého bude vybudována Středočeská koňská stezka Sever-Jih, která propojí stávající koňské stezky v Ústeckém a Jihočeském kraji. Hlavním iniciátorem projektu je obec Královice na Kladensku. Značně ho podpořil také Středočeský kraj. První etapa stezky dlouhá 170 kilometrů byla otevřena v létě 2006 a v Libečově u Berouna byla dne 21. 7. 2007 slavnostně otevřena druhá část Středočeské jezdecké stezky. První etapa začíná u obce Liběšice na Litoměřicku a končí u Doks na Kladensku. Druhá etapa pokračuje od Doks směrem na jih, kde se napojí na Českobudějovickou stezku. Tato stezka však neprochází vymezeným územím, ale obchází jej ze západu. Zde nebyla zjištěna žádná v terénu vyznačená hipostezka.

Nejrozšířenější je jezdeckví v blízkém okolí Prahy a v jižních částech kraje (zejména na Benešovsku), kde je poměrně hojná nabídka vyjížděk na koni, výuky jízdy na koni či hipoterapie. Ve Středočeském kraji je jedna z největších nabídek pro tuto zálibu v republice. Dle různých zdrojů je počet jezdeckých stájí, klubů a škol, včetně těch nejmenších soukromých, největší ze všech krajů. Jezdeckví je mnohdy provázáno na hřebčince a chovy koní, jezdecké školy bývají rovněž u SOU zemědělských.

Na vymezeném území bylo zjištěno 10 subjektů, které se zabývají chovem koní a umožňují mimo jiné i projížďky na koních. Jejich přehled nabízí následující tabulka.

Tab. 36 - Subjekty poskytujících služby pro jezdeckví a hipoturistiku na vymezeném území

Obec	Název	Popis
Beroun-Hostim	JK Vanilka	Rodinná stáj, výcvik pro všechny věkové kategorie, vyjížďky, možnost ustájení.
Drahelčice	Jezdecká stáj Quadriga	Vyjížďky na koních, výcvik na otevřené jízdárně.
Chýnice	Jízdárna Malý mlýn	Chovu koní a také jako jízdárna pro děti v bývalém mlýně.
Karlštejn	Hájovna u Dubu	Penzion a jízdárna, nabízí mimo jiné vyjížďky na koních.
Loděnice	Ranč U Kotvy	Stáj, jízdárna.
Svinaře	Stáj Bílý Kámen	Turistická jízdárna nabízející ustájení koní, jízdy do okolí, trénink pod vedením zkušeného trenéra, prodej koní.
	Stáj Karlštejn	Chov anglických plnokrevníků, trénink koní, služby pro majitele koní, výuka jízdy na koních, vyjížďky, terapeutické ježdění aj.
	Ing. Soňa Špidlová	Chov koní, jezdecká stáj - výcvik jízdy.
Tetín	Velkostatek Tetín Equestrian Center	Jezdecké centrum v Tetíně nabízí výuku jízdy na koních, vyjížďky pro děti i dospělé.
Vysoký Újezd	Sportovní stáj Prahy 13	Jezdecká škola s oddílem pro děti, výuka jízdy s cvičitelem, vyjížďky s doprovodem.

Pramen: místní šetření

2.6.4 Turistická informační centra (TIC)

Síť turistických informačních center je prověřeným účinným nástrojem rozvoje cestovního ruchu zabezpečujícím kontakt turistů a návštěvníků se subjekty cestovního ruchu v regionu. Informační centra poskytují v místě svého působení informační servis a různé služby spojené se zajištěním cestovního ruchu, jejichž rozsah se individuálně liší. Obecným posláním informačních center je nabízet bezplatný informační servis turistům a návštěvníkům o nabídce dané destinace (např. zajímavá turistická místa, tipy na výlety, možnosti ubytování a stravování, kalendář akcí, doprovodné služby CR apod.).

V České republice je dle údajů turistického serveru České republiky CZEOT (www.czecot.com) oficiálně evidováno celkem 687 informačních center poskytujících výše uvedené služby v turistických regionech, přičemž ve Středočeském kraji se dle tohoto serveru jedná o 61 IC (z toho 2 jsou v turistickém regionu Český ráj). Reálně jich je ale více, neboť funkci turistických informačních center v regionu mohou plnit i některá další místa, která nejsou oficiálně evidována.

Rozvoji cestovního ruchu mohou dobře sloužit jen taková turistická informační centra, která poskytují kvalitně zpracované a aktuální informace v co nejširším spektru. Naopak turistická informační centra s nedostatečnou nabídkou informací rozvoji cestovního ruchu brání a mohou navíc poškozovat postavení České republiky jako vyhledávané a spolehlivé turistické destinace. CzechTourism vnímá kvalitní nabídku informací pro turisty jako velmi významnou složku ve sféře cestovního ruchu. Ve spolupráci s krajskými úřady a s ATIC ČR (Asociace turistických informačních center) realizuje projekt podpory certifikovaných turistických informačních center. Ten spočívá v zavedení jednotného značení turistických informačních center, která splňují vybraná kritéria. Z celkového počtu 264 TIC splňujících kritéria agentury CzechTourism se 19 TIC nachází ve Středočeském kraji a 1 TIC na vymezeném území Amerika - **IC Karlštejn & Dolní Berounka**. V oblasti fungují ještě další dvě informační centra, **Městské informační centrum v Berouně** a nově vzniklé malé **TIC v Řevnicích** v Modrém domečku. Ani jedno ze 3 TIC ve vymezeném území není členem ATIC ČR.

2.7 Organizace cestovního ruchu a marketing

S rostoucí konkurencí a zájmem o stále rostoucí trhy cestovního ruchu se stávají stále významnějším předpokladem úspěchu destinací na cílových trzích organizace a marketing.

2.7.1 Organizace cestovního ruchu ve vymezeném území

Převážná část území Středočeského kraje je v současnosti jako celek turistickým regionem „Střední Čechy“ (resp. do roku 2007 Okolí Prahy) s členěním na turistické oblasti Střední Čechy - západ, Střední

Čechy – jih (používající motto „Krok od Prahy“) a Střední Čechy – severovýchod, využívající rovněž jména Polabí. Pouze malá část kraje je součástí turistického regionu Český ráj.

V rámci další regionalizace se dále užívá buďto členění podle územně správních celků (okresy, správní obvody), nebo členění podle geografických znaků (např. Kokořínsko, Křivoklátsko, Český kras, Český Merán, Podblanicko, Polabí, údolí Sázavy atd.), nebo také členění podle území tzv. místních akčních skupin (např. Přemyslovské střední Čechy, MAS Podlipansko atd.) či mikroregionů, případně jejich kombinace. Výjimkou je Český ráj, který je samostatným turistickým regionem, avšak do Středočeského kraje spadá jen zčásti v rámci okresu Mladá Boleslav.

Ve Středočeském kraji byla, jako jeden z výstupů aktualizace „Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji“, vytvořena organizace cestovního ruchu (tzv. společnost destinačního managementu) s celokrajskou působností. Zakladatelem akciové společnosti je Středočeský kraj a společnost nese název „Středočeský turistický a informační servis, a. s.“. Tato společnost byla založena v závěru roku 2007 a její plná činnost (zápis do obchodního rejstříku a vznik společnosti) je předpokládána od počátku roku 2008.

Na území turistického regionu „Střední Čechy“ působí v současné době tři organizace cestovního ruchu, s kterými má agentura CzechTourism smlouvu o spolupráci. Jedná se o tzv. koordinátory, jejichž úkolem je zajišťovat komunikaci mezi agenturou CzechTourism a všemi subjekty cestovního ruchu působícími v dané oblasti a to oběma směry. Jsou to: Posázaví, o.p.s. (turistická oblast Střední Čechy – jih), Zlatý pruh Polabí, o.p.s. (turistická oblast Střední Čechy – severovýchod – Polabí) a Svazek Rakovnicka (turistická oblast Střední Čechy – západ). V severní části kraje na území části okresu Mladá Boleslav dlouhodobě působí další organizace cestovního ruchu - Sdružení Český ráj v rámci stejnojmenného turistického regionu.

Na organizaci cestovního ruchu se ve Středočeském kraji dále podílejí tzv. místní akční skupiny (MAS) složené ze zástupců veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru působící v rámci programu EU LEADER na území kraje. Dále jsou to sdružení obcí (mikroregiony), z nichž mnohé jsou členy MAS a také jednotlivá města či obce, jejichž nástroji jsou jak zřizovaná turistická informační centra, tak i činnost odborných referentů. Některá infocentra jsou rovněž provozována soukromými subjekty. V menší míře jsou to pak cestovní kanceláře a agentury. Do roku 2002 v oblasti cestovního ruchu spolupůsobily bývalé okresní úřady se svými referáty regionálního rozvoje, jejichž kompetence přešly na orgány místní a krajské samosprávy.

Kromě výše uvedeného působí na území kraje různé další neziskové a dobrovolné organizace, které přímo nebo zprostředkovaně nabízejí produkty cestovního ruchu, resp. usilují o jejich rozvoj. Tyto organizace, svazy, asociace, agentury, nadace, fondy či jiné instituce vyvíjejí aktivity dotýkající se cestovního ruchu v různých oblastech, od služeb, přes sport, poznání, kulturu, zábavu až po péči o životní prostředí. Péči o kulturní dědictví se věnují specializované instituce (muzejnictví, archeologie, památková péče, církve atd.). Programové otázky s tím spojené jsou ale spíše předmětem kulturní politiky kraje.

Vymezené území spadá do turistické oblasti Střední Čechy – západ. Právě toto území postrádá přirozenou profesionální a profesně orientovanou organizaci cestovního ruchu (společnost destinačního managementu). Zatímco v ostatních turistických oblastech kraje došlo ke shodě a tyto jsou zastřešeny profesionálně pracujícími a profesně orientovanými společnostmi (Posázaví o.p.s., Sdružení Český ráj, Zlatý pruh Polabí o.p.s.), v rámci turistické oblasti Střední Čechy – západ takováto organizace nevznikla a ani nedošlo k dohodě na výběru některé ze stávajících organizací, podílejících se na organizaci a rozvoji cestovního ruchu v oblasti. Na základě žádosti CzechTourismu o navržení „koordinačního“ partnera pro území dané turistické oblasti bylo Komisí cestovního ruchu doporučen Svazek Rakovnicka, který v daném území působil neaktivněji a nejkomplexněji. V rámci dané turistické oblasti však tato instituce nebyla přijata konsensuálně a rovněž charakterem činnosti a rozsahem aktivit je zaměřena více či méně na oblast Rakovnicka. Toto logicky potvrzují i projekty identifikované v rámci Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji v části Akční plán. Tyto projekty se vztahují k území Svazku Rakovnicka.

Charakterem nabízené činnosti a zveřejněnými referencemi by nejbližší této aktivitě v daném území měla být společnost Karlštejsko o.p.s. Na základě ověření oficiálních rejstříků (obchodní rejstřík) bylo zjištěno, že tato společnost s kontaktní adresou Na Návsi 160, 252 29 Lety, Karlštejská 56, 252 25 Ořech, 257960466, e-mail: glaser@karlstejsko.com, která informuje o své činnosti a nabízí své služby na

<http://www.karlstejsko.com/> by dle nabídky na webu měla být činná minimálně od roku 2006, není oficiálně dle dostupných informací ke dni 15. 12. 2007 zaregistrována.

V rámci vymezeného území není oficiálně zaregistrována (k 15. 12. 2007) ani žádná jiná instituce, vytvářející organizační a věcné zázemí pro spolupráci na cestovním ruchu zainteresovaných subjektů či sdružující nebo zastřešující společně zájmy zainteresovaných subjektů z veřejného i soukromého sektoru (typu MAS - místní akční skupina).

Na úrovni obcí jsou podmínky pro určitou proorganizovanost ve vymezeném území dány existencí a činností 5 mikroregionů – Region Jihozápad, Region Dolní Berounka, Mikroregion Český kras – Pláně, Svazek obcí Mikroregionu Loděnického potoka a Mikroregion Horymír. Avšak i u těchto institucí je ekonomický rozvoj postaven více či méně na dobrovolnickém, neprofesionalizovaném přístupu a podpora a rozvoj cestovního ruchu nejsou pojímány jako priorita.

Rovněž v rámci individuálních jednání s aktéry cestovního ruchu ve vymezeném území i organizovaných workshopů v rámci projektu (16.11., 20.11. a 17.12. 2007) byla patrná nedostatečná komunikace mezi zainteresovanými subjekty, absence užší spolupráce a omezená informovanost o rozvojových možnostech v sektoru cestovního ruchu.

2.7.2 Marketing a marketingová komunikace

Jako nedostatečný, nekomplexní a nepřilíh efektivní lze hodnotit i marketing vymezeného území. Přesto, že od roku 2005 je agenturou CzechTourism zastřešován celonárodní monitoring návštěvníků a jeho výsledky pravidelně zpřístupňovány turistickým regionům a turistickým oblastem, v rámci vymezeného území je mezi aktéry cestovního ruchu jen velmi zanedbatelná znalost výstupů těchto šetření. Tato skutečnost vyplývá i z neexistence profesionální a profesně orientované organizace destinačního managementu pro území turistické oblasti. Marketing ve vymezeném území se tedy zúžil v podstatě pouze na marketingovou komunikaci a vycházel spíše z principu reakce na události v uplynulém období, než ze snahy cíleně vybírat a proaktivně oslovovat vybrané segmenty – cílové skupiny, odpovídající svým profilem nabídce turistické oblasti, či samotného vymezeného území.

Vzhledem k absenci zastřešující organizace cestovního ruchu typu Zlatý pruh Polabí o.p.s., či Posázaví o.p.s. je situace v oblasti integrované marketingové komunikace a komplexní nabídky území turistické oblasti nebo menších územních celků rovněž omezena. Stejná je i situace ve vymezeném území.

Pro společnou integrovanou marketingovou komunikaci je důležitá i otázka značky či jména destinace. V rámci vymezeného území se ponejvíce můžeme setkat s názvem „Karlštejsko“ resp. „Region Karlštejsko“. Pod tímto názvem je destinace propagována i na dvou na sobě nezávislých internetových portálech (viz E-marketing níže).

V rámci marketingové komunikace, kterou můžeme rozdělit na dnes stále významnější e-marketing, marketingové tiskoviny, produktové balíčky a ostatní nástroje, je stav následující:

- E-marketing:
  - <http://www.karlstejsko.cz> – v současné době kvalitou e-nabídky se jeví jako nejlépe zpracovaný, výhodou je zakomponovaný rezervační modul, nevýhodou je neexistence jazykových mutací (ke dni 15. 12. 2007) s výjimkou některých informací o ubytovacích kapacitách v rámci plánovače dovolené.
  - <http://www.karlstejsko.com/> - grafická podoba není marketingově ideální, informace jsou z velké části podávány formou odkazů na propojené webové stránky obcí a aktivit, přes zavádějící řádku vlaječek v záhlaví i pod záhlavím. Neexistují zde žádné jazykové mutace (ke dni 15. 12. 2007), neumožňuje on-line rezervaci ubytování, svým charakterem není typickým portálem, prezentujícím destinaci cestovního ruchu zájemcům z řad návštěvníků a turistů.
  - <http://www.mesto-beroun.cz/> - informační portál města Berouna nabízí základní informace pro návštěvníky a turisty, jedná se však o typický portál města, kde informace pro návštěvníky a turisty jsou až ve druhé úrovni pod heslem „Informace o městě“. Podobně je tomu v dalších dostupných jazykových mutacích (němčina, angličtina). Většina doporučení na výlety v jazykových mutacích vede návštěvníka a turistu mimo území „Klastru Amerika“.

- <http://www.bohemia-centralis.cz/> - informační portál pouze v češtině, nabízí informace pro návštěvníky a turisty o vymezeném území Klastru Amerika pod odkazem „Berounsko“. Je pouze popisný a nenabízí on-line rezervace a jen velmi omezenou nabídku akcí (zejména ve městě Berouně), také nedisponuje nabídkou aktualit.
- <http://www.karlstejsko.info> – nejnověji vytvořený informační portál. Zatím je zde i v úvodu informace o přípravě konečné verze celého portálu. Stávající nabídka je zatím neutříděná (viz např. ubytovací kapacity, kde jsou jednotlivá zařízení prezentována bez jakéhokoliv třídění, ať již podle typu, nabídky služeb, kvality či jiných charakteristik), portál nemá integrovaný rezervační modul a zatím nenabízí žádnou cizojazyčnou mutaci.
- Marketingové tiskoviny:
  - Nabídka placených tištěných materiálů je poměrně široká. V rámci vymezeného území je nabídka marketingových tiskovin nejširší v IC v Karlštejně. Nicméně většinou se nejedná o komplexní nabídku vymezeného území, zaměřenou na zvýšení atraktivity území pro pobyty, ale o prezentaci území jako doplňkové nabídky pro návštěvníky a pro turisty přijíždějící ke krátkodobým poznávacím návštěvám zejména z Prahy, příp. o komplexní nabídku širšího území s některými vybranými cíli či atraktivitami z území „Klastru Amerika“. Uvedené tiskoviny nejsou tedy cíleným propagačním materiálem vymezeného území nebo Karlštejska.
  - Kromě za úplaty poskytovaných tiskovin byly nabízeny i tiskoviny zdarma. Více či méně se jednalo o tiskoviny připravené a dodané Středočeským krajem, nabízející opět kraj jako celek.
  - V průběhu zpracovávání projektu jsme obdrželi první marketingovou tiskovinu, integrovaně a cíleně nabízející dané území pod názvem „Karlštejsko“, jehož autorem je firma Ing. Vladimír Glaser (www.glaser-projekty.cz). Výhodou této tiskoviny je obsahová i grafická vazba na portál <http://www.karlstejsko.info>. Nevýhodou je zatím pouze česká mutace (k 15. 12. 2007).
- Produktové balíčky:
  - V rámci nabídky cestovního ruchu je velmi omezená společná nabídka či propagace vymezeného území a téměř neexistují komplexní produkty, tzv. balíčky (v rámci vlastního šetření jsme narazili pouze na jeden balíček).
- Ostatní nástroje marketingové komunikace:
  - Stejně jako u výše uvedených nástrojů i zde je situace poznamenána absencí zastřešující organizace cestovního ruchu na území turistické oblasti.

Velmi problematické je orientační značení turistických cílů a atraktivit cestovního ruchu. Řada cílů není vůbec nebo je jen špatně označena. Toto potvrdilo i vlastní šetření ve vymezeném území, kde jsme přes dobrou znalost cílů a atraktivit, díky provedenímu předběžnému detailnímu šetření, řadu cílů či atraktivit v terénu nebyli schopni bez pomoci místních občanů najít. Vzhledem k tomu, že u průměrného turistů a návštěvníka nelze předpokládat takto detailní přípravu a tedy i znalost území, zůstává pro přijíždějící návštěvníky a turisty řada cílů a atraktivit ve vymezeném území ukrytých.

3 Analýza poptávky - návštěvníci a turisté

Analýza poptávky cestovního ruchu ve Středočeském kraji a ve vymezeném území vychází ze dvou základních zdrojů – statistická šetření ČSÚ a monitoring návštěvníků v ČR (organizován za celou ČR agenturou CzechTourism). Problémovější resp. nemožné je získání údajů ze zdrojů ČSÚ pro menší území typu „Klastr Amerika“. Vzhledem k charakteru a rozsahu prováděného šetření ČSÚ neposkytuje informace i počtech hostů, využití ubytovacích kapacit apod. za území menší. Proto jsme nuceni ve většině případů využívat buďto vlastního šetření (počet zařízení, počet lůžek apod.) a nebo vycházet z expertních odhadů či z kombinace různých zdrojů šetření a údajů ČSÚ.

3.1 Vývoj poptávky dle statistických údajů

Základními ukazateli poptávky jsou vývoj počtu turistů a délka jejich pobytu v cílové destinaci. Dle metodiky ČSÚ zde použijeme pro počet turistů ukazatel „počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních“ a pro délku pobytu „průměrná doba pobytu ve dnech“. Z pohledu hodnocení samotného vymezeného území, pracovně nazývaného „Klastr Amerika“ budeme vycházet zejména z monitoringu návštěvníků. Stav za celý Středočeský kraj získaný z údajů ČSÚ bude sloužit jako východisko, udávající základní průměrné hodnoty.

3.1.1 Počet turistů

Hlavní charakteristiky vývoje a stavu počtu hostů ve Středočeském kraji:

1. Hosté celkem

- Vývoj počtu turistů v hromadných ubytovacích zařízeních Středočeského kraje má z pohledu dlouhodobého vývoje (roky 2000 – 2005) mírně klesající tendenci. Nejvýznamnějším výkyvem v daném období byl rok 2002, kdy se počet hostů nejvíce propadl. Tento propad byl zapříčiněn povodněmi, které v daném roce zásadně ovlivnily průběh pro kraj dominantní letní sezony. Srpnové povodně začaly 7. srpna 2002, kdy vytrvalý déšť rozvodnil řeky a začal působit první problémy. Druhá, podstatně rozsáhlejší vlna přišla za 5 dnů, tedy 12. 8. 2002 a kromě obrovských hospodářských škod a ztrát na životech v podstatě ukončila turistickou sezonu v roce 2002. Vývoj tohoto ukazatele v roce 2003 je zásadně ovlivňován počtem domácích turistů, jejichž nárůst v roce 2003 dosáhl vyšších hodnot, než tomu bylo v letech před povodní (2000, 2001), naopak celkový nárůst počtu hostů v roce 2004 táhl nárůst počtu zahraničních turistů. Již následující rok 2005 zaznamenává pokles celkového počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních SK.
- Za rok 2006 dosáhl tento ukazatel poklesu (0,4 %), celorepublikově došlo k nárůstu o 2,9 %. U všech ostatních krajů byl zaznamenán nárůst, přičemž nejnižší byl v Praze (0,8 %). Vývoj tohoto ukazatele a srovnání s ostatními kraji jednoznačně ukazuje souvislost mezi vývojem počtu hostů Středočeského kraje a vývojem počtu hostů v Praze.
- Výsledky za 3 kvartály roku 2007 vyznívají pro Středočeský kraj opět nepříznivě. Za období leden – září 2007 poklesl počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních ve srovnání se stejným obdobím roku 2006 o 4,6%, z toho u rezidentů došlo k poklesu o 3,4% a u nerezidentů o 7,5% (podrobněji viz tabulka níže). Pro srovnání uvádíme vývoj za ČR jako celek. Ze srovnání vývoje v rámci ČR s vývojem v rámci SK je patrná zhoršující se pozice kraje a to zejména u nerezidentů (zahraničních hostů v HUZ).

Tab. 37 – Vývoj hostů v HUZ ve SK v roce 2007

Ukazatel	leden – září 2006		leden – září 2007		Změna	
	Středočeský kraj	ČR	Středočeský kraj	ČR	Středočeský kraj	ČR
Hosté v HUZ celkem	621 009	10 202 168	592 748	10 313 396	- 4,6%	+ 1,09%
Z toho - rezidenti	442 134	5 163 262	427 296	5 163 632	- 3,4%	+ 0,01%
- nerezidenti	178 875	5 038 906	165 452	5 149 764	- 7,5%	+ 2,20%

Pramen: ČSÚ

2. Domácí turisté (rezidenti)

- Domácí turisté tvoří dlouhodobě významnější skupinu hostů ve SK. Zejména v letech po povodních (zvláště rok 2003) je podíl domácích turistů na celkovém počtu turistů nejvyšší (71,5%).

Tab. 38 - Počet domácích turistů na 1 zahraničního turistu

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 1.-3. kv.
Počet domácích turistů na 1 zahraničního turistu	1,34	1,40	2,10	2,50	2,19	2,34	2,42	2,58

Pramen: ČSÚ

- Paradoxně nejvyššího počtu dosáhl ukazatel v roce 2003, tedy ihned po povodních a v dalších letech počet domácích turistů klesal. Nicméně stejný vývoj je u tohoto ukazatele za celou ČR. Každopádně v roce 2005 byl pokles počtu domácích turistů ve SK rychlejší (8%) než stejný ukazatel za celou ČR (2,2%). V roce 2006 došlo k nárůstu počtu domácích turistů jak za ČR celkem (4,4 %), tak ve Středočeském kraji (0,6 %). Naopak v průběhu roku 2007 (1.-3. kvartál) došlo k poklesu domácích turistů v HUZ ve Středočeském kraji (-3,5%), za ČR došlo u tohoto ukazatele k velmi mírnému nárůstu (0,01%).

3. Zahraniční turisté (nerezidenti)

- a. Počet zahraničních turistů v kraji opět nejvíce ovlivnily povodně v roce 2002, kdy došlo k zásadnímu poklesu ukazatele (o 41%) a počet zahraničních turistů se již na úroveň před povodněmi v dalších letech nedostal. Přes mírný nárůst v roce 2003 (o 9,3%) a na rozdíl od počtu domácích turistů i v roce 2004 (o 12,6%) došlo v roce 2005 na rozdíl od vývoje tohoto ukazatele za celou ČR (nárůst o 4,5%) k poklesu o 13,9%. Za rok 2006 vykazuje tento ukazatel opět pokles a to o 2,9 %, což je nejvíce ze všech krajů ČR. Kromě Prahy, Středočeského, Plzeňského a Olomouckého kraje zaznamenaly všechny ostatní kraje nárůst počtu zahraničních turistů. Počet zahraničních turistů za ČR v roce 2006 mírně vzrostl o 1,6 %. Za 3 kvartály roku 2007 došlo k nárůstu počtu nerezidentů v HUZ v ČR o 2,2%, ve Středočeském kraji došlo u tohoto ukazatele k poklesu o 7,5%.

Tab. 39 - Nejvýznamnější skupiny zahraničních turistů ve Středočeském kraji

	Počet příjezdů							Průměr na rok	Pořadí dle Ø	Dlouhodobý podíl na Ø
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006			
Hosté celkem	965 297	885 732	674 396	834 559	854 987	770 670	767 477	821 874		100%
v tom: nerezidenti	411 790	369 374	217 810	238 132	268 155	230 857	224 215	280 048		34,07%
v tom:										
Německo	119 621	91 785	56 758	59 007	79 536	62 264	60 406	75 625	1.	9,20%
Nizozemsko	84 029	34 953	21 394	21 784	21 657	19 531	17 336	31 526	2.	3,84%
Slovensko	21 853	26 434	22 266	28 560	22 930	21 308	22 667	23 717	3.	2,89%
Polsko	18 417	30 893	16 219	13 920	13 776	12 069	15 307	17 229	4.	2,10%
Francie	14 730	14 190	10 271	14 257	17 982	16 782	13 632	14 549	5.	1,77%
Dánsko	37 144	14 183	7 922	7 471	6 840	6 266	5 191	12 145	6.	1,48%
Itálie	17 246	17 575	6 737	9 007	11 510	7 637	7 341	11 008	7.	1,34%
Ostatní asijské země ¹⁾	8 739	10 599	11 020	10 851	14 268	6 494	4 907	9 554	8.	1,16%
Belgie	8 872	17 879	4 120	5 564	5 732	7 463	4 544	7 739	9.	0,94%
Velká Británie	9 025	13 663	5 668	6 698	7 427	5 486	5 846	7 688	10.	0,94%
Rakousko	8 925	11 635	5 573	6 014	6 129	5 171	5 288	6 962	11.	0,85%
USA	6 236	10 305	6 441	6 271	6 569	5 540	4 602	6 566	12.	0,80%
Jižní Korea ²⁾						3 664	9 067	6 366	13.	0,77%
Ostatní evrop. země	6 973	9 555	7 884	5 942	4 767	2 688	2 775	5 798	14.	0,71%
Rusko	6 999	10 938	4 494	3 781	5 002	4 930	4 245	5 770	15.	0,70%
Maďarsko	2 970	5 356	3 804	4 337	5 926	6 290	5 507	4 884	16.	0,59%
Kanada	653	3 029	1 999	2 657	4 650	5 654	5 722	3 481	17.	0,42%
Bulharsko	3 375	6 960	4 458	3 995	2 861	1 411	1 134	3 456	18.	0,42%
Izrael	2 828	1 622	2 718	5 094	3 682	3 295	3 015	3 179	19.	0,39%
Švédsko	4 200	4 014	2 223	3 282	2 923	2 409	2 186	3 034	20.	0,37%
Rezidenti	553 507	516 358	456 586	596 427	586 832	539 813	543 262	541 826		65,93%

Pramen: ČSÚ

1) do roku 2004 včetně Číny a Jižní Koreje

2) samostatně sledována od r. 2005

- b. Dlouhodobě nejvýznamnější skupinou jsou němečtí a nizozemští turisté. Trendem u obou skupin je však pokles. Kolísavý je vývoj počtu slovenských turistů (růst do roku 2003, poté pokles), dlouhodobý pokles vykazují polští turisté (v roce 2006 došlo opět k nárůstu). Rostoucí vývoj vykazují maďarští (v roce 2006 pokles) a kanadští turisté.

Uvedené statistiky za celý kraj a jejich porovnání s vývojem v rámci ČR tvoří východisko pro hodnocení v rámci vymezeného území. Pro toto území není možné získat údaje ze statistik ČSÚ, proto budeme při celkovém hodnocení vycházet z kombinace údajů za kraj s údaji získanými v rámci monitoringu návštěvníků.

3.1.2 Délka pobytu turistů

Prakticky u všech cílových skupin (dle země původu) je průměrná doba pobytu turistů ve SK v porovnání s průměrem za ČR nižší, jak je vidět v následující tabulce, která znázorňuje informace o délce pobytu hostů z pohledu průměrného počtu přenocování. Tato skutečnost je ovlivněna řadou důvodů:

- Charakter cestovního ruchu – průměrnou dobu pobytu zvyšují kraje, které disponují širší nabídkou lázeňských zařízení a kraje, disponující širší nabídkou pobytů na horách.

- Naopak SK je typický krátkodobějšími pobyty, typickými pro příměstskou turistiku a venkovskou turistiku, často spojenou s víkendy nebo tzv. prodlouženými víkendy (typické zejména pro obyvatele Prahy), příp. s poznávací turistikou, často spojenou s návštěvou Prahy (např. tuzemští turisté ze vzdálenějších regionů).
- Trend zkracování délky pobytu na úkor více krátkodobých dovolených je trendem celosvětovým. Nepříznivé pro SK je zkracování délky pobytu rychlejším tempem než je tomu v průměru za celou ČR, což je patrné zejména u zahraničních hostů. Důvodů zde může být celá řada. Jak již bylo uvedeno výše, je to jednak převládající důvod pobytu či charakter převládající formy cestovního ruchu:
  - Menší podíl lázeňských hostů ve SK
  - Výrazně vyšší podíl poznávacích turistů (tedy turistů, přijíždějících za poznáváním) a výrazně vyšší podíl „víkendových turistů“.
  - Důvodem však mohou být i stále méně vyhovující ubytovací kapacity (nevyhovující struktura, forma či kvalita), či užší nabídka jak poznávacích aktivit, tak zejména doplňkových programů, což hosty „vyhání“ do dalších destinací mimo SK.
- Výrazně odlišný vývoj ukazatele u japonských hostů je pravděpodobně ovlivněn jinými důvody (pobyt japonských hostů z pracovních důvodů).

Tab. 40 - Průměrný počet přenocování hostů v HUZ ve Středočeském kraji a v ČR

	Průměrný počet přenocování SK							Průměrný počet přenocování ČR						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hosté celkem	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,8	2,9	4,1	3,5	3,6	3,5	3,3	3,3	3,3
v tom: nerezidenti	2,8	2,9	3,1	2,7	2,6	2,5	2,6	3,3	3,2	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1
v tom:														
Belgie	3,0	3,1	2,8	2,9	2,9	3,0	2,6	3,1	2,7	2,8	2,9	2,9	2,8	2,7
Bulharsko	4,0	1,4	1,7	1,6	1,3	1,8	1,7	3,0	2,1	2,4	2,5	2,6	2,8	2,6
Dánsko	2,6	2,9	3,0	3,1	2,8	3,3	3,3	2,8	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2
Estonsko	2,4	4,4	1,6	2,1	1,3	2,1	1,4	3,2	2,6	2,1	2,1	2,3	2,2	2,2
Finsko	2,1	2,6	2,7	2,0	1,8	1,9	1,9	3,4	3,5	3,3	3,4	3,1	3,1	3,0
Francie	3,3	3,0	2,8	2,9	2,5	2,3	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6
Chorvatsko	1,8	2,9	2,5	2,8	2,6	2,9	2,8	2,7	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	2,9
Irsko	2,1	2,2	2,7	3,0	4,2	2,4	2,6	3,0	2,9	2,7	2,8	2,9	2,8	2,8
Island	4,1	5,1	1,8	3,0	2,9	3,0	4,5	3,3	3,6	3,7	3,7	3,5	2,8	3,2
Itálie	2,8	3,3	2,9	2,8	2,8	2,5	2,7	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Srbsko a Černá Hora						4,6	2,6						3,3	2,8
Kypr	4,6	15,0	10,1	2,4	3,5	4,0	3,4	3,2	3,4	3,7	4,0	3,4	3,2	3,3
Litva	1,9	2,2	2,3	1,7	1,6	1,5	1,6	2,2	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7
Lotyšsko	2,0	1,9	2,3	1,8	2,0	1,8	2,0	2,4	2,6	2,3	2,2	2,1	1,9	1,9
Lucembursko	2,5	1,7	1,3	4,5	4,0	3,4	1,9	2,7	2,5	2,4	3,2	2,8	2,9	2,7
Maďarsko	2,2	2,6	2,8	2,7	2,3	2,1	2,4	2,4	2,4	2,6	2,5	2,4	2,4	2,2
Malta						3,8	17,8						3,3	4,1
Německo	2,5	2,8	3,6	2,9	2,7	2,6	2,6	4,0	3,8	4,1	3,9	3,8	3,7	3,7
Nizozemsko	3,2	3,4	3,4	3,3	3,5	3,1	3,3	3,4	3,5	3,4	3,6	3,5	3,7	3,7
Norsko	2,7	2,0	1,9	1,9	2,2	2,1	2,6	3,0	2,9	2,8	2,8	2,8	3,0	3,0
Polsko	1,9	2,1	2,2	2,2	1,9	2,1	1,9	2,6	2,4	2,4	2,2	2,1	2,1	2,2
Portugalsko	2,8	2,7	3,2	2,9	2,5	2,1	2,6	2,7	2,9	3,2	3,0	3,1	3,0	3,1
Rakousko	2,0	2,1	2,0	2,1	2,0	1,9	2,0	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Rumunsko	2,4	2,6	2,0	1,7	2,1	3,5	2,4	2,3	2,6	2,4	2,7	2,6	2,6	2,8
Rusko	3,4	4,5	4,8	4,3	3,7	4,0	4,3	5,4	5,8	5,8	5,8	5,7	5,6	5,7
Řecko	3,1	2,4	2,9	2,4	2,9	2,2	2,1	2,6	3,0	2,7	2,9	3,0	3,0	3,0
Slovensko	2,3	3,0	3,0	2,9	3,1	2,2	2,5	2,6	3,0	2,8	3,0	3,0	2,9	2,9
Slovinsko	2,2	2,5	2,6	2,1	2,4	2,2	2,0	2,4	2,1	2,3	2,1	2,1	2,0	1,9
Velká Británie	2,6	2,6	2,9	2,7	2,8	2,6	2,5	2,6	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7
Španělsko	3,8	3,0	2,9	3,2	2,9	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	3,2	3,1	3,2	3,2
Švédsko	3,1	2,9	2,7	2,7	2,2	2,0	2,8	2,8	2,7	2,8	2,9	2,7	2,7	2,7
Švýcarsko	2,9	3,0	2,7	2,7	2,8	2,2	2,2	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5
Turecko	2,7	3,6	4,5	2,8	2,4	3,1	2,2	2,7	2,9	2,8	2,7	2,8	2,9	3,1
Ukrajina						2,6	3,9						4,3	4,4
Ostatní evrop. země ¹⁾	3,9	4,1	3,6	2,5	2,5	2,6	2,2	3,2	3,5	3,0	3,1	3,1	2,8	2,9
Kanada	2,7	1,9	3,4	1,5	1,4	1,2	1,4	3,0	3,0	3,4	3,0	2,8	2,7	2,7
USA	2,6	2,3	2,7	2,2	2,2	2,1	2,8	2,8	2,9	3,1	3,1	2,9	3,0	3,0
Brazílie						3,9	3,1						2,8	2,7
Mexiko						1,7	3,6						2,6	2,4
Ostatní amer. země ²⁾	2,8	7,2	7,2	2,8	2,8	3,0	2,8	2,8	3,1	3,2	2,8	2,8	2,7	2,6
Afrika celkem	4,6	8,2	5,7	2,5	3,5	4,1	5,2	3,6	4,5	4,5	4,1	3,9	3,6	3,7
Čína						2,8	3,7						2,2	2,2
Izrael	2,8	2,0	2,4	1,4	1,4	1,2	2,9	3,3	3,3	3,3	3,9	4,0	3,8	3,8

	Průměrný počet přenocování SK							Průměrný počet přenocování ČR						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Japonsko	1,9	2,1	2,3	4,0	6,5	9,8	5,5	2,0	2,0	2,1	2,3	2,4	2,3	2,1
Jižní Korea						1,2	1,1						1,6	1,5
Ostatní asijské země ³⁾	2,0	3,6	3,2	1,6	1,6	1,8	2,2	3,6	2,9	3,1	3,0	2,3	2,5	2,5
Austrálie a Oceánie	2,0	2,0	4,2	2,8	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,4	2,4	2,5	2,5
Nový Zéland	1,9	1,7	2,7	1,8	1,5	2,4	1,6	1,8	2,6	2,4	2,4	2,8	2,5	2,6
Rezidenti	3,1	2,9	3,5	3,2	3,2	2,9	3,0	4,7	3,7	3,8	3,6	3,5	3,4	3,4

Pramen: ČSÚ

1) od roku 2004 včetně Srbska a Černé Hory, Malty a Ukrajiny

2) do roku 2004 včetně Brazílie a Mexika

3) do roku 2004 včetně Číny a Jižní Koreje

- Vývoj v ČR za 3 kvartály roku 2007 potvrzuje trend zkracování doby pobytu hostů v HUZ a to jak u rezidentů (při téměř stejném velkém počtu hostů – rezidentů došlo ke snížení počtu přenocování o více než 6% a při růstu počtu hostů – nerezidentů o 2,2% došlo k nárůstu počtu přenocování o 0,94%). V rámci SK je vývoj následující: při poklesu počtu rezidentů o 3,4% došlo ke snížení počtu přenocování o více než 7% a při poklesu počtu nerezidentů o 7,5% došlo k poklesu počtu přenocování o 4,3%. Pokles počtu přenocování je tedy u nerezidentů nižší než pokles počtu hostů.
- V rámci vymezeného území můžeme opět vycházet z údajů za celý SK.

3.2 Výstupy z monitoringu návštěvníků v turistickém regionu

Již od léta 2005 probíhá pod patronací agentury CzechTourism celorepublikový monitoring návštěvníků, který dokáže identifikovat řadu zajímavých hodnocení a souvislostí.

Hlavní parametry monitoringu

Výzkum mapuje návštěvnost turistického regionu **Okolí Prahy** (Střední Čechy) a profil návštěvníků, zaměřuje se na zjištění jejich skladby, způsob trávení volného času, spokojenost s nabídkou cestovního ruchu, vybavením regionu, kvalitou poskytovaných služeb.

Metoda výzkumu: osobní dotazování

Cílová osoba: návštěvníci vybraného turistického regionu Okolí Prahy (Střední Čechy)

Velikost vzorku v jednotlivých etapách: 2 200 – 2 715 respondentů (z toho cca 1/3 zahraničních návštěvníků)

Metoda výběru: nahodilý výběr ve vybraných lokalitách

Termín výzkumu: letní etapa červen – září, zimní etapa prosinec – březen

Cíl výzkumu: zjistit:

- a) skladbu návštěvníků
- b) záměry, charakter a důvody návštěvy
- c) forma ubytování, stravování
- d) preferované aktivity
- e) hodnocení jednotlivých položek služeb cestovního ruchu
- f) náměty, připomínky

3.2.1 Shrnutí výsledků šetření za léto 2005

- Hlavní důvod návštěvy: poznávání (47%)
- Zahraniční návštěvníci byli v regionu zastoupeni téměř z (24%), z nich největší poměr tvořili hosté z Japonska (14%), Velké Británie (14%) a Německa (13%). Nejvíce domácích návštěvníků pochází z Prahy (24%) a větších měst v okolí v rámci regionu (Příbram, Mělník, Benešov).
- Návštěvníci nejčastěji využívali k přepravě na místo pobytu automobil (47%), zahraniční hosté se nejvíce přepravovali zájezdovým autobusem (46%), Češi hojně využívali linkový autobus a vlak (shodně 17%). Hosté preferovali jednodenní zájezdy (61%), zahraniční hosté na místě strávili častěji více než 7 nocí (9%). Většina hostů nebyla v místě ubytována (60%).
- Celkově přijížděli návštěvníci se známými nebo s přáteli (57%), 22% s dětmi, 21% sami.
- Důvody návštěvy regionu jsou u zahraničních návštěvníků výrazněji zaměřeny na poznání 77% oproti 37% u Čechů. Dalším významným důvodem k pobytu je u domácích turistika a sport (16%). Pro 60 % turistů je v regionu nejlákovější aktivitou poznávací turistika, která je ještě atraktivnější pro zahraniční

- návštěvníky (88%). Zahraniční návštěvníci se ve vyšší míře než Češi zaměřují na církevní turistiku (21% versus 12%), Češi naopak častěji využívají svou návštěvu regionu ke sportování.
- Mezi místy, která zahraniční návštěvníci regionu již navštívili, dominuje jednoznačně Praha (62%), dále následuje Okolí Prahy (21%), Šumava (7%) a Západočeské lázně (7%). Nejvyšší počet zahraničních hostů byl v regionu Okolí Prahy poprvé (88%), naopak 35% Čechů se na místo vracelo více než potřetí. Více domácích hostů rovněž předpokládá opakování návštěvy v brzké době do 0,5 roku (36%) oproti zahraničním (4%).
  - V souvislosti se službami většina návštěvníků hodnotila úroveň stravování kladně (74%), ještě lepší pověsti se těšilo u zahraničních hostů (87%). Návštěvníci byli spokojeni i s péčí o čistotu (83%). Spokojenější než Češi byli zahraniční návštěvníci i s cenovou úrovní (88%). Většině návštěvníků také vyhovoval rozsah a dostupnost stravovacích kapacit (74%) a nákupní možnosti (64%), naopak větší díl kritiky patřil dopravní infrastruktuře (26% nespokojených hostů).
  - Zahraniční návštěvníci měli celkově vyšší výdaje než Češi. 60% zahraničních návštěvníků utratilo více než 1000,- Kč denně, naopak domácí hosté vystačili většinou se sumou do 1000,- Kč (87%). 22% Čechů utratilo méně než 200,- Kč za den.
  - Nejhojněji využívaným zdrojem informací jsou propagační materiály (61%). Zahraniční návštěvníci získávají v porovnání s Čechy více informací z turistických informačních center (76%), propagačních materiálů (82%), cestovních kanceláří (45%) a od personálu ve službách cestovního ruchu (40%).
  - 61% pobytů - 1 den (bez noclehu)
  - 19% pobytů - 3 noci a více
  - 50% navštívilo region poprvé
  - 28% plánuje opakovanou návštěvu do 0,5 roku, 30% později v budoucnu
  - Mezi nejčastěji spontánně uváděné výtky patří:
    - chybějící informace o regionech (4%),
    - horší kvalita služeb, nedostatečné služby (1%)
    - a nevyhovující stav komunikací, špatné komunikace (1%).
    - Zahraniční návštěvníci si stěžovali na jazykovou nevybavenost místních obyvatel (2%).
  - Největší rezervy regionu:
    - chybí více informací o regionu, špatné značení (4%)
    - nedostatečná kvalita služeb (1%)
    - nevyhovující stav komunikací (1%)
    - chybí bazény, koupaliště, špatná úroveň (1%)
    - nedostatečné společenské a kulturní vyžití (1%)

3.2.2 Shrnutí výsledků šetření za zimu 2005/2006

- Hlavní důvod návštěvy: poznávání (42%)
- Zahraniční návštěvníci byli v regionu zastoupeni z (24%), z nich největší poměr tvořili hosté z Německa (22%), Polska (13%), Itálie (10%), Slovenska (10%) a Velké Británie (8%). Nejvíce domácích návštěvníků pochází z Prahy (17%) a větších měst v okolí regionu (Mělník, Příbram, Benešov).
- Návštěvníci nejčastěji využívali k přepravě na místo pobytu automobil (51%), zahraniční hosté se nejvíce přepravovali zájezdovým autobusem (40%), Češi hojně využívali linkový autobus (16%) a vlak (15%). Hosté preferovali jednodenní zájezdy (70%), zahraniční hosté na místě strávili častěji 3 až 7 nocí (16%). Většina hostů nebyla v místě ubytována (69%). Celkově přijížděli návštěvníci se známými nebo s přáteli (55%), 25% sami a 20% s dětmi.
- Důvody návštěvy regionů ČR jsou u zahraničních návštěvníků výrazněji zaměřeny na poznání 79% oproti 31% u Čechů. Dalším významným důvodem k pobytu je u domácích návštěva příbuzných a známých (16%) a práce (13%). Pro 63 % turistů je v regionu nejlákavější aktivitou poznávací turistika, která je ještě atraktivnější pro zahraniční návštěvníky (86%). Zahraniční návštěvníci se ve vyšší míře než Češi zaměřují na církevní turistiku (28%, Češi 16%), Češi naopak častěji využívají svou návštěvu regionu k cykloturistice (20%, zahr. 4%) a pěší turistice (38%, zahr. 25%).
- Mezi místy, které zahraniční návštěvníci navštívili, dominuje jednoznačně Praha (83%), dále následuje Okolí Prahy (37%), Šumava (9%) a Západočeské lázně (9%). Nejvyšší počet zahraničních hostů byl v regionu Okolí Prahy poprvé (74%), naopak 55% Čechů se na místo vracelo více než potřetí. Více domácích hostů rovněž předpokládá opakování návštěvy v brzké době do 0,5 roku (49%, zahr. 6%).
- V souvislosti se službami převážně velmi dobře nebo spíše dobře hodnotili návštěvníci úroveň veřejného stravování (75%). Zahraniční návštěvníci byli oproti domácím spokojenější s cenovou úrovní služeb 78% (Češi 63%). Většině návštěvníků také vyhovoval rozsah a dostupnost stravovacích kapacit (73%). Kritičtější byli návštěvníci k nákupním možnostem, jako spíše špatnou nebo velmi špatnou ji

shledalo 31% dotázaných. Nejlépe hodnotili všichni návštěvníci přátelskost místních lidí (83% velmi nebo spíše dobře).

- Zahraniční návštěvníci měli celkově vyšší výdaje než Češi. 72% zahraničních návštěvníků utratilo v rozmezí 501,- až 2000,- Kč na osobu a den, naopak domácí hosté vystačili většinou s částkou do 1000,- Kč (89%). 19% Čechů utratilo méně než 200,- Kč za den.
- Nejčastěji využívaným zdrojem informací jsou příbuzní a známí (60%). Zahraniční návštěvníci získávají v porovnání s Čechy více informací z cestovních kancelář (51%, Češi 12%), z turistických informačních center (67%, Češi 34%) a z propagačních materiálů (70%, Češi 49%).
- 70% pobytů - 1 den (bez noclehu)
- 21% pobytů – 1 až 2 noci
- 43% navštívilo region vícekrát
- 38% plánuje opakovanou návštěvu do 0,5 roku, 26% později v budoucnu
- Mezi nejčastěji spontánně uváděné výtky patří:
  - nedostatečné společenské vyžití (2%),
  - nevyhovující stav komunikací (1%)
  - a nedostatečná nabídka sportovního vyžití (1%).
  - Zahraniční návštěvníci si stěžovali na špatnou otevírací dobu obchodů (1%).

3.2.3 Shrnutí výsledků šetření za léto 2006

- Hlavní důvody návštěvy:
  - poznávání (47%),
  - turistika a sport (11%)
  - relaxace (9%)
- Zahraniční návštěvníci byli v regionu zastoupeni z 28%, z nich největší poměr tvořili hosté z Německa (26%), Velké Británie (10%), Polska (10%), Slovenska (9%), Itálie (9%) a Ruska (7%). Nejvíce domácích návštěvníků pochází z Prahy (18%) a větších měst v okolí regionu (Kladno, Příbram, Benešov).
- Návštěvníci nejčastěji využívali k přepravě na místo pobytu automobil (celkem 48%). Češi hojně využívali vlak (19%) a linkový autobus (11%). Hosté preferovali jednodenní zájezdy (63%), zahraniční hosté na místě strávili častěji 3 až 7 nocí (25%, Češi 9%). Většina hostů nebyla v místě ubytována (62%). Celkově přijížděli návštěvníci se známými nebo s přáteli (55%), 20% sami a 25% s dětmi.
- Důvody návštěvy regionů ČR jsou u zahraničních návštěvníků výrazněji zaměřeny na poznání 63% oproti 40% u Čechů. Dalším významným důvodem k pobytu je u zahraničních návštěvníků zdraví (10%). Pro 66 % návštěvníků je v regionu nejlákanější aktivitou poznávací turistika, která je více atraktivnější pro zahraniční návštěvníky (81%, Češi 60%). Zahraniční návštěvníci se ve vyšší míře než Češi zaměřují na církevní turistiku (26%, Češi 16%), Češi naopak častěji využívají svou návštěvu regionu k pěší turistice (36%, zahraniční 9%) a cykloturistice (21%, zahraniční 6%).
- Mezi místy, které zahraniční návštěvníci kromě Okolí Prahy navštívili, dominuje Praha (64%), dále následují Západočeské lázně (16%) a Jižní Morava (9%). Nejvyšší počet zahraničních hostů byl v regionu Okolí Prahy poprvé (77%), naopak 44% Čechů se na místo vracelo více než potřetí. Více domácích hostů rovněž předpokládá opakování návštěvy v brzké době do půl roku 42% (zahraniční 4%).
- V souvislosti se službami převážně velmi dobře nebo spíše dobře hodnotili návštěvníci cenovou úroveň služeb (71%) a úroveň veřejného stravování (69%). Zahraniční návštěvníci byli oproti domácím spokojenější v hodnocení ubytovacích služeb (55%, Češi 21%). Většině návštěvníků také vyhovovaly nákupní možnosti (63%) a péče o památky a turistické atraktivity (78%). Kritičtější byli návštěvníci k péči o čistotu a pořádek a k službám pro motoristy, jako spíše špatné nebo velmi špatné je shledalo 25% dotázaných, dále k dopravní infrastruktuře (31%) a k místnímu orientačnímu značení (21%).
- Zahraniční návštěvníci měli celkově vyšší výdaje než Češi. 79% zahraničních návštěvníků utratilo v rozmezí 501 až 2000 Kč na osobu a den. Domácí hosté vystačili většinou s částkou do 1000 Kč (88%). 22% Čechů utratilo méně než 200 Kč za den.
- Nejčastěji využívaným zdrojem informací je internet (59%). Zahraniční návštěvníci získávají v porovnání s Čechy více informací z cestovních kancelář (49%, Češi 14%), z turistických informačních center (70%, Češi 41%) a z propagačních materiálů (68%, Češi 46%).
- 63% pobytů - 1 den (bez noclehu)
- 16% pobytů – 1 až 2 noci
- 33% navštívilo vícekrát
- 32% plánuje opakovanou návštěvu do půl roku, 29% později v budoucnu

- Mezi nejčastěji spontánně uváděné výtky patří: chybí více informací o regionu (4%), drahé služby, ubytování, jídlo (2%), nevyhovující komunikace, špatné silnice (1%) a nákupní možnosti (1%).

3.3 Vyhodnocení monitoringu

Výsledky monitoringu lze v rámci Středočeského kraje dekomponovat dle jednotlivých turistických oblastí. Z tohoto pohledu se tedy jedná o následující turistické oblasti (bez TR Český ráj):

- Střední Čechy – jihovýchod (SČ-JV)
- **Střední Čechy – západ (SČ-Z)**
- Střední Čechy – severovýchod (Polabí) (SČ-SV)

V rámci monitoringu lze po dekompozici celkových výstupů vysledovat mezi jednotlivými turistickými oblastmi dílčí rozdíly. Řada dílčích údajů vykazuje však určité kolísání, což může být ovlivněno dobou, místem dotazování, ale i vývojem v čase. Pro posuzování vývoje v čase jsou však pouze 2 po sobě následující srovnatelná šetření (léto 2005 a léto 2006) málo. Proto v následujícím shrnutí budou uváděny jen ty charakteristiky, které jsou ve 2 uváděných sledováních (léto 2005 a léto 2006) relativně stálé a vzhledem k tomu, že zimní sezona není pro většinu území SK typickou turistickou sezonou, je proto jen částečně přihlíženo k zimnímu šetření 2005/2006.

3.3.1 Důvod návštěvy a nejlákavější aktivity

Z pohledu důvodů návštěvy jsou pro turistické oblasti Středočeského kraje typické zejména:

- **Poznávání, kde nejsilnější je tento důvod v TO SČ-JV a SČ-Z, následuje ČRá a poslední jsou SČ-SV)**
- Návštěva příbuzných nebo známých je častěji než v ostatních TO SČ uváděným důvodem návštěvy v SČ-SV.
- Vzhledem k lokalizaci lázeňských kapacit (Poděbrady), je logicky nejsilnějším důvodem návštěvy „zdraví“ v TO SČ-SV.
- Důvod pobytu tranzit je nejčastěji uváděn v TO SČ-SV.
- Ve výsledcích za léto 2006 posílil důvod návštěvy „turistika a sport“ a dostal se tak na 2. místo za poznávání, ale důvodem nebyl nárůst počtu respondentů s touto odpovědí (naopak zde došlo k poklesu), ale spíše rozmělnění důvodu návštěvy do dalších důvodů.
- **Poznáváním nejvíce lákají SČ-JV a SČ-Z (60 – 70%)**
- Venkovská turistika je nejpřitažlivější ve ČRá a SČ-JV (přes 5 - 12%)
- **Koupáním a vodními sporty nejvíce lákají návštěvníky ČRá a SČ-Z (18 – 19%).**
- „Péči o fyzickou a duševní kondici“ a „jinými aktivními sporty“ nejvíce lákají SČ-SV (13 – 24%).

3.3.2 Cílové skupiny

- Nejčastějším návštěvníkem SK je obyvatel Prahy (cca 25%), v TO ČRá je to 10 – 12%.
- Autem nejčastěji přijíždějí návštěvníci SČ-JV, **linkovým autobusem přijíždějí nejčastěji návštěvníci SČ-Z.**
- Nejvíce návštěvníků s pobytem delším než 7 nocí přijíždí do SČ-SV (lázně), nejsilnějším v segmentu návštěvníků s 1-2 nocemi jsou SČ-JV.
- **Rodiny se staršími dětmi lákají nejvíce SČ-Z.**
- Nejvíce přijíždějí autem do regionu rodiny s dětmi (52 – 57%).
- Typickým návštěvníkem, který stráví v regionu 1 – 7 nocí jsou rodiče do 50 let věku s dětmi.
- Nejvíce utrácejí návštěvníci, přijíždějící za poznáváním, důvodem je i skutečnost, že právě poznávání je dominantnějším důvodem příjezdu pro zahraniční návštěvníky.
- Nejvyšší poměr domácích návštěvníků k zahraničním vykazují SČ-SV.
- Péči o čistotu a pořádek hodnotí návštěvníci nejhůře ve SČ-SV.

3.3.3 Spokojenost se službami a infrastrukturou

- **Spokojenost s personálem ve službách** vykazují zejména návštěvníci ČRá a **SČ-Z (nejvíce hodnocení „velmi dobře“ a „spíše dobře“).**
- **„Rozsah a dostupnost stravovacích kapacit“ byla v létě 2006 nejhůře hodnocena ve SČ-Z** zejména vzhledem k horšímu hodnocení v místě Rakovník-Lány a Točnick.

- **Nejlépe jsou v „poskytování informací o regionu“ hodnoceny SČ-Z** (nejvíce hodnocení „velmi dobře“ a „spíše dobře“), nejhůře SČ-SV (nejvíce hodnocení „spíše špatně“ a „velmi špatně“).
- **„Úroveň místního značení“ nejlépe hodnotí návštěvníci ve SČ-Z** (nejvíce hodnocení „velmi dobře“ a „spíše dobře“), nejhůře v SČ-JV (nejvíce hodnocení „spíše špatně“ a „velmi špatně“).
- Poměrně špatně je hodnocena dopravní infrastruktura, nejhůře potom ve SČ-JV (nejvíce hodnocení „spíše špatně“ a „velmi špatně“, vždy nejvíce hodnocení „velmi špatně“).
- **Péči o svou bezpečnost hodnotí nejlépe návštěvníci v SČ-Z** (nejvíce hodnocení „velmi dobře“).
- **Služby pro lyžaře hodnotí návštěvníci nejhůře ve SČ-Z.**
- **Nabídku programů pro volný čas hodnotí návštěvníci nejlépe ve SČ-Z.**
- Nejvíce využívají návštěvníci služeb a zejména vyšší kvality návštěvníci SČ-JV.
- Péči o čistotu a pořádek nejhůře hodnotí návštěvníci v ČR a ve SČ-SV.
- Péči o památky a turistické atraktivity hodnotí návštěvníci nejhůře ve SČ-SV (až 23%) a ČR (až 16,6%).

3.4 Shrnutí silných a slabých stránek dle monitoringu návštěvníků

Silné a slabé stránky v této části analýzy jsou pouze shrnutím výstupů z monitoringu návštěvníků. Jsou zpracovány ve vzájemné konfrontaci SK a ČR (viz kapitola 6.5) resp. SK a jednotlivých turistických oblastí v rámci SK resp. turistického regionu Okolí Prahy.

3.4.1 Shrnutí silných a slabých stránek SK (Okolí Prahy) v rámci ČR

Silné stránky jsou identifikovány na základě lepšího hodnocení SK nežli je průměr za ČR, naopak slabé stránky jsou identifikovány na základě horšího hodnocení nežli je průměr za ČR.

	Silné stránky	Slabé stránky
SČK / Okolí Prahy (Střední Čechy)	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávací turismus • Cestování za zdravím • Společenský život a zábava • Kulturní turismus • Církevní turismus • Venkovský turismus • Jiný aktivní sport • Návštěvy sportovních akcí • Rozsah a dostupnost ubytovacích kapacit • Dostupnost regionu MHD (největší pozitivní rozdíl oproti průměru za ČR) • Nákupní možnosti • Příležitosti pro zábavu • Poskytování informací o regionu • Péče o památky a turistické atraktivity • Nabídka programů pro volný čas (největší pozitivní rozdíl oproti průměru za ČR) • Drobný prodej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nejnižší počty návštěvníků s dobou pobytu 3 – 7 a více než 7 nocí a nejvíce návštěvníků neschopných posoudit ubytovací služby, protože je nevyužili • Služby pro motoristy • Úroveň personálu ve službách CR • Úroveň ubytovacích služeb • Péče o čistotu a pořádek • Rozsah a dostupnost stravovacích kapacit • Dopravní infrastruktura • Vybavení regionu pro sportovní aktivity • Vybavení regionu atrakcemi pro děti • Místní orientační značení • Přátelskost místních lidí • Péče o životní prostředí • Péče o bezpečnost návštěvníků • Chybí více informací o regionu/špatné značení/průvodci • Nedostatečná propagace regionu/chybí infomateriály v různých jazycích • Špatná otevírací doba obchodů/ služeb/ památek/ v zimě vše zavřené • Památky ve špatném stavu/ nepřístupné/ obklopené chátrajícími domy a neupraveným okolím • Příliš mnoho turistů/přeplněná města/ dlouhé fronty (např. u vleků) • Špatná orientace v MHD/časté změny/ dlouhé intervaly/přeplněná MHD/chybí MHD • Nedostatek parkovacích míst/špatný stav parkovišť

3.4.2 Shrnutí silných a slabých stránek turistických oblastí v rámci SK

Silné stránky jsou identifikovány na základě lepšího hodnocení dané turistické oblasti nežli je průměr za SK resp. lepší hodnocení nežli hodnocení ostatních turistických oblastí v rámci SK, naopak slabé stránky jsou identifikovány na základě horšího hodnocení nežli je průměr za SK, resp. horší hodnocení nežli hodnocení ostatních turistických oblastí v rámci SK.

Turist. oblast	Silné stránky	Slabé stránky
SČ-JV	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávací CR • Venkovský turismus • Nejširší využívání služeb a zejména vyšší kvality • Poptávka po službách IC • Propagační materiály jako zdroj informací • Rostoucí význam internetu jako zdroje informací 	<ul style="list-style-type: none"> • Dopravní infrastruktura • Informace o regionu • Úroveň místního značení • Úroveň personálu ve službách CR
SČ-Z	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávací CR • Pobyty pro rodiny se staršími dětmi • Koupání a vodní sporty • Hodnocení péče o bezpečnost návštěvníků • Úroveň personálu ve službách CR • Poskytování informací o regionu • Úroveň místního značení • Nabídka programů pro volný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Služby pro lyžaře • Rozsah a dostupnost stravovacích kapacit (zejména Rakovník a Točnick)
SČ-SV	<ul style="list-style-type: none"> • Návštěvy známých a příbuzných • Péče o zdraví • Péče o fyzickou a duševní kondici • Množství pobytů delších než 7 nocí • Spokojenost s ubytovacími a stravovacími službami zejména v Poděbradech a Nymburku 	<ul style="list-style-type: none"> • Nejméně návštěvníků ze vzdálenějších míst. • Nejnižší poměr zahraničních návštěvníků k domácím návštěvníkům. • Péče o čistotu a pořádek • Rozsah a dostupnost ubytovacích kapacit • Poskytování informací o regionu • Péče o památky a turistické atraktivity

3.4.3 Shrnutí výsledků monitoringu pro vymezené území

V rámci jednotlivých monitoringů byl sběr informací v rámci vymezeného území realizován vždy v Berouně a v Karlštejně zpravidla od 150 (v zimě) do 350 respondentů (v létě). V rámci stávajících cílových skupin návštěvníků a turistů, přijíždějících do vymezeného území, lze identifikovat na základě monitoringu návštěvníků (viz CzechTourism) následující skutečnosti:

- Poznávací cestovní ruch patří dle monitoringu návštěvníků k nejčastěji zmiňovaným důvodům návštěvy (40 – 60%) vymezeného území, následují turistika a sport (12%), pracovní důvody (až 26%), zábava (až 16%). K nejlákavějším aktivitám, spojovaným respondenty v rámci monitoringu návštěvníků s vymezeným územím patří (pořadí dle významnosti): poznávání (90 – 95% respondentů), pěší turistika (28 – 60% respondentů), cykloturistika (25 – 30% respondentů), aktivní sport (12 – 32% respondentů), návštěvy kulturních akcí (6 – 16%).
- V rámci celé turistické oblasti Okolí Prahy – západ (Střední Čechy – západ) je nižší průměrné hodnocení kvality ubytování ve srovnání s průměrem za celou ČR a podstatně vyšší než v rámci celého kraje (resp. turistického regionu Okolí Prahy) i v rámci srovnání na úrovni celé ČR je zastoupení těch, kteří v regionu nevyužili ubytovacích služeb výrazně vyšší, což potvrzuje převládající počet tranzitních návštěvníků. Z pohledu vymezeného území, kde byli respondenti převážně dotazováni v Berouně a v Karlštejně je situace obdobná.
- U „vysokovýdajových“ skupin (s útratou 1000,- a více Kč/den), které jsou v daném území tvořeny z 80% cizinci, převládají pouze návštěvy (bez noclehu) nebo jen krátkodobé pobyty (1 – 2 noci). Z pohledu země původu / národnosti návštěvníků zde jednoznačně převládají Němci, následovány Italy, Slováci, Rakušany, Brity a Nizozemci. Zejména v Berouně jednoznačně převládají Němci. Jde často o „tranzitní“ pobyty, jejichž účastníci spojují pobyt ve vymezeném území s pobyty v rámci ČR, zejména

pak v Praze, Středočeském kraji, Jihomoravském kraji, Západočeských lázních a v Jižních Čechách (dle monitoringu návštěvníků).

- „Nízkovýdajové“ skupiny (s útratou do 500,- Kč/den) jsou tvořeny z 80% tuzemskými návštěvníky a turisty. U těchto skupin je výrazně vyšší počet těch, kteří ve vymezeném regionu pobudou 1 – 3 noci, resp. do 5 nocí. Z celkového počtu tuzemských návštěvníků a turistů převládají ti, kteří do vymezeného území přijíždějí ze vzdálenosti do 100 km (cca 85%), z míst nad 100 km je jich pouze do 15%, v rámci tuzemských respondentů dotazovaných v Berouně je to dokonce jen 2 – 3%.
- Z pohledu využití místní infrastruktury cestovního ruchu a částečně i souvisejících služeb (typu občerstvení a restaurace apod.) a volnočasových aktivit (jízdárny, kulturní programy apod.) tvoří významnou skupinu i majitelé tzv. „druhých bydlení“ (chaty, chalupy). Výdaje realizované touto skupinou se však z pohledu průměrné denní útraty ve vymezeném území řadí k těm nejnižším (převážně do 100,- až 200,- Kč/den). Počet takto pravidelně přijíždějících návštěvníků je však významný z pohledu celkového počtu „člověkodnů“ strávených ve vymezeném území. Tato klientela vytváří velmi významný „základ“ návštěvnosti zejména kulturních, společenských a sportovních akcí, konajících se ve vymezeném území.
- Z pohledu souhrnného hodnocení lze tedy konstatovat, že delší pobyty (2 a více nocí) jsou ve vymezeném území typické pro nízkovýdajové skupiny, převážně tuzemce. Naopak pro vysokovýdajové skupiny, převážně cizince, jsou typické krátkodobé pobyty bez noclehu nebo s 1, maximálně 2 noclehy. Stávající struktura cílových skupin, odrážející strukturu a charakter ubytovacích kapacit, je tedy z pohledu příjmů z cestovního ruchu nepříznivá. Z pohledu celkového objemu utracených finančních prostředků je významným základem návštěvnosti akcí skupina majitelů druhého bydlení ve vymezeném území.

Seznam použitých zkratk

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
A.T.I.C. ČR	Asociace turistických informačních center ČR
BE	okres Beroun
CR	cestovní ruch
ČR	Česká republika
ČRá	Český ráj
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	hrubý domácí produkt, v kapitole 4.3.2 - hlavní dopravní prostor
HUZ	hromadná ubytovací zařízení
CHKO	chráněná krajinná oblast
IOP	Integrovaný operační program
KČT	Klub českých turistů
KÚ SK	Krajský úřad Středočeského kraje
MAS	místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
M-ZCHÚ	maloplošná zvláště chráněná území
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NKP	národní kulturní památka
NP	národní park
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
NPÚ	Národní památkový ústav
NS	naučná stezka
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique (Statistické územní jednotky Evropské unie)
OCR	Organizace cestovního ruchu
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
ORP	Obec s rozšířenou působností
PID	Pražská integrovaná doprava
PP	přírodní památka,
PR	přírodní rezervace
PZ	okres Praha – západ
RNM	registrovaná míra nezaměstnanosti
ROP	regionální operační program(y)
RRA	Regionální rozvojová agentura
SČ-J	Střední Čechy - jih
SČ-SV	Střední Čechy - severovýchod
SČ-Z	Střední Čechy - západ
SK	Středočeský kraj
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
TIC	turistické informační centrum
TO	turistická oblast
TR	turistický region
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro vědu, výchovu a kulturu)
V-ZCHÚ	velkoplošná zvláště chráněná území

Seznam tabulek

Tab. 1 – Stručná charakteristika jednotlivých obcí vymezeného území	4
Tab. 2 – Počet obyvatel na vymezeném území v letech 2000 – 2006 (vždy k 31.12.)	6
Tab. 3 – Vývoj registrované míry nezaměstnanosti (k 31.12, v %)	7
Tab. 4 – Registrovaná míra nezaměstnanosti v obcích vymezeného území	7
Tab. 5 – Ekonomické subjekty na vymezeném území (Ubytování a stravování - 2001 a 2006)	9
Tab. 6 – Železniční tratě a stanice na území klastru	10
Tab. 7 – Hosté v HUZ v okresech Beroun a Praha – západ za rok 2005	12
Tab. 8 – Kapacity HUZ v okresech Beroun a Praha-západ a na vymezeném území	13
Tab. 9 – Kapacity HUZ ve Středočeském kraji v letech 2000 - 2005	13
Tab. 10 – Hromadná ubytovací zařízení podle kategorie k 31.12.2005	14
Tab. 11 – Využití lůžek a pokojů u hotelů a podobných ubytovacích zařízení podle krajů, 2006	14
Tab. 12 – Podíl HUZ s možností stravování (v %) k 31.12.2005	15
Tab. 13 – Počet pohostinských zařízení v r. 2001	15
Tab. 14 – Rekreační objekty dle SLDB 1991	16
Tab. 15 – Počet objektů sloužících k rekreaci (SLDB 1991) na km ² a na počet obyvatel	17
Tab. 16 – Neobydlené byty sloužící k rekreaci dle SLDB 2001	18
Tab. 17 – Počet neobydlených objektů sloužících k rekreaci (SLDB 2001) na km ² a počet obyv.	19
Tab. 18 – Památkově chráněné objekty ve Středočeském kraji podle okresů (k 4.12.2007)	19
Tab. 19 – Památkově chráněné objekty na vymezeném území (k 4.12.2007)	20
Tab. 20 – Přehled zámků, hradů a jejich zřícenin na vymezeném území	21
Tab. 21 – Počet muzeí a galerií na vymezeném území a ve vyšších územních celcích	24
Tab. 22 – Přehled muzeí a galerií na vymezeném území	24
Tab. 23 – Velkoplošná zvláště chráněná území ve Středočeském kraji	26
Tab. 24 – Maloplošná zvláště chráněná území na vymezeném území	27
Tab. 25 – Počet maloplošných zvláště chráněných území	27
Tab. 26 – Rozsah značených turistických tras podle krajů (stav k 1. 1. 2007)	28
Tab. 27 – Zjištěné naučné stezky na vymezeném území	29
Tab. 28 – Rozsah cyklotras ve Středočeském kraji včetně Prahy podle okresů (k 1.1. 2007)	30
Tab. 29 – Rozsah cyklotras na vymezeném území	30
Tab. 30 – Cyklotrasy vedoucí vymezeným územím Amerika	30
Tab. 31 – Tábořiště a kempy na Berounce	32
Tab. 32 – Zařízení nabízející konferenční služby většího rozsahu	34
Tab. 33 – Výběr zařízení nabízející konferenční služby menšího rozsahu	34
Tab. 34 – Sportovní zařízení na území Amerika v porovnání s vyššími územními celky	35
Tab. 35 – Přehled sportovních zařízení na území Amerika	35
Tab. 36 – Subjekty poskytující služby pro jezdectví a hipoturistiku na vymezeném území	38
Tab. 37 – Vývoj hostů v HUZ ve SK v roce 2007	42
Tab. 38 – Počet domácích turistů na 1 zahraničního turistu	42
Tab. 39 – Nejvýznamnější skupiny zahraničních turistů ve Středočeském kraji	43
Tab. 40 – Průměrný počet přenocování hostů v HUZ ve Středočeském kraji a v ČR	44

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel na vymezeném území v letech 2001 - 2006	6
Graf 2 - Hosté v HUZ ve Středočeském kraji v letech 2000 - 2006	12
Graf 3 - Struktura hromadných ubytovacích zařízení na vymezeném území	14
Graf 4 - Struktura pohostinských zařízení na vymezeném území	16

Seznam map

Mapa 1 – Mapa Středočeského kraje a orientační vyznačení vymezeného území Amerika	3
Mapa 2 – Vymezené území pro vznik klastru cestovního ruchu Amerika	4
Mapa 3 – Územní působnost správ chráněných krajinných oblastí v ČR	26
Mapa 4 – Návrh páteřních cyklostezek Středočeského kraje	31